

> ክፍል ሁለት <
 መካከለኛው ምሥራቅ፡
 የነዳጅ ዘይት፡ እስልምና
 እና
 አዲሱ ናቡከደነፆር

ፔንሲልቬንያ በተባለው የአሜሪካን ግዛት ገጠር ውስጥ ነው ያደግኩት። እዚያ ሳለሁ፡ ለጥቂት ጊዜ አንድ የከብት ማርቢያ ጣቢያ ውስጥ ሠርቻለሁ። የቀጠረኝ ገበሬ ወተቱን የሚሸጠው፡ የራሱ በሆነ መደብር ውስጥ ነበር። ወተቱን የምናዘጋጅ፡ ጠርሙስ ውስጥ የምንሞላና፡ ከማርቢያ ጣቢያው ወደ መሸጫ መደብሩ የምናጓጉዘው እኔና ሁለት የሥራ ባልደረቦቼ ነበርን። ዕድሜዬ አሥራ ስድስት ዓመት ሲሆን፡ ከሦስቱ ተቀጣሪ ተማሪዎች አንጋፋው እኔ ነበርኩ። ብዙ ሥራ ቢኖርብንም፡ ለጫወታ ጊዜ አላጣንም። የቆሻሻ ፍሳሽ መውረጃውን በመድኃኒት ማጽዳቱ፡ ማርቢያ ጣቢያ ውስጥ ከምናከናውነው የዘወትር ተግባራችን አንዱ ነበር። ቁሳቁሶቹንም እንዲሁ ቀላል አሲድነት ባለው ነገር እናጸዳለን። የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ኬሚስትሪ ያጠናን እንደመሆናችን መጠን፡ አሲድ፡ ከማይስማማው ነገር ጋር መቀላቀል የሌለበት መሆኑን ተገንዝ በናል። ቢሆንም፡ አሲድ ከማይስማማው ነገር ጋር ቢቀላቀል፡ የሚያስከትለውን ነገር ለማወቅ የነበረን ጉጉት አየለብንና ልንሞክረው ወሰንን። በዚሁ መሠረት አንድ የወተት ጠርሙስ ውስጥ እስከ ግማሹ ድረስ ፀረ-አሲድ የሆነ መድኃኒት ጨመርንበት። ከዚያም ጠርሙሱን ወለል ላይ አስቀመጥንና አሲድነት ያለውን ፈሳሽ አከልንበት።

ቅይጡ አሲድ እንደ መፍላት ብሎ በመጨረሻ ፈነዳ። ይህ ሲሆን በድንጋጤ ተንከባለልንና ከሌላ ይዘን የተፈጠረው ነገር እስኪረጋጋ ድረስ ጠበቅን። ያኔ ነው፤ ተለዋዋጭ ባሕርይ ያላቸውን ንጥረ ነገሮች መቀላቀሉ እንዲህ ያለ ከባድ ፍንዳታ የሚፈጥር መሆኑን ለመጀመሪያ ጊዜ የተመለከትን።

የመካከለኛው ምሥራቅ ተለዋዋጭ ሁኔታ

መካከለኛው ምሥራቅም፤ ልክ እኔና ጓደኞቼ ከብት ማርቢያው ጣቢያ ውስጥ እንደሠራነው የጠርሙስ በምብ፤ በመልክዓ-ምድርም ሆነ በብሔር ቅይጥነቱ ተለዋዋጭ ባሕርይ አለው። የዘረኝነት ብጥብጥና ሃይማኖታዊ ጥላቻ፤ መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ እጅግ ገፍል። ዓረቦችና አይሁዶች አይዋደዱም። የዓረብ ሱኒ ሙስሊም የሚሰኙት ብዙሃንና፤ የፋርስ ሺያት ሙስሊም የሚባሉት አናሣ ቡድኖች ይበጣበጣሉ። ኩርድስ የሚባሉት ሕዝቦች የራሳቸው የሆነ ብሔራዊ ክልል ለመመሥረት ከቱርክ፤ ከሶርያ፤ ከኢራንና ከኢራቅ ጋር በየተራ በመዋጋት ላይ ናቸው። ዓረቦች ድምፃቸውን ከፍ አድርገው ስለ አንድነት ይናገራሉ፤ ይህን የተባበረ የዓረብ ሕዝብ ማን ይምራው? የሚለው ጥያቄ ሲነሣ ግን፤ በመልሱ አይስማሙም። እነዚህ ሁኔታዎች እያንዳንዳቸው ሌላ የመካከለኛው ምሥራቅ ግጭት ለማስነሣት ይችላሉ። ለዓለም አቀፉ ግጭት መፍትሔነት የተዘጋጀው መመሪያ፤ መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ በሚፈጠሩ ሁኔታዎች ላይ ያተኩራል።

የመካከለኛው ምሥራቅ ሽብር አፈጣጠር

- ◆ -የእስራኤልን ምድር ሁለት እኩል ቦታ ለመክፈል ሞከሩና፤ ግማሹን “ለዓረቦች” ብላችሁ ለዩት። ግን ቆዩ ምንም አታድርጉበት።
- ◆ -ሺያት የተባሉ ሥር ነቀል ሙስሊሞችን እድገት በአንድ ወገንና፤ የአክራሪ አይሁዳውያንን ብሔረተኝነት በሌላ ወገን እዚህ ላይ ጨምሩበት።
- ◆ -የሳዳም ሁሴንን፤ የሙዓመር ጋዳፊንና የዓረብ ሽብርተኞችን አክሉበት
- ◆ -ከቀደሞው የሶቪየት ኅብረት ከተገነጠሉ አገሮች አንዱ የኑክሊየር መሣሪያ የማስፋፋቷን አደጋም ጨምሩበት።
- ◆ -እነዚህን ሁሉ በደንብ ይቀላቅሏቸውና ገንፍለው እስኪፈነዱ ተጨአቸው።

መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ በመካሄድ ላይ ያሉት አያሌ ለውጦች፣ ከእግዚአብሔር ትንቢታዊ እንቅስቃሴዎች ጋር የሚስማሙት እንዴት ነው? በመከናወን ላይ ካሉት ነገሮች መካከል፣ እግዚአብሔር ለመካከለኛው ምሥራቅ ያለውን የወደፊት ዕቅድ የሚጠቁሙ ምልክቶችን ለመለየት እንችላለን? ሩሲያ፣ ኢራቅ፣ ኢራን፣ ቱርክ ወይም ሊቢያ፣ እግዚአብሔር ትንቢታዊ ዕቅድ ውስጥ የሚኖራቸው ተሳትፎስ ምንድነው? እነዚህን ጥያቄዎች ነው፣ ቀጥሎ ባለው በዚህ የመጽሐፍ ክፍል የምንመረምራቸው።

በ1990ው ክረምትና በ1991ዱ ፀደይ ወቅት የዓለም ሕዝቦች ትኩረት ወደ መካከለኛው ምሥራቅ ዞር ነበር። ወቅቶቹ ትንቢት ሲፈጸም የምናይባቸው ጊዜያት መሰሉ። ይሁን እንጂ፣ የኅብረቱ ኃይል የሚባሉት አገሮች የጦር ኃይል የሳዳም ሁሴንን የጦር ኃይል ወዲያው ድል አደረገው። ሳዳም ሁሴን የሚያደርጉት የጠፋቸው መሰሉ፣ ብዙ የተነገረለት ሠራዊታቸውም ድል ሆነ። ታዲያ ይህ በሳዳም ሁሴን ላይ የተደረገ “የበረሃው ማዕበል ዘመቻ” የመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት አካል ነበር ለማለት ይቻላል?

ቀጥሎ ባለው የዚህ መጽሐፍ ክፍል፣ በአሁኑ ጊዜ መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ በመከናወን ላይ ያሉ ነገሮችን ከመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት አንጻር በአዲስ መልክ እንመረምራቸዋለን። የመካከለኛው ምሥራቅ ካርታን እፈትዎ ይዘርጉ፣ መጽሐፍ ቅዱስዎንም ይግለጡና የእግዚአብሔርን ትንቢታዊ እንቅስቃሴዎች በተገቢ ስፍራቸው ስናስቀምጥ ይከታተሉን።

ሩሲያ አንበሳው ጥርስ አልባ ሆኗል?

“በቀዝቃዛው ጦርነት” አስከፊ ቀናት ያደግኩ እንደ መሆኔ፤ ሶቪየት ኅብረትን አስባት የነበረው፤ አሜሪካንን በኑክሌየር መሣሪያ አማካይነት አመድ የማድረጊያ መላ እንደምትፈልግ ከፋ መንግሥት አድርጌ ነበር። ሶቪየት ኅብረት ስፑትኒክ የተባለውን መንኮራኩር ወደ ሕዋ ስትልክ የሰባት ዓመት ልጅ ነበርኩ። መምህራችን፤ ያን ግኝት የሰው ልጅ ጠፈርን በመመራመር ረገድ ያስገኘው ከፍተኛ ውጤት እንደ ነበር አድርገው አላደነቁትም ነበር። ይልቁንም የሰው ዘር አጥፊ የሆነ የኑክሌየር አደጋ ሰማይ ላይ ማንኸባባስን ነው የነገሩን። የሶቪየቶች ኩባ ውስጥ ሚሳይል መትከል በ1962 እኣአ ውዝግብ ባስነሣ ጊዜ፤ ቤተሰቦቼ የጥቃት መከላከያ ምሽጎችን ለመመልከት በአቅራቢያችን ወደ ነበረች ከተማ ሄደው ነበር። ክፉዎቹ ኮሙኒስቶች በድንገት እንዳይመጡብን በትጋት መጠባበቅ ነበረብን።

እስከ 1980ዎቹ ድረስ አሜሪካን ከሶቪየት ኅብረት ጋር የሞት ሽረት ትንቅንቅ ታደርግ ነበር። በአሜሪካኑ ፕሬዝዳንት ሬጋን አስተዳደር ወቅት፤ ከኑክሌየር ጥቃት መከላከያ ለማዘጋጀት የኮከብ ጦርነቶች “ስታር ሞርስ” ለተሰኘ ዕቅድ ማከናወኛ በቢሊየን የሚቆጠር ገንዘብ ተመድቦ ነበር። ይህ በእንዲህ እንዳለ፤ አንድ ነገር ተከሠተ። አሜሪካን የሶቪየትን ጥቃት ለመከላከል በመታጠቅ ላይ እያለች፤ የሶቪየት ኅብረት ፈራረሰች፤ እንዳልነበረች ሆነች። ዜና እረፍቷ ታኅሳስ 26 ቀን 1991 እኣአ በዓለም ዜና ማሰራጫዎች ተገለጠ። አንድ ጋዜጣ የተገለጠው ዜና እንዲህ ይነበባል፡-

“በሕልም ተስፋ ተፀንሶ፤ ‘የጥቅምት አብዮት’ በመባል በ1917-ኛ ብጥብጥ የተወለደው ኅብረት፤ በታኅሳስ ወር ማብቂያ ላይ የመጨረሻ የጣር ትንፋሾችን ተነፈሰ። የፖለቲካ ዘይቤውን ተገፈፈ፤ ተበታተነ፤ ከሰረ፤ ተራቡ። በውድቀቱም እንኳን ያስደንቅ ነበር። ፍጻሜው፤ በጊዜው የኅብረቱ ፕሬዝዳንት የነበሩት ሚካኤል ጎርቫቾቭ ሥልጣን መልቀቅ እና በኅጻ መንግሥታቱ የጋራ ብልጥግና ውስጥ መካተት ሆነ”

አንበሳው ዳግም ይመጣ ይሆን?

የሶቪየት ኅብረት መፈራረስ፣ ሩሲያ በዓለም ያላት ተጽዕኖ አበቃ ማለት ነውን? እንዴትም ብንመለከተው ይህ አላበቃም! የቀድሞ ሶቪየት ኅብረት የጦር መሣሪያዎችን፣ የመቀነሱ ዕቅድ ቢላካ እንኳ፣ ያኔም ከማንኛውም በዓለም ካለ ባለኩክሊየር አገር ጋር ይወዳደራሉ። የባሕርና የምድር ጦሯ አሁንም ብርቱ ነው። የሩሲያ ሪፑብሊክ በአሮጌው የሶቪየት ኅብረት የበላይነት እንደነበራት ሁሉ፣ በአዲሱ የጋራ ብልጥግና ውስጥም የበላይነት ይኖራታል።

አሮጌው ኮሙኒስት የመንግሥት ሥርዓት ቢሞትም፣ ሥርዓቱ የነበረበት ምድር አለ። አገሪቱ (ሩሲያ) የተፈጥሮ ሀብት ክምችት፣ አንዳንድ አስፈሪና አውዳሚ መሣሪያዎችን የፈለሰፉና የፈበረኩ አያሌ ኢንጂነሮችና ሳይንቲስቶች ያሏት መሆኗን በኩራት ትገልጣለች። ደካማ የማንጓዣና የማከፈፈያ አውታሮቿን ብትጠግንና፣ የፈራረሱ የአገልግሎት መዋቅሮቿን በአዲስ ሁኔታ ብትሠራቸው፣ የወደመ ኢኮኖሚዋን እንደገና ለመገንባት የሚያስችል ሀብት አላት።

የኮሙኒስት ሥርዓት ማክተሙ ሠላምን ያስገኛልን?

ማርሺን ሴትሮን እና አውን ዴቪስ የተባሉ ሰዎች በ1991 እኦኦ ሲጽፉ እንዲህ ብለው ነበር፦

“ዓለም ትመራበት የነበረ የመንግሥት መሠረት ስለተለወጠ፣ ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት ወዲህ ከነበሩት ዓመታት ይልቅ በ1990ዎቹ ዓመታት ሠላም የሰፈነባትና የበለጠገች ትሆናለች። በሚመጡት ዓመታት ለፖለቲካ ሥርዓትና ለወታደራዊ ፋክክር ሳይሆን፣ ለንግድና ለጋራ ጥቅም ለሚሠሩ አገሮች ደኅንነት በሚያመች መልኩ ትመራለች። ወታደራዊ ግጭቶች፣ የንግድ ግንኙነት ያላቸው አገሮች የጋራ ጥቅም ተፃራሪ ስለሆኑ አይታሰቡም።”

ሌላው ጸሐፊ ደግሞ እንዲህ ብለው ነበር፦

“በያዝነው ሺህኛ ዓመት መገባደጃ ላይ ባለንበት በአሁኑ ጊዜ፣ የቀኝና የግራ አምባገነን ፖለቲካዊ ሥርዓቶች የተጠሉ ሲሆኑ፣ ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ግን በመላው ዓለም የተሻለና አሸናፊ የፖለቲካ ዘይቤ ሆኖ አግኝተነዋል። ይህ እውነት አይለወጥም ብሎ ተስፋ ለማድረግ ይቻላል።”

መጽሐፍ ቅዱስ ግን፡- “ጦርንም የጦርንም ወሬ ትሰሙ ዘንድ አላችሁ፤ ይህ ሊሆን ግድ ነውና ተጠበቁ፤ አትደንግጡ። ዳሩ ግን መጨረሻው ገና ነው። ሕዝብ በሕዝብ ላይ፤ መንግሥትም በመንግሥት ላይ ይነሣልና” (ማቴ. 24፡6-7) ይላል።

የአምባ ገነንና ጨቋኝ መንግሥታትን ፈጣን አወዳደቅ በ1990ዎቹ ዓመታት ተመልክተናል። በተለይ የኮሙኒስታዊው አገዛዝ መነሻ የሆነው የቦቪየት ኅብረት መፈራረስ ታላቅ ቁም ነገር ነበር። ይህ አምባገነን ሥርዓት ከጀመረበት ከ1917 አንሥቶ፤ ሥርዓቱን በዓለም ሁሉ ለማዳረስ በትጋት ይሠራ ነበር። በበለጠገኛው አዲስ አገር ውስጥ ተንበራፍቶ የነበረው ኮሙኒስታዊ ሥርዓት መንኮታኮት፤ ለመላው ዓለም የተላለፈ አስደንጋጭ መልእክት ነበረው። ታዲያ ይህን ተከትሎ ሠላም ይመጣ ይሆን?

በኮሙኒስታዊው ሥርዓት ትገዛ የነበረችው ዩጎዝላቪያ እንደ ምሳሌ የምትጠቀስ ከሆነ፤ ከላይ የተጠቀሰው ጥያቄ መልስ “አይመጣም” የሚል ይሆናል። ቦቪየት ኅብረትና አጋሮቿ በሆኑ አገሮች ውስጥ የነበረው ብርቱና ማዕከላዊ መንግሥት አንዱ ጥቅም፤ የጎሳና የሃይማኖት ግጭቶች እንዳይነሡ ለመቆጣጠር መቻሉ ነበር። መንግሥታቱ ችግሩን በልዩ ልዩ ዘዴ ለማብረድ ቢሞክሩም፤ ግጭቶቹ አሁንም አሉ፤ ጥላቻና ፍርሃት ታምቀው በሚፈነዱበት ሁኔታ ላይ ናቸው።

በኮሙኒስታዊው ሥርዓት መፈራረስ ዓለም በምትፈነጥዝበት ወቅት፤ ሌላ አደጋ ብቅ ማለት ጀምሯል። ይህ አደጋ ከሁለተኛው የዓለም ጦርነት ወዲህ ያልታየ ብሔርተኝነት ነው። ወደኋላ መለስ ብለን ጥቂት ክንውኖችን ብናስታውስ፤ ያልተረጋጋ ብሔርተኝነት መኖሩን ይጠቁሙናል።

ትውስታ ቁጥር 1፡- ጀርመን፤ ምዕራብና ምሥራቅ ጀርመን በ1990ው በጋ አንድ ሆኑ። 80 ሚሊዮን ሕዝብ ያላት አዲስና የተባበረች አገር ወዲያውኑ ከአውሮፓ ብርቱ ኢኮኖሚ ያላት አገር ሆነች። አንድነቱ በሌላ አንጻር ወደ ጀርመን ብሔርተኝነትና ብጥብጥ ያመራ ጀመር። ከመጀመሪያው በናዚ አገዛዝ ዘመን ወዲህ ጀርመን በ1991 እኣአ የላቀ የዘረኝነት ግጭት ተከሠተባት። የግጭቱ ቁጥር በ1992 እኣአ ወደ 2,000 አደገ። በቅርቡ ከተሰጠው የሕዝብ ድምፅ ለመረዳት እንደተቻለው፤ ከጀርመን ሕዝብ ሁለት ሦስተኛው ለአይሁዳውያን ያላቸውን አመለካከት ለመግለጥ ፈቃደኞች አልነበሩም። እጅግ አስፈሪ የሆነው ነገር፤ ከ15-25 ዓመት ዕድሜ ባላቸው ወጣቶች ዘንድ “ለአዲሱ ናዚነት” ደጋፊዎች እያደገ መምጣቱ ነው።

ትውስታ ቁጥር 2፡- የጎዝላቪያ፤ የኮሙኒስታዊው ሥርዓት መፈራረስ፤ ክሮትስ እና ሰርባውያን በተባሉ ወገኖች መካከል የሃይማኖት ግጭት እሳት ጫረ። ግጭቱን ለማብረድ፤ በ1991 እኦኦ ብቻ አሥራ አራት የተኩስ አቁም ስምምነቶች እየተደረጉ ተጥሰዋል። በግጭቱ ሳቢያ 5,000 ሰዎች ሲሞቱ፤ ቁጥራቸው ከ500,000 በላይ የሆኑ ሰዎች ለስደት ተዳርገዋል። ግጭቱን ለማስቆም ዓለም አቀፍ ያጣች እስኪመስል ድረስ፤ ጦርነቱ በ1992 እኦኦ ተባባሰ። የጎዝላቪያ ሕዝቦች በተመሰቃቀለ ምጣኔ ሀብታዊ ሁኔታ ውስጥ ሆነው፤ የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት፤ የአውሮፓ የኢኮኖሚ ማኅበር ወይም ሌላ ውጫዊ ኃይል ሠላምን ያሰፍንላቸው ዘንድ ይጠባበቃሉ። አገሪቱ ውስጥ በመካሄድ ላይ ያለው ግጭት፤ በክፍለ-ዘመኑ መጀመሪያ ላይ ተቀስቅሶ እንደነበረው የጎሳ ጦርነት ቀሣፊ ሆነ።

ትውስታ ቁጥር 3፡- አርሜኒያ እና አዘርባጃን፤ በክርስቲያን አርሜኒያውያንና በሙስሊም አዘርባጃውያን መካከል የነበረው የጎሳ ግጭት የተቀሰቀሰው በ1988 እኦኦ ነበር። ከዚያ ወዲህ በመቶ የሚቆጠሩ ሰዎች ሞተዋል። ጸጥታውን ለማስከበር ሲል የሶቪየት መንግሥት ወታደሮችን ወደ ስፍራው ላከ። ይሁን እንጂ፤ ከጥቂት ጊዜ በኋላ ጠንካራውና ማዕከላዊው የሶቪየት ኅብረት መንግሥት በመፈራረሱ፤ ግጭቱ ተባባሰ። የአዘርባጃኑ ፕሬዝዳንት አገራቸው ከአርሜኒያ ጋር በጦርነት ላይ መሆኗን በማሳወቅ ችግሩን ገልጠዋል።

ሩሲያ ውስጥ የኮሙኒስት ሥርዓት ወድቋል፤ ይሁን እንጂ፤ በቦታው የተተካው የዲሞክራሲ ሥርዓት ሕዝቡን ለመመገብ ካልቻለ፤ የቀደመው ሥርዓት ዕጣ ይጠብቀዋል። በ1991 እኦኦ የኮሙኒስት ሥርዓት ክፉ ዕጣ ገጥሞት፤ ቦሪስ የልሲን የተባሉ ሰው ፕሬዝዳንታዊ ሥልጣኑን ሲይዙ፤ የደገፋቸው የሩሲያ ሕዝብ ብቻ ሳይሆን፤ አሜሪካኖችም ናቸው። ያን ሁኔታ የተቃወሙ የሩሲያውያን ጥቂት ነበሩ። እነርሱ የሚጨነቁት ስለመንግሥታቸው ሳይሆን፤ በሰልፍ ጠብቀው ስለሚያገኙት ምግብ ዋጋ ነበር። በአዲሱ የዲሞክራሲ ሥርዓት ጊዜ የተፈጠረው ከፍተኛ የምግብ ዋጋ መኖር፤ ከአሁኑ ሕዝባዊ ተቃውሞ አስነሥቷል። በቬህ የሚቆጠሩ ሰዎች በየጎዳናዎቹ እየወጡ፤ በስታሊን ዘመን ትመራ በነበረችው ሩሲያ የነበረው ዓይነት “መልካም ጊዜ” ዳግም ይመጣ ዘንድ በመጠየቅ ላይ ናቸው።

የኮሙኒዝም ሥርዓት ማብቃት ሠላምን አያመጣም፤ ምክንያቱም የዓለም ሰላም እውነተኛው ጠላት ሥርዓት ሳይሆን፤ ኃጢአት ነው። ዓለም ሠላምን ተርባለች፤ እውነተኛው ሠላም የሚኖረው ግን፤ የሠላሙ ልዑል ወደ ምድር በሚመጣበት ጊዜ ነው። የሶቪየት ኅብረት መፈራረስ ሠላምን

ለዓለም አያስገኝም። ወይም ዳቦ ለማግኘት ሞስኮ ከተማ ውስጥ የተሰለፉ ሰዎች ችግርን አያስወግድም። መሠረታዊዎቹ ችግሮች ስላልተለወጡ ዓለም መልፋቷን ትቀጥላለች።

ኪንግ እና ሰናይደር የተባሉ ሰዎች በአንድ ወቅት እንዲህ በማለት ጽፈው ነበር፡-

“በዚህ ክፍለ-ዘመን መገባደጃ ወቅት ከየአቅጣጫው የሚመጡና ያልተለመዱ አያሌ ሁኔታዎች የሰውን ዘር ተጭነውታል። ይህን ለማስወገድ ዓለም ብርቱ አይደለችም። ምክንያቱም ባሕላዊ አሠራሮች፣ መንግሥታትና ተቋማት አሁን ባሉበት ሁኔታ ችግሩን መፍታቱ አይቻላቸውም። ይልቁንም እነዚህ ጥንታዊና አሁን ላለው ሁኔታ የማይስማሙ መዋቅሮች ራሳቸው ሞራላዊ ችግር ውስጥ ገብተዋል። ፋይዳ ያለው አሠራር መጥፋቱ፣ የባሕል ጉዳይ፣ የፖለቲካዊ ዘይቤ መበላሸት፣ ለምድራቱ የሚሆን ራእይ አለመኖሩ እና አሁን ያለው ዲሞክራሲያዊ ውሉንነት ባጠቃላይ የማሳበረሰቡን ባይነት ያረጋግጣሉ።”

ክርስቲያኖች በምድር ላይ ያሉት ጽድቅና ፍርድን በምድር እንዲያስፋፉ ነው። ጨውና ብርሃን በመሆን ይህን ጭለማና የተበላሸ ዓለም መለወጥ አለብን፤ እንችላለንም። በምድር እስካለን ድረስ የእግዚአብሔርን የወደፊት መንግሥት ሁኔታ በሕይወት ወይም በአኗኗራችን የመግለጥ ግዴታ አለብን። ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ምድር መጥቶ መንግሥቱን እስካልመሠረተ ድረስ፣ ዘላቂ ሠላም ሊኖር እንደማይችል እግዚአብሔር ገልጧል። ይሁን እንጂ፣ ክርስቲያኖች ይህን የእግዚአብሔር ቃል እንደ ምክንያት ቆጥረው ዛሬ ዓለምን ለመለወጥ መሞከራቸውን ሊያቋርጡ አይገባም። የዓለም ችግር መሠረታዊ ምክንያት ኃጢአት ነው። እግዚአብሔር ግን ይህን ሊለውጥ የሚችል መልእክት ሰጥቶናል።

ሩሲያ መጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት ውስጥ ተጠቅሳለችን?

የዕቪየት ኅብረትን ፈጣንና አስገራሚ አወዳደቅ የዓለም ሕዝብ የተመለከተው በመደነቅ ነው። አንዳንዶች የኅብረቱ መፈራረስ ምዕራባውያንን ትጥቅ ለማስፈታት ሲባል የተደረገ ማዘናጊያ ነው በማለት አሁንም በመጠራጠር ላይ ሲሆኑ፣ ብዙዎቹ ግን ሩሲያና ሌሎቹ ሪፑብሊኮች ውስጥ የተደረገው ለውጥ አሳማኝ ነው ይላሉ። ከመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት አንጻር ሲታይ ግን ይህ ምን ማለት ነው? የመጨረሻ ዘመኗን ሩሲያ ነው መጽሐፍ ቅዱስ የሚተነብየው? ወይስ ስለ አገሪቱ የተጠቀሰ ትንቢት በጭራሽ የለም?

ብዙ ምሁራን፤ ሩሲያ የተጠቀሰችበት ነው ብለው የሚያምኑት ማዕከላዊ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል፤ ትንቢተ ሕዝቅኤል ምዕራፍ 38 እና 39 ናቸው። ሕዝቅኤል በእነዚህ ምዕራፎቹ ውስጥ የሚገልጠው፤ ጎግ በተባለ ሰው የሚመራ የተባበረ ኃይል እስራኤልን የሚወርራት መሆኑን ነው። ይህ እስገራሚ ስም ያለው ሰው ማን ነው? እስራኤልን ለመውረር ከእርሱ ጋር የሚተባበሩት አገሮችን የትኞቹ ናቸው? አንዳንድ ሰዎች ሩሲያን ከዚህ ትንቢት አንጻር የሚመለከቷትን ለምንድነው?

እግዚአብሔር ነው “በጎግ ላይና በማጎግ ምድር ላይ፤ በሞላሕና በቶቤል ዋነኛ አለቃ ላይ” (ሕዝ. 38፡2) ትንቢት ይናገር ዘንድ ሕዝቅኤልን ያዘዘው። ንባቡ በመጀመሪያ ግልጥ ባይመስልም፤ ጥቅሱ ውስጥ ሩሲያ የተጠቀሰች መሆኗን አንዳንዶች አጠነዋል። አንደኛ፤ “አለቃ” የሚለው ቃል በዕብራይስጥ አጠራሩ ‘ሮሽ’ ሲሆን፤ ትርጉሙም “ዋና” ማለት ነው። ይህ ዋና የተባለ ቃል በሰዋሰው አሠራር እንደ ስም ወይም እንደ ቅጽል ሊያገልግል ይችላል። ለምሳሌ “የዚህ ቤት ዋና ማነው?” ብንል፤ ቃሉን የተጠቀምንበት እንደ ስም ነው። “የቤተሰቡ ዋና ኃላፊ” ብንል ግን ቃሉ ያገለገለን እንደ ቅጽል ነው። ከላይ የተመለከትነው ጥቅስ፤ ይህን ‘ሮሽ’ የተባለ የዕብራይስጥ ቃል “ዋነኛ አለቃ” በማለት፤ “ዋነኛ” የሚለውን ቃል በቅጽል ነበር የተጠቀመበት። አንዳንዶች ግን ‘ሮሽ’ የሚለው ቃል እንደ ስም ማገልገል ያለበት መሆኑን ነው የሚያምኑት። በዚህ አሳብ ከተስማማን፤ ጎግ “የሮሽ ዋና ወይም አለቃ” ነው። ታዲያ ይህ “ሮሽ” የሚባለው ስፍራ የት ነው? ብዙዎች ሮሽ የሚለው መጠሪያ፤ በኋላ ሩሲያ ተብሎ ለተጠራው ስፍራ የተሰጠ ስም ነው ብለው ያምናሉ።

ሁለተኛ፤ አንዳንዶች ሩሲያ ሕዝቅኤል 38 ውስጥ ተጠቅሳለች የሚሉት፤ ነቢዩ ምንባቡ ውስጥ በጠቀሳቸው ሌሎች ስሞች ምክንያት መሆኑን ይገልጣሉ። “ሮሽ” የሚለው ቃል ሩሲያ ማለት ከሆነ፤ “ሞላሕ” የሚለው ሞስኮ፤ “ቶቤል” የሚለው ደግሞ ቶቦልስክ (ሌላ የሩሲያ ከተማ) ሊሆኑ የማይችሉበት ምክንያት የለም። እነዚህ ከተሞች የሚገኙት ሩሲያ ውስጥ ስለሆነ፤ ሕዝቅኤል ውስጥ የተጠቀሱት ስሞች እነዚህ ዘመናዊ ከተሞች የሚጠሩባቸው ናቸው በማለት አንዳንዶች ያምናሉ።

ሦስተኛ፤ አንዳንዶች ሩሲያ ሕዝቅኤል 38 ውስጥ የተጠቀሰች መሆኗን የሚያምኑት፤ በዚህ መጽሐፍ ምዕራፍ 38-39 ባለው ክፍል ውስጥ እስራኤልን ይወርራታል ተብሎ በተጠቀሰው መንግሥት መግለጫና በሩሲያ መካከል ባለው ተመሳሳይነት ምክንያት ነው። አንድ የማይበገር ኃይል ከተባባሪዎቹ ጋር በመሆን እስራኤልን ለመውረር በመዝመት ላይ

መሆኑን ነው ሕዝቅኤል የገለጠው። ሩሲያ ከቀድሞው የዋርሶ የጦር ቃል ኪዳን አገሮች ጎብረት የተውጣጣ ግዙፍ የጦር ኃይል አላት። ይህ ጦር “በሰሜን ዳርቻ” (ሕዝ. 38፡6)፤ የሚኖርና ከዚያ የሚመጣ መሆኑንም ሕዝቅኤል አመልክቷል። ለእስራኤል የሰሜን ዳርቻይቱ አገር ደግሞ ሩስያ ናት። እንዲህ ያሉ ተጣቃሽ ወይም ተመሳሳይ ነገሮች ናቸው ሕዝቅኤል በጠቀሰው የንባብ ክፍል የሚተነብየው፤ የሚገልጠውም፤ ሩሲያ እስራኤልን የምትወራት መሆኑን ነው ብለው አንዳንዶች እንዲያምኑ ያደረጋቸው።

እንደ ሕዝቅኤል ምዕራፍ 38-39 ያሉ ውስብስብ ምንባቦችን እንዴት ነው የምንመረምራቸው? የሕዝቅኤልን ትንቢት በመፍታት ጊዜ ቁልፉ መፍትሔ፤ በነቢዩ የተጠቀሱትን አገሮች ማንነት መረዳቱ ነው። እነዚህ አገሮች በሕዝቅኤል ዘመን የት ነበሩ? “ሮሽ” የሚለው ቃል የአገር ስም ነው? ወይስ ሕዝቅኤል ቃሉን እንደ ቅጽል ነው የተጠቀመበት? አሁን ያሉ ሁኔታዎችን ከመመርመራችን በፊት፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊውን ቃል መፍታት ወይም መተርጎም አለብን።

ሕዝቅኤል በትንቢቱ የጠቀሳቸው አገሮች በርሱ ዘመን ነበሩ። እንደውም ሕዝቅኤል ከኖረበት ዘመን 900 ዓመት በፊት ብዙዎቹን አገሮች ሙሴ ለይቶ ጠቅሷቸዋል። ይህን ያደረገው፤ ሕዝቦች ከኖሳ ዘር የተወለዱበትን ሁኔታ ለእስራኤላውያን በገለጠ ጊዜ ነው። ሙሴ ዘፍጥረት 10፡2-5 ውስጥ የጠቀሰው ዝርዝር ሕዝቅኤል ከገለጠው ጋር ሲነጻጸር፤ ብዙ መመሳሰሎች ይታዩበታል። ሁለቱም የጋሜርን፤ የማጎግን፤ የቶቤልን፤ የሞሳሕንና የቴርጋማን ሕዝቦችን ጠቅሰዋል። ሮሽ የሚለው ስም ግን ዘፍጥረት ዝርዝር ውስጥ አልተጠቀሰም። ስለሆነም ሕዝቅኤል ይህን ስም የተጠቀመበት፤ ምናልባት ወራሪውን መሪ ለመግለጫ በቅጽልነት ሳይሆን አይቀርም። ይህ መሪ የሌሎቹ ወራሪ አገሮች “ዋነኛ አለቃ” ይሆናል።

በሙሴና በሕዝቅኤል የተጠቀሱ ሌሎች አገሮችን መመሳሰልና ልዩነት ለማጤን ብዙ ጥረቶች በመደረግ ላይ ናቸው። ጎሜር የሚለው ስም በአሦራውያን አጻጻፍ ጊሜራይ፤ በግሪክኛ ደግሞ ኪሜሮይ ተብሏል። በዚህ ስም ይጠሩ የነበሩ ሕዝቦች፤ ሲሜሪያውያን ተብለውም ነበር። ይኖሩ የነበረውም ትንሹ እስያ ውስጥ አርሜኒያ አጠገብ ነው። ማጎግ በጥቁርና ካስፒያን በተባሉት ባሕሮች መካከል የነበሩ የሲቲያን ሕዝቦች አባት ነው። እነዚህ ሕዝቦች ምሥራቅ ቱርክ፤ አርሜኒያ፤ አዘርባጃንና ጆርጂያ ተብለው በሚጠሩ አገሮችና ደቡብ ሩሲያ ሜፍ ውስጥ ይኖሩ ነበር።

መጽሐፍ ቅዱስ ሞሳህና ቶቤልን ሁልጊዜ እያዛመደ ነው የሚገልጣቸው። ሕዝቅኤል ከኖረበት ዘመን ቀደም ሲል አሦራውያን ታባል

የሚሉት ይህ ስፍራ፥ መስኩ ከሚሉት ቦታ ቀጥሎ መኖሩን ነበር የገለጡት። አንዳንድ ምሁራን፥ እነዚህ ስፍራዎች ዛሬ ቱርክ ተብሎ በሚጠራው አገር ምሥራቃዊ ክፍል ያሉ አካባቢዎች ናቸው ይላሉ። የሕዝቦቹ እንቅስቃሴም ከትንሹ ምሥራቃዊ እስያ ወደ ጥቁር ባሕር እንደ ነበር ነው የሚያስረዱት። ቲርጋማ ሕዝቅኤል ከጠቀሳቸው ወገኖች ውስጥ አሁን ያለ ቅሪት ነው። ቲርጋማ የጋሜር ልጅ መሆኑን ሙሴ ዘፍጥረት 10 ውስጥ ገልጧል። ሕዝቅኤል ከኖረበት ዘመን 700 ዓመታት ቀድሞ የተመዘገቡ ጥንታዊ ጽሑፎች፥ ታጋርማ በመባል የሚታወቅ ክፍለ አገርና ከተማ ዛሬ ምሥራቅ ቱርክ በሚባለው አካባቢ እንደነበር ይጠቀሳሉ።

ሕዝቅኤል፥ ምዕራፍ 38 ውስጥ የጠቀሳቸው አገሮች የት ነበሩ? አገሮቹ ዛሬ ሰሜናዊ ምሥራቃዊ ቱርክ፥ ሰሜናዊ ምዕራብ ኢራን፥ የቀድሞው የሶቬየት ሪፑብሊክ ክፍል የነበረችው አርሜኒያ እና አዘርባጃን ናቸው። ዛሬ ሩሲያ በመባል ከምትታወቀው አገር፥ በሕዝቅኤል በጠቀሰው ክልል ውስጥ የሚካተተው ቦታ ጥቂቱ ነው። በሕዝቅኤል መጽሐፍ ምዕራፍ 8 ውስጥ የተጠቀሰውን ትንቢት መተርጎም ያለብን፥ በነቢዩ የተጠቀሱትን ክልሎች ለይተን በማወቅ እንጂ፥ በትንቢቱ ከተጠቀሱ ስሞች ጋር የሚገጥሙ የመሰሉ ዘመናዊ ስሞችን በመፈለግ አይደለም። በእስራኤል ላይ የሚመጣ ወረራ ከቱርክ ግዛት፥ እንዲሁም በጥቁር ባሕርና በካስፒያን ባሕር መካከል ካለው ክልል የሚነሣ መሆኑን ሕዝቅኤል ተንብዮአል። አሁን የምትታወቀው ሩስያ ግን በሕዝቅኤል አልተጠቀሰችም።

በዚህ መልክዓ-ምድር ውስጥ የተካተቱት አገሮች እስራኤልን ለመውረር ከሌሎች ጋር እንደሚተባበሩ ሕዝቅኤል ገልጧል። ሶቬየት ኅብረት በጥቁር ባሕርና በካስፒያን ባሕር መካከል ያሉ አገሮችን የግዛቷ ክፍል አድርጋ ስለ ነበር፥ በእስራኤል ላይ በሚሰነዘረው ወረራ ተባባሪ ልትሆን ትችል ነበር። ከሶቬየት ኅብረት ተገንጥለው የጋራ ብልጥግና አገሮች በመባል አሁን የሚታወቁት አገሮችም፥ ከላይ በተጠቀሰው ክልል ውስጥ ስላሉ የወረራው ተባባሪ ይሆኑ ነበር። አሁንም ቢሆን፥ የጋራ ብልጥግናው አባል አገሮች ከአባልነቱ በማፈንገጥ በራሳቸው ውሳኔ የሚመሩ ይሆኑ ይሆናል።

የመጨረሻው መልስ ምንድነው ታዲያ? ሩሲያ መጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት ውስጥ ተጠቅሳለችን? ትንቢተ ሕዝቅኤል ምዕራፍ 38 ውስጥ በሰፈረው ቃል ግንዛቤ ላይ በመመሥረት፥ በአሁኑ ጊዜ የኔ መልስ በእርግጠኛነት የተጠቀሰች አይመስልም የሚል ነው። ሕዝቅኤል በዚህ ትንቢቱ ሩሲያን የሚጠቅስ አይመስልም። እስራኤልን ይወሯታል በማለት በጠቀሳቸው አካባቢያዊ ቦታዎች ውስጥም ሩሲያን አላስገባም። ሩሲያ

በሕዝቅኤል ትንቢት ውስጥ ስፍራ የሚኖራት፤ በጥቁር ባሕርና በካስፒያን ባሕር መካከል ያሉ አገሮችን እንደገና በተጽዕኖ ሥር ያዋለች እንደሆነ ነው። በዚያ የዓለም ክፍል፤ ሁኔታዎች በፍጥነት በመለዋወጥ ላይ ናቸው፤ የየአገሮቹ ድንበር ክለላም አልተጠናቀቀም። ሕዝቅኤል፤ በእስራኤል ላይ የሚደረገው ወረራ ከየት እንደሚጀምር ይነግረናል እንጂ፤ የትኞቹ መንግሥታት አካባቢውን እንደሚቆጣጠሩና ጦርነቱንም ማን እንደሚጀምረው አይገልጥልንም።

ሩሲያ በፍጻሜው ዘመን በሚከናወኑ ነገሮች ውስጥ እጇን ታስገባ ይሆናል፤ ዋና ድርሻ ግን አይኖራትም። አገሪቱ ሕዝቅኤል 38-39 ባለው ክፍል ውስጥ ብትካተት እንኳ፤ በእግዚአብሔር አጠቃላይ ዕቅድ መሠረት በጦርነቱ ውስጥ የሚጨመረው፤ ከምድሪቱ ጥቂቱ ክፍል ብቻ ይሆናል። በዚህ መጽሐፍ ምዕራፍ 11 ውስጥ ሕዝቅኤል 38-39 ባለው ክፍል የተገለጠውን ጦርነት ሁኔታ ይበልጥ በትኩረት እንመረምራለን፤ ጦርነቱ መቼ እንደሚደረግና የሚሳተፉበት እነማን እንደሆኑም ለማረጋገጥ እንሞክራለን። እስካሁን የመረመርነው፤ በዓመፁ ውስጥ የተካተቱትን አገሮች ዝርዝር በከፊል ብቻ ነው። በእስራኤል ላይ በሚሸረበው የወንጀል ሴራ የሚተባበሩ ሌሎች አገሮችም ገና አሉ።

> ምዕራፍ ስምንት <

ነዳጅ ዘይት፥ የምዕራባዊው

ሥልጣኔ መጠቂያ

ዓለም የነዳጅ ዘይት ጥገኛ ሆናለች። ዝቅተኛ ወጪ የሚደረግባቸው ነዳጅ ዘይትና የተፈጥሮ ጋዞች ሞተርን ያሽከረክራሉ፤ የሙቀት ምንጭም ይሆናሉ። የምዕራባዊው ሥልጣኔ መገለጫ ለሆኑ ተሽከርካሪዎችም ኃይል ናቸው። ከከርሠ-ምድር የተገኘ ይህ ሀብት የኅብረተሰብን ሕልውና ለውጧል። ይህ እንዲሆን ታዲያ ዋጋ ተከፍሎበታል። “የበረሃው ማዕበል” በመባል የሚታወቀው ጦርነት መንሥኤው የነዳጅ ዘይት ጉዳይ ነበር። የምጣኔ ሀብታችን አንቀሳቃሽ ኃይል ነዳጅ ዘይት ነው።

አንድ ሰው እንዲህ በማለት ጻፉ፦

“የገንዘብ አስተዳዳሪ ወይም እንቅስቃሴ፥ ወደ ተገቢው እድገት ለማምራት ያስችላል የሚለው እምነት ሊወገድ ይገባል። በሌላ በኩል ግን፥ ነዳጅ ዘይት የኢኮኖሚ አንቀሳቃሽ ኃይል ነው። ገንዘብ ያለው ድርሻ ነዳጅን መወከል ብቻ ይሆናል። አሁን ባለንበት የእድገት ደረጃ፥ በነዳጅ ኃይል እንቅስቃሴ ላይ የተመሠረተ ኢኮኖሚ መፍጠር ያስፈልጋል የሚል ብርቱ ክርክር አለ።”

የነዳጅ ኃይል በ1990ዎቹ መገበያያ ገንዘብ ከሆነ፥ ነዳጅ፥ የገንዘቡን ደረጃ የሚወስን መመዘኛ፥ መካከለኛው ምሥራቅ ደግሞ የዚህ መመዘኛ ክምችት ነች። ዓለም ካላት የነዳጅ ሀብት ክምችት ግማሹ የሚገኘው በፋርስ ባሕረ-ሰላጤ አካባቢ አሸዋ ሥር ነው። አንድ አራተኛው ክምችት በሳውዲት ዓረብ፥ የቀረው አንድ አራተኛ ክምችት ደግሞ ኩዌትና ኢራቅ ከርሠ-ምድር ውስጥ ይገኛል። መካከለኛው ምሥራቅ በሁለት ነገሮች ይታወቃል- በነዳጅ ሀብት እና ባለመረጋጋት።

የምዕራቡ ሥልጣኔ የነዳጅ ኃይል ጥገኛ መሆን አሳዛኝ ከሥተት ግልጥ የሆነው በ1973 እኦአ ነው። እስራኤል የ“ዮም ኩፐር” (አይሁዳውያን በጾምና በጸሎት የሚያከብሩት መንፈሳዊ በዓል)፥ ጦርነት በመባል በሚታወቀው ውጊያ ላይ በነበረች ጊዜ፥* የዩናይትድ ስቴትስ መንግሥት እርዳታ በማቅረብ ሊደግፋት ወስኖ ነበር። የሙስሊም አገሮች ይህን ተቃውመው የነዳጅ ምርታቸውን በመቀነስና በዩናይትድ ስቴትስ መንግሥት ላይ የነዳጅ ሽያጭ ማዕቀብ በማድረግ የበቀል እርምጃ ወሰዱ። በአንድ ቀን የነዳጅ ዋጋ በአራት እጥፍ አሻቀበ። በሚሊዮን የሚቆጠሩ አሜሪካውያን በነዳጅ ማደያ ጣቢያዎች ዙሪያ በመሰለፍ ረጅም ጊዜ

* ጥቅምት፥ 1973 እ.አ.አ.

ያሳልፉ ጀመር። ማዕቀቡ የኋላ ኋላ ቢቆምም እንኳ፤ የነዳጅ ዋጋ ማሻቀቡን ቀጥሎ ነበር። በ1970ዎቹ ዓመታት መጨረሻ፤ የነዳጅ ዋጋ በ1973 እስከ በፊት ከነበረው አሥር እጥፍ ሆነ።

ከነዳጅ ዘይት ጥገኝነት ለመላቀቅ የተደረገው ሙከራ መክሸፍ

የነዳጅ ዋጋ በድንገት ማሻቀብ፤ አገሮች ወደ ነዳጅ ክምችት ፍለጋ እንዲያተኩሩ አደረጋቸው። በነዳጅ ፍጆታቸው የታወቁት የ1970ዎቹ ተሽከሪካሪዎች ከአሜሪካን ጎዳናዎች እየጠፉ፤ በምትካቸው ነዳጅ ቆጣቢዎቹ ብቅ ማለት ጀመሩ። የነዳጅ ዋጋ ማሻቀብ፤ ራቅ ባሉ የዓለም ክፍሎች የነዳጅ ፍለጋ እንዲደረግ አስገደደ። በዚህ መሠረት በ1975 እስከ “ከሰሜን ባሕር” ነዳጅ ዘይት ይመረት ጀመር። በ1977 እስከ አላስካ ከተባለው የአሜሪካን ምድር ራቅ ወዳሉት የአገሪቱ አካባቢ በቧንቧ ተላከ። በዚህም ሳቢያ ዩናይትድ ስቴትስና አውሮፓ ከመካከለኛው ምሥራቅ ነዳጅ ዘይት ጥገኝነት ይላቀቁ ጀመር።

ምዕራባውያን ያደረጉት ይህ ብቻ አይደለም፤ ከነዳጅ ፍለጋና ኃይል ቁጠባ በተጓዳኝ፤ ሌላ አማራጭ የኃይል ምንጭ ጨበጡ፤ በተለይም የኑክሊየር ኃይል። አውሮፓውያን በዝቅተኛ ወጪ የኑክሊየር ኃይል የማምረት ፕሮግራማቸውን ያፋጥኑት ጀመር። በዚህ መሠረት በ1980 እስከ ዓለም ካላት የኑክሊየር ኃይል ማመንጫ ግማሹ በአውሮፓ ይገኝ ነበር። ዩናይትድ ስቴትስም ምንም እንኳን ከአካባቢው አየር ጥበቃ ቡድኖች የሚገጥማት ተቃውሞ ሥራውን ቢያንትትባት፤ በኑክሊየር ኃይል መጠቀሟን በስፋት ገፋችበት። የኑክሊየር ኃይል ከውጭ ከሚመጣ የነዳጅ ጥገኝነት መላቀቂያ አንድ መፍትሔ በመሆኑ፤ አሁንም ብዙዎች ያመለክታሉ።

ይሁን እንጂ፤ በ1980ዎቹ የተከሠቱ ሁለት ሁኔታዎች ምዕራቡ ዓለም ከውጭ ከሚመጣው የነዳጅ ዘይት ጥገኝነት ለመውጣት የሚያደርገውን ጥረት አስናክሉት። የመጀመሪያው የነዳጅ ዘይት ፍለጋ ማደግ የዓለምን የነዳጅ አቅርቦት ከሚፈለገው በላይ አደረገውና፤ ፈጣን የነዳጅ ዋጋ ማሸቆልቆል ተፈጠረ። የነዳጅ ከሚፈለገው በላይ መመረት፤ የአምራቾቹን አገሮች ጎብረትም* አናጋው፤ ምዕራባውያን ወደ አገራቸው

* ለፔክ የነዳጅ ሳኪ አገሮች ድርጅት (O.P.E.C) ይህ ድርጅት የተመሠረተው እ.አ.አ. በ1960 ነው። በአሁኑ ጊዜ 11 አባል አገሮች ይገኙበታል። እነርሱም፤ ኢራን፤ ኢራቅ፤ ኳታር የተባበሩት አረብ አራጫት፤ ባውዲ አረቢያ፤ ኩዌት፤ አልጀሪያ፤ ናይጄሪያ፤ ሊቢያ እና ሺንዡዌላ ናቸው። እነዚህ አገሮች በአሁኑ ጊዜ በዓለም ላይ ያለውን 40% የነዳጅ ፍጆታ አቅራቢዎች ናቸው።

ከሚገባ ነዳጅ ጥገኝነት ለመላቀቅ የሚያደርጓቸውን ጥረቶችም አሰናከለ። ምዕራባውያኑ ኩባንያዎች ነዳጅ ዘይትን የሚተካ አማራጭ ለማግኘት የሚያደርጉትን ጥረት አቋረጡ፤ የነዳጅ ዘይት ፍለጋም ተቃተተ። የነዳጅ ድፍድፍ ዋጋ በበርሜል ወደ 20 የአሜሪካን ዶላር ዝቅ አለ። ይህ ሁኔታ በአገር ውስጥ ኃይል ከማመንጨት ይልቅ፣ ከውጭ ማስገባቱ የተሻለ እንደሚሆን አረጋገጠ። በዚህም የተነሣ ምዕራቡ ዓለም ከውጭ በሚመጣ ነዳጅ ዘይት ላይ ጥገኛ የመሆኑ ነገር እንደገና ይጨምር ጀመር።

በ1980ዎቹ የተከሰተው ሌላ ችግር፣ የኮከሊየር ኃይል ለደገንነት ያሠጋል፤ ማምረቱም ውድ ነው የሚለው ፍርሃት ከፍ ማለቱ ነበር። በመጋቢት ወር 1979 እኦኦ አሜሪካውያን የኮከሊየር ኃይልን አደገኝነት የተገነዘቡበት አንድ ሁኔታ ተፈጠረ። ፔንስልቫኒያ በተባለው ግዛት ውስጥ ከነበረ ቁጥር ሁለት የኮከሊየር ማመንጫ ያመለጠና ሬዲዮ አክቲቭ የተሰኘ መርዘኛ ንጥረ-ነገር በአካባቢው አየር ላይ ኖሮ። የኮከሊየር ኃይል በሰው ወይም በመቆጣጠሪያ መሣሪያ ስሕተት ሊፈነዳና ጥፋት ለማድረስ የሚችል አሳሳቢ ነገር ሆነ።

ከሰዓት ዓመት በኋላ በሶቪየት ኅብረት የነበረው የኮከሊየር ኃይል ጣቢያ በድንገተኛ በተከናወነ ስሕተት ፈነዳ። ሚያዝያ 26 ቀን 1986 እኦኦ ሶቪየት ኅብረት ውስጥ የሚገኘው ቼርኖቪል የኮከሊየር ኃይል ማመንጫ ፍንዳታ ደረሰበት። በዚህ ጊዜ የኮከሊየር ብናኝ ወደ አየር ተነስ በመላው አውሮፓ ላይ ዘነበ። የሶቪየት ኅብረት መንግሥት ቼርኖቪል ውስጥና በአካባቢው የሚኖሩትን ሰዎች ወደ ሌላ ስፍራ አዛወራቸው፤ ድርጊቱ ግን ለብዙዎቹ በጣም የዘገየ ነበር። በመሆኑም፣ በኮከሊየሩ ጨረር ሳቢያ በሚፈጠር የካንሰር በሽታ የሞቱት ሰዎች ቁጥር፣ በአጠቃላይ ከአሥር ሺዎች በላይ እንደነበር ይገመታል። ይህ የቼርኖቪል ጥፋት፣ በኮከሊየር ኃይል ለመጠቀም በነበረው ተስፋ ላይ ጭለማ አጠላበት።

የነዳጅ መርከስና የኮከሊየር ጥፋት ምዕራባውያን ከውጭ ከሚያስመጡት የነዳጅ ዘይት ጥገኝነት ለመላቀቅ የሚያደርጉትን ጥረት አሰናከለው። ከቼርኖቪሉ ጥፋት አንድ ሳምንት ቀደም ብሎ በ1980 እኦኦ ነው፣ በአሜሪካ ምክር ቤት ተመሥርቶ የነበረው ሰው-ሠራሽ ነዳጅ ኮርፖሬሽን ተግባሩን ያቋረጠው። የነዳጅ ዘይት ዋጋ ማሽቆልቆል ነበር የኮርፖሬሽኑን ዕቅድ ማስፈጸሚያው ዋጋ ውድ ያደረገውና ያስቆመው።

የበረሃው ማዕበል ዘመቻ

1990ዎቹ ዓመታት ሲገቡ፣ የምዕራቡ ዓለም ከውጭ የሚመጣ ነዳጅ ጥገኛ የመሆኑ ነገር እየጨመረ መጣ። ዩናይትድ ስቴትስ በአሁኑ ጊዜ

ለፍጀታዋ ከሚያስፈልጋት ነዳጅ አንድ አራተኛውን ያህል የምታገኘው ከመካከለኛው ምሥራቅ ነው። በመካከለኛው ምሥራቅ ነዳጅ ጥገኛ የመሆኑ ነገር አስተማማኝ አለመሆኑ ሳዳም ሁሴን በነሐሴ ወር 1990 እኦአ ኩዌትን በወረሩ ጊዜ ታይቷል። እኚህ ሰው ከዓለም ነዳጅ ክምችት አሥራ ሁለት በመቶውን ከመቆጣጠር አልፈው፤ በሀያ አራት ሰዓት ውስጥ ሀያ አምስት በመቶውን ወደ መቆጣጠር ተሸጋገሩ። በጊዜው ይበልጥ አስፈርቶ የነበረው ነገር፤ ሰውዬው ኩዌትን በመውረር ብቻ ሳያበቁ፤ ሳውዲ ዓረቢያንም ይወራሉ የሚለው ሥጋት ነበር። ይህ ፍርሃት ነው የነዳጅ ዘይትን ዋጋ በ1990 እኦአ ከአሥራ ስድስት የአሜሪካን ዶላር፤ ወደ አርባ ሁለት ዶላር እንዲመነጠቅ ያደረገው።

የተባበሩት የጦር ቃል ኪዳን አገሮች ጣልቃ ገብነት ሰውዲ ዓረቢያን ከወረራ ተከላክሎ ኩዌትንም ታደጋት። ከሁሉም ይልቅ የበረሃው ማዕበል ዘመቻ ያደረገው ታላቅ ነገር፤ ወደ ምዕራቡ ዓለም ይላክ የነበረው ነዳጅ እንዳይቋረጥ መከላከሉ ነበር። ይሁን እንጂ፤ ከውጭ የሚመጣ ነዳጅ ዘይት ጥገኞች መሆናችን የቱን ያህል ለጉዳት የሚያጋልጠን እንደሚሆን ከደረሰው ሁኔታ ተምረናል? መልሱ አልተማርንም ነው። ገና ጦርነቱ ሳያበቃ ነበር የነዳጅ ዘይት ዋጋ ቀድሞ ወደነበረበት ያሸቆለቆለው። ከኩዌት መወረር በኋላ ለጥቂት ወራት አንሰራርቶ የነበረው የነዳጅ ፍለጋ፤ የመካከለኛው ምሥራቅ ነዳጅ ዋጋ ሲወርድ፤ በፍጥነት ቀነሰ። ባጠቃላይ፤ ምዕራቡ ዓለም ጊዜያዊ ድንጋጤ የደረሰበት ቢሆንም፤ የፍርሃቱን ምክንያት ወዲያው ነው የረሳው።

ከበረሃው ማዕበል ዘመቻ በኋላ አሜሪካን ፈጣን የሰሜት መለዋወጥ ታይቶባታል። ጦርነቱ እንዳበቃ የቃል ኪዳን አገሮች ኃይላት በድል ፈነጠዙ። የሳዳም ሁሴንን ሠራዊት ደምስሰን ኩዌትን ነጻ አወጣናት። የጦር መሣሪያዎቻችን ረቂቅነትና የበላይነት ከጠበቅነው በላይ አረካን። ከቬትናም ጦርነት ወዲህ አጥልቶብን የነበረው ሥጋት፤ በጥንቱና ባንዲራ በማወዛወዝ በሚገለጥ አርበኝነት ስሜት ተተካ አሉ።

የመጀመሪያው ድላችን ጥልቅ የሰላም ፍላጎትን ፈጠረ። ሳዳም ሁሴን አጣብቂኝ ውስጥ ስለገቡ በጥቂት ጊዜ ይወገዳሉ ብለን ነበር። በእስራኤልና በጎረቤቶች መካከል ሠላም የመኖሩ ነገር እርግጠኛ ነው ባይባልም፤ ይሆናል ተብሎ የሚታሰብ ሆነ። ምሥራቅ አውሮፓንና ሶቪየት ኅብረትን የለወጠው አዲስ የዓለም ሁኔታ፤ መካከለኛው ምሥራቅንም ይለውጠዋል የሚል ንግርት በ1991 እኦአ በጋ ተፈጥሮ ነበር።

አለመታደል ሆነና ተስፋው ወዲያውኑ ወደ ተስፋ መቁረጥ ተለወጠ። ሳዳም ሁሴን የሚወገዱ ሰው አልሆኑም። የመካከለኛው ምሥራቅ

የሠላም ንግግር፤ የተለያዩ ቡድኖች አሠራርን በተመለከቱ ጥቃቅን ልዩነቶች ሳቢያ በፈጠሩት ጭቅጭቅ እጅግ ተጓተተ። የበረሃው ማዕበል ዘመቻ ኢኮኖሚውን ዋጋ ያስከፍለው ጀመር። በዚህ ሳቢያ አሜሪካን በገንዘብ ችግር ተጠፈረች። ለጦር ኃይሉ የሚደረገው ወጪ መቀነስና የአገሪቱ ኢኮኖሚ እያዘቀዘቀ መሄድ፤ ነጻውን ዓለም የመምራቱ ኃላፊነት የሚያስከፍለውን ከባድ ዋጋ ብዙ አሜሪካውያን እንዲገነዘቡ አደረጋቸው። ሳዳም ሁሴንን ቸል በማለት፤ አሜሪካ በራሷ ችግር ትጨነቅ ጀመር። ይሁን እንጂ፤ ከዚህ ሁሉ በኋላ አንዳች የተለወጠ ነገር ነበር?

አንድ ሰው እንዲህ ጻፈ፡-

“የኃይል ምንጭ ፍላጎት ምን ተስፋ አለው? በአሁኑ ጊዜ ትርፍ የነዳጅ ኃይል ክምችት ቢኖርም፤ ይህ ሊታደስ የማይቻል ክምችት፤ በብዛትና በርካሽ ይቀርብ የነበረበት ረጅም ጊዜ ወደ ማከተሚያው በመቃረብ ላይ ነን።”

ነዳጅ ዘይትና የመጨረሻዎቹ ጊዜያት

እግዚአብሔር ለመጨረሻዎቹ ጊዜያት ባለው ዕቅድ ውስጥ ነዳጅ ዘይት ይገባል? የዚህ ጥያቄ መልስ ከሁለት አቅጣጫ ሊታይ ይገባል። የመጀመሪያው፤ በእግዚአብሔር ትንቢታዊ ዕቅድ ውስጥ ነዳጅ ዘይት መጠቀሱን መጽሐፍ ቅዱስ በቀጥታ የሚነግረን ነገር መኖር አለመኖሩን መመርመር ነው። ሁለተኛ፤ ከነዳጅ ዘይት ጋር ሊዛመድ የሚችልና በተዘዋዋሪ ወይም በምሳሌ የተጠቀሰ አንዳች ነገር መኖሩን ልንመረምር ይገባል።

አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች፤ ዘዳግም 33 ውስጥ ያለውንና “አሴር በልጆች የተባረከ ይሁን፤ በወንድሞቹ የተወደደ ይሁን፤ እግሩንም በዘይት ውስጥ ያጥልቅ” (ዘዳ. 33:24) የሚለውን ቃል ይጠቅሱና፤ ከእስራኤል ምድር ነዳጅ ዘይት እንደሚወጣ የተነገረ ትንቢት አለ ይላሉ። በዚህ ትንቢታዊ ቃል ላይ በመመሥረት አንዳንድ ሰዎች ሰሜናዊ እስራኤል ውስጥ ነዳጅ ዘይት ለመፈለግም ሞከረዋል። ይሁን እንጂ፤ ዘዳግም 33 ውስጥ የተጠቀሰው ቃል የሚናገረው ስለ ነዳጅ ዘይት ነው ብለው ያመኑ ተሳስተዋል። በሙሴ የተተነበየው ዘይት የወይራ ዘይት እንጂ፤ ነዳጅ አልነበረም። እንደ ያዕቆብ ሁሉ፤ ሙሴም የአሴር እንጀራ ወፍራም እንደሚሆን፤ ወይም የተትረፈረፈ ምርት እንደሚኖረው ተናግሯል (ዘፍጥ. 49:20ን ይመልከቱ)።

የመካከለኛው ምሥራቅን የነዳጅ ዘይት ምርት የሚመለከተው ቀጥተኛ ጥቅስ የሚገኘው፤ ዘፍጥረት መጽሐፍ ውስጥ ነው። ሙሴ ስለ

ባቢሎን ግንብ መገንባት በገለጠ ጊዜ፡ ሠሪዎቹ “ጡብም እንደድንጋይ... የምድርም ዝፍት እንደጭቃ...” (ዘፍጥ. 11፡3) የተጠቀሙ መሆኑን አስረድቷል። የጥንታዊቱ ሜሶፖታሚያ ግንቦች ቅጥራን ወይም ሬንጅ የመሰለ ወፍራም ነዳጅ ዝፍትን እንደ ሲሚንቶ ይጠቀሙ ነበር። ስለሆነም በጥንታዊው መካከለኛ ምሥራቅ የነዳጅ ዝፍት ወይም ድፍድፍ፡ ከነዳጅነቱ ይልቅ ለግንብ ሥራ ነበር ይበልጥ የሚያገለግለው።

ነዳጅ ዘይት በዘመን ፍጻሜ ዋዜማ ዋነኛ ሚና የሚኖረው መሆኑን የትኛውም የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢት በግልጽ አልተናገረም። ስለዚህ የእግዚአብሔርን ቃል ያለ አግባቡ እንዳንጠቀምበት ልንጠነቀቅ ይገባል። ይህ እንዳለ ሆኖ፡ ነዳጅ ዘይት በፍጻሜው ዘመን ዋነኛ ሚና የሚኖረው መሆኑን በተዘዋዋሪም ቢሆን የሚያመለክቱና፡ እኛም ይህን እንድናጤን የሚረዱን ምንባቦች ወይም ጥቅሶች ይኖራሉ? የነዳጅ ዘይትን ጠቃሚ ድርሻ የሚጠቁሙ የፍጻሜው ዘመን ሁኔታዎችን መጽሐፍ ቅዱስ የሚገልጥ መሆኑን አምናለሁ። ምክንያቱም አንደኛ፡ በፍጻሜው ዘመን ዋዜማ ላይ ባቢሎን ብርቱ እንደምትሆን መጽሐፍ ቅዱስ ይተነብያል። በዚህ መጽሐፍ ምዕራፍ 10 ውስጥ ይህን አሳብ እንመለከተዋለን። በአጭሩ ለመግለጥ ያህል ግን እውነተኛዋ የባቢሎን ከተማ እንደገና እንደምትሠራና በፍጻሜው ዘመን የምትጫወተው ከፍተኛ ሚና እንደሚኖር መጽሐፍ ቅዱስ ይተነብያል። የራእይ መጽሐፍ ከተማይቱ የአስደናቂ ብልጥግና ማዕከል እንደምትሆን ሲገልጥ፡ “የምድር ነጋዴዎች ከቅምጥልነትዋ ኃይል የተነሣ ባለጠጋዎች ሆኑ” (ራእይ 18፡3) ይላል። እነዚህ ነጋዴዎች ለከተማይቱ የሚሸጡትን የቅንጦት ቁሳቁስ ናሙናዎች በዚሁ ምዕራፍ ቁጥር 12-13 ባለው ምንባብ ውስጥ የሐንስ እንዲህ በማለት ገልጧቸዋል፡ “የመርከብም መሪ ሁሉ፡ በመርከብም ወደማናቸውም ስፍራ የሚሄድ ሁሉ፡ መርከበኞችም፡ ከባሕር የሚጠቀሙ ሁሉ” (ቁ. 17)፤ ስለ ከተማይቱ መውደቅ ያዝናሉ። የኅዘናቸው ምክንያት፡ ሰዎቹ “...የነገዱ፡ በእርስዋም ባለጠጋ የሆኑ” ስለነበሩ ነው። አሁን ግን፡ “ይህን የሚያህል ታላቅ ባለጠግነት በአንድ ሰዓት ጠፍቷልና” (ራእይ 18፡17-19)።

ደቡባዊ ኢራቅ ውስጥ ያለችው ባቢሎን፡ በመጨረሻው ዘመን ወደ ዓለም አቀፍ ተሰሚነትና ኃይልነት የምትደርስ መሆኗን መጽሐፍ ቅዱስ ይተነብያል። ከዓለም ዙሪያ የሚመጡ የቅንጦት ዕቃዎችን ለመግዛት በቂ ገንዘብ ይኖራታል። የምትፈልገውን ነገር ሁሉ የሚያቀርቡላት የዓለም ነጋዴዎች ሁሉ መልካም ገቢ ያገኛሉ። ይሁን እንጂ፡ የዮሐንስ ገለጣ ስለ አሁኒቱ ባቢሎን ካለን ግንዛቤ ጋር አይጣጣምም። ኢራቅ በሀያኛው ክፍለ ዘመን የፈራረሰች አይደለችምን? መጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት ውስጥ

ከተገለጠችበት ደረጃዋ ፍጹም በማትደርስበት ሁኔታ ስለልተሽመደመደችም?

ኢራቅ ስለደረሰባት ጉዳት የነበረን ግምት የተሳሳተ ነው። የሳዳም ሁሴን ብዙ ሠራዊት በቃል ኪዳን ኃይላት ቢደመሰስም፤ ገና ብዙ አለ። ብዙውን የጦር መሣሪያ የማምረት ችሎታቸው ግን ወድሟል። ሳዳም ሁሴን ግን የተደበቁ የኑክሌየርና የኬሚካል መሣሪያዎቻቸውን ለመፈተሽ ከተሠማሩ የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት መርማሪዎች ጋር ድብብቆሽ በመጫወት ላይ ናቸው። መንግሥታቸው ይወድቃል ብለን ነበር፤ ተስፋ እንዳደረግነው አልሆነም። ይልቁንም የአሜሪካኑ ፕሬዚዳንት ጆርጅ ቡሽ በሕዝብ ድምፅ መሠረት ሥልጣን ሲለቁ፤ ሳዳም ሁሴን ግን አሁንም በሥልጣናቸው ላይ ናቸው። ኢራቅ ትጎሳቆል እንጂ፤ አሁንም አለች።

ታዲያ ኢራቅ ቀድሞ ወደነበረችበት ቶሎ ትመለስ ይሆን? የአሜሪካን መንግሥት እያንዳንዱን የሳዳም ሁሴን እንቅስቃሴ በጥንቃቄ ባይከታተል ኑሮ፤ ኢራቅ ቀድሞ ወደነበረችበት ትመለስ ነበር። ያም ቢሆን ታዲያ አሁንም ሳዳም ሁሴን ቢፈልጉ ኩዌትን እንደገና ወርረው ለመያዝ የሚያስችል ወታደራዊ ኃይል አላቸው። የአሜሪካን እርዳታ ባይደርስላት ኑሮ ሳውዲት ዓረቢያም ለሳዳም ወረራ ትጋለጥ ነበር። ሳዳም ሁሴን ወይም እርሳቸውን የሚተካ ሰው፤ ግማሹን የዓለም ነዳጅ ከምችት ለመቆጣጠር ቢችሉ፤ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀሰውን ዓለም አቀፍ ሀብትና ኃይል ወዲያውኑ ይይዙ ነበር። ይህ የሚሆነው፤ የመካከለኛው ምሥራቅ ነዳጅ ዘይትን ለመቆጣጠር ሲቻል ብቻ ይመስላል። መጽሐፍ ቅዱስ ነዳጅ ዘይትን በግልጽ ባያመለክትም፤ ዛሬ በምናውቀው ላይ በመመሥረት፤ ባቢሎን የዓለምን ሀብትና ሥልጣን ለመጨበጫ በመሣሪያነት የምትጠቀምበት ይመስላል።

እግዚአብሔር የዓለምን ሀብቶች በመለኮታዊ ጥበቡ ፈጥሯል፤ ሉዓላዊ ዕቅዱን ለመፈጸም በታሪክ ውስጥ በመሥራት ላይ ነው። የፍጻሜው ጊዜ በመካከለኛው ምሥራቅ ሁኔታዎች ዙሪያ እንደሚሸከረከርም ተንብይዋል። ዓለም ጥገኛ የምትሆንበትን አንድ ሀብትም መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ አስቀምጣለች። ይህ በአጋጣሚ የሆነ ነው? ይሆን ይሆናል። በሰው ልጅ ታሪክ፤ በተለይ በአሁኑ ጊዜ፤ ዓለም የነዳጅ ዘይት ጥገኛ መሆኗ ግን አጋጣሚ አይመስልም። የዘመኑ ፍጻሜ እየቀረበ እንደ መምጣቱ መጠን፤ በትንቢት የተጠቀሱ ነገሮች መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ሲፈጸሙ በመመልከት ላይ ነን። የነዳጅ ዘይት ፖለቲካዎች ከብሉይ ኪዳን ትንቢቶች ጋር ይገጣጠማሉ።

እስልምናና የዓረቦች አንድነት

አፈ ታሪክ

ሌላው የኢራቅ እምነት፤ “ዓረቦች በኦቶማን አገዛዝ ዘመን* ተሠቃይተዋል። ከዚያ ወዲህ ደግሞ በምዕራባውያን ቅኝ አገዛዝ አማካይነት መገፋት፤ መከፋፈልና ጭቆና ደርሶባቸዋል። ማንነታቸውን የማዛባት መከራም ተደርጎባቸዋል። ይህ ሁሉ ቢደርስባቸውም፤ የአንድነቱ መሠረት የሆኑት ሁኔታዎች ግን ብርቱና ደኅና ሆነው ኖረዋል። የዓረቡ ዓለም በመንግሥትነት ቢከፋፈልም፤ አንድ አገር ሆኖ ይኖራል። ከምድሪቱ በአጥቅ የምትለካው ብትሆንም እንኳ፤ በብሔርተኝነት፤ በተለይም የዓረቦች ብሔራዊ ጸጥታን በሚመለከት ትኩረት ልትታይ ይገባል። የዚህን ወይም የዚያኛውን የዓረብ አገር ጥቅምና መብት በምናስብበት ጊዜ ጠባብነትንና ራስ ወዳድነትን ማስወገድ ይኖርብናል። የዓረቦች ከፍተኛ ጥቅሞች፤ እንዲሁም ለዓረቦች ደኅንነት የሚበጁ የሩቅ ጊዜ ትልሞች፤ በአእምሯችን ሊኖሩና እርስ በርሳችን በምናደርገው ግንኙነት ውስጥም ዋናውን ስፍራ ሊይዙ ይገባል” የሚል ነው።

የኢራቅ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር፤ ታሪክ አዚዝ ይህን ብርቱ ማሳሰቢያ ለዓረቦች ኅብረትና ጸጥታ ጉባዔ ካቀረቡ ሁለት ሳምንት በኋላ ነው። የኢራቅ ታንኮችና ብረት ለበስ ተሽከርካሪዎች የኩዌትን ድንበር ጥሰው የገቡት። ነሐሴ 2 ቀን 1990 እኦአ ኢራቅ ደካማ ጎረቤቷን መውረድ፤ የዓረቦችን የአንድነት አፈ-ታሪክ ሐሰት አደረገው። ከዚያ በኋላ የተደረገው የእርስ በርስ መወጋገዝና ግጭት ዓረቦችን እርስ በርስ አቃቃራቸውና፤ “አረመኔ” ከሚሉት የምዕራቡ ዓለም ጋር በመተባበር ሙስሊም ወንድሞቻቸውን ይቃወሙ ጀመር። የዓረቦች አንድነት ምን ነካው?

* የኦቶማን ግዛት የተመሠረተው ኦስማን (ወይም ኦትማን) በተባለ ሰው አሁን ቱርክ በሚባለው ስፍራ በ1288 ዓ.ም. ሲሆን፤ አገዛዙ ያበቃውም በ1922 ዓ.ም. ነበር። ይህም በታሪክ ከሚታወቁት ግዛቶች ሁሉ ይበልጥ ሰፊና ረጅም ዕድሜ የነበረው ነው። ቀድሞ የሮም፤ የግሪክ፤ የቢሉን፤ የፋርስ፤ እና የግብፅ ከነበሩ ግዛቶች ብዙዎቹን ያጠቃልል ነበር።

ደቡብ ምሥራቅ አውሮፓ ከ1345-1541 ዓ.ም. ባለው ጊዜ በኦቶማን ቁጥጥር ስር ሆነ። ቀጥሎም ወደ ምሥራቅና ደቡብ በመስፋፋት ከ1512-1566 ዓ.ም. ሶርያ፤ ፍልስጥኤም፤ ግብፅ እና ዓረቢያን በግዛቱ ውስጥ አካተተ። ሱሌማን ቀዳማዊ፤ አርሚኒያ፤ ሚስፖታሚያ፤ የሮም፤ የፋርስ ባሕረ ሰላጤን፤ እንዲሁም አልጄሪያና ቱኒዝያን ጨምሮ አፍሪካን ወረረ።

በ1516 ዓ.ም. ኦቶማኖች በኢትዮጵያ ብቅ በማለት በመጀመሪያ አንዳንድ የኤርትራ ክልሎችን በቁጥጥራቸው ስር ከማድረጋቸውም በላይ ግራኝ መሐመድ ኢትዮጵያን በወረረ ጊዜ ተባብረውታል።

የዓረቦች አንድነት አፈ ታሪክ

አሜሪካ ስለ መካከለኛው ምሥራቅ ያላት ግንዛቤ፣ በአካባቢው ያሉ ሁኔታዎችን አጠቃላይና ተለዋዋጭ እንደሆኑ አድርጎ በመረዳት፣ በተሳሳተ ዜና፣ በጥላቻና በጥርጣሬ ላይ የተመሠረተ ነው። ከጥቂት ዓመታት በፊት በተደረገ አንድ ጥናታዊ ፍተሻ ጊዜ፣ ቃለ መጠይቅ ከተደረገላቸው ተሳታፊዎች ብዙዎቹ፣ የፋርስ ባሕረ-ሰላጤ የሚገኝበትን ስፍራ ለመግለጥ አልቻሉም። (የባሕረ-ሰላጤው ጦርነት ስለ መልክዓ-ምድር ያለንን እውቀት እንድናዳብር ረድቶናል።) ከአሜሪካን ሕዝብ ከሞላ ጎደሉን ስለ መካከለኛው ምሥራቅ ሕዝቦች የሚያውቁትን እንዲገልጹልዎ ቢጠይቋቸው፣ እንዲህ የሚል መልስ ያገኛሉ። የመካከለኛው ምሥራቅ ሕዝቦች፡

- ◆ ዜግነታቸው ዓረብ፤
- ◆ ሃይማኖታቸው ሙስሊም፤
- ◆ በነዳጅ ዘይት ምክንያት ባለጠጎች የሆኑ፤
- ◆ ቴክኖሎጂያዊ እውቀታቸው ያልዳበረ፤
- ◆ አሜሪካንን እጅግ የሚጠሉ።

ከእነዚህ መልሶች የትኛውም ትክክል አይደለም። አሜሪካኖች ስለ መካከለኛው ምሥራቅ ያላቸው ግንዛቤ ባብዛኛው የተመሠረተው፣ “በአርእስተ ዜናዎች” እና በአገሪቱ ባለው የሲኒማ ኩባንያ በሚያመርታቸው ፊልሞች ላይ ነው። በመሆኑም፣ ብዙዎቹ አሜሪካኖች መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ስለሚኖሩ ሕዝቦች ያላቸው እውቀት መጠነኛና የተዛባ ነው።

ሁሉም አይደሉም ዓረቦች

መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ያለ ሁሉ ዓረባዊ ነው ማለት አይደለም። ዓረባዊ የሚባለው ቋንቋው ዓረብኛ፣ ባሕሉም ዓረባዊ የሆነ ግለሰብ ነው። ቱርክ ሃይማኖቷ እስልምና ነው፣ የሕዝቦቿ ቋንቋ ግን ዓረብኛ ሳይሆን፣ ቱርክኛ ነው። ከኢራን ሕዝቦች ብዙዎቹ ዓረባውያን ሳይሆኑ ፋርሳውያን ናቸው። የሚናገሩትም በዓረብኛ ሳይሆን፣ በራሳቸው ማለት በፋርስኛ ቋንቋ ነው። ቱርክ፣ ሶርያ፣ ኢራቅ እና ኢራን ውስጥ የሚኖሩት ኩርዳውያን የሚናገሩት በኩርድ ቋንቋ ሲሆን፣ የራሳቸውን ነጻ መንግሥት ለመመሥረት ከእያንዳንዱ አገር ጋር በመዋጋት ላይ ናቸው።

ዓረቦች ናቸው በሚባሉት አገሮች ውስጥ እንኳን ብዙ ልዩነቶች አሉባቸው። የግብፅ ሕዝቦች በጥንታዊው ባሕልና ቅርሳቸው ይመካሉ። ስለዚህ ዓረባውያን ሳይሆኑ፤ ግብፃውያን ናቸው። ይህን መሰሉ የብሔርተኝነት ስሜት ነው የርዳናሳውያን፤ ፍልስጥኤማውያን፤ ኩዌታውያን እና ሶርያውያን ዘንድም ያለው። እነዚህ ሕዝቦች ተመሳሳይ ቋንቋ ቢናገሩም፤ የሚለያዩዋቸው ልዩ ባሕላዊና ታሪካዊ ባሕሎች አሉ።

ሁሉም አይደሉም መስሊሞች

ከመካከለኛው ምሥራቅ ነዋሪዎች ብዙዎቹ የእስልምና እምነት ተከታዮች ናቸው። ይሁን እንጂ፤ በክፍለ-ዓለሙ የሃይማኖት ልዩነት መኖሩን ብዙ አሜሪካውያን አያውቁም። ለምሳሌ ብዙ ዓረቦች ክርስቲያኖች፤ በተለይም የካቶሊክና የኦርቶዶክስ እምነት ተከታዮች ነን ይላሉ። ከግብፅ ሕዝብ አሥራ ሰባት በመቶዎቹ ክርስቲያኖች ነን ይላሉ። ሊባኖስ ውስጥ ደግሞ ይህ ቁጥር ወደ ሠላሳ በመቶ ከፍ ይላል። ከእስራኤል ይልቅ ብዙ ክርስቲያኖች የሚኖሩት ኢራቅና ኩዌት ውስጥ ነው።

እስላሞች ነን ባዮችም ቢሆኑ አንድ አይደሉም። የእስልምና እምነት አንድ ወጥ አይደለም። በውስጡ ሁለት ዋና ዋና ቅርንጫፎች አቆጥቁጠዋል። ሱኒ የሚባለው ክፍል ዋናው ሲሆን፤ ሱና የተሰኘው የነቢዩ መሐመድን መሠረታዊ አቅጣጫ እከተላለሁ ይላል። ወዲያው ነቢዩ መሐመድ እንደሞቱ ነው ተከታዮቻቸው የተከፋፈሉት። ሺያት የተባለው ቡድን መሐመድን ይከተሉ የነበሩ መሪዎችን አስወገዳቸው። በነዚህ መሪዎች ፋንታ ዓሊ የተባለውን የመሐመድ አማች እና የእርሱን ተወላጆች እንደ ትክክለኛዎቹ የመሐመድ ተከታዮች አድርጎ ተቀበለ። ሺያቶች በአብዛኛው የሚኖሩት ደቡባዊ ኢራቅ እና ኢራን ውስጥ ነው።

ሁሉም አይደሉም ሀብታሞች

አሜሪካኖች ያላቸው የተለመደ ግንዛቤ፤ ዓረቦች ሁሉ ባለጠጋ ናቸው የሚለው ሳይሆን አይቀርም። መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ቁጥራቸው ከ170 ሚሊዮን የሚልቅ ዓረቦች ይኖራሉ። ከእነዚህ አሥር በመቶ የሚሆኑት ናቸው በምዕራባውያን መስፈርት እንደ ባለጠጋ በሚቆጠሩ አገሮች ውስጥ የሚኖሩት። ሌሎቹ ጥቂት ከሕዝብ ብዛት ጋር እየታገሉ አነስተኛ ሀብት ባላቸው አገሮች ውስጥ የሚኖሩ ናቸው። ብዙዎቹ መስሊሞች፤ ጎረቤቶቻቸው የሆኑ ሀብታም ዓረቦች በሚኖሩት ቅምጥል ኑሮና፤ በእነዚህ አገሮች ለእነሱ ግድ የለሽ መሆን የሚከፉ ናቸው።

ለዚህ ነው ሳዳም ሁሴን የሰፊው ሕዝብ ታዳጊ በመምሰል ብቅ ባሉ ጊዜ፤ የብዙዎቹን ዓረቦች የልብ ትርታ የቀሰቀሱት። ይህንኑ በተመለከተ አንድ ጸሐፊ እንዲህ ብለዋል፡-

“ከግብፁ የቀድሞ ፕሬዝዳንት፤ ከጋማል አብደል ናስር ወዲህ፤ አንድ ደፋር የዓረብ መሪ እምቢ ለምዕራባውያን በማለት ተነሥተው፤ ፍልስጥኤም፤ እስልምና፤ አንድነት፤ የዓረቦችን ነዳጅ ዘይት መጋራት፤ የሚሉ ማራኪ ንግግሮችን አደረጉ። ይህ ንግግር፤ ስንት ነገሮች መስተካከል እንደነበረባቸውና፤ ስንተኛ በስሕተት እንደተበላሹ ዓረቦች እንዲያስታውሱ አደረጋቸው።”

ፍልስጥኤማውያንና የርዳናሳውያን የሳዳም ሁሴንን ንግግር በመደገፍ ስልፍ ባደረጉ ጊዜ፤ አሜሪካውያን፤ “ይህን እምባገነን መሪ እንዴት ሰው ይከተለዋል?” ብለው በመገረም ራሳቸውን ነቀነቁ። ሳዳም ሁሴን እነዚህ ጭቁን ሕዝቦች ሊሰሙ የፈለጓቸውን ቃላት ሲናገሩ እኛ አላደመጥንም። ኩዌቶች ለዓረቦች የሰጧቸው፤ አነስተኛ የሥራ ዕድልና ጥቂት ገንዘብ ነው። ሳዳም ሁሴን ግን፤ ኩራትና ተስፋ ነው ለሰፊው የዓረብ ሕዝብ የሰጡት።

ሁሉም አይደሉም የቴክኒዎሎጂ እውቀት ያላዳበሩት

የኢራቅ ጦር ሠራዊት በበረሃው ማዕበል ዘመቻ ወቅት በማያቋርጥ የቦምብ ውርጅብኝና የታንክ ድብደባ ተንኮታኮተ። የቃል ኪዳን አገሮች ሠራዊት በአየር ውጊያ ያገኘው የበላይነትና፤ የኢራቅን መከላከያ ጥሶ መግባት የፈጠረው እርዳታ፤ ጦርነቱ ያልተመጣጠነ ስለመሆኑ የነበረንን እምነት አረጋገጠልን። የጠለቀ እውቀት ያልነበራቸው የኢራቅ ወታደሮች፤ ረቂቁን የምዕራብ ጦር መሣሪያ ሊቋቋሙት አልቻሉም።

ከጦርነቱ በኋላ ነው የምዕራቡ ዓለም የኢራቅን ብቃት በጨረፍታ የተመለከተው። ጦርነቱ በጀመረ ጊዜ፤ የሳዳም ሁሴን የኒውክሊየር የጦር መሣሪያ ገና ከአምስት ዓመት በኋላ ለተግባር የሚበቃ መሆኑን ነበር ሊቃውንት የተነበዩት። ጦርነቱ ሲያበቃም፤ የቦምብ ድብደባ ያደረሰውን ጉዳትና፤ የሳዳም ሁሴንን ምስጢራዊ ፋይል ለመመርመር እነዚሁ ሊቃውንት ወደ ስፍራው ሄዱ። የሳዳም ሁሴንን ምስጢር ፈልፍሎ ለማውጣት ገና ብዙ መሥራት ይኖርባቸዋል። እስካሁን ባገኙት መረጃ ላይ በመመሥረትም ኢራቅ የኑክሊየር የጦር መሣሪያ ለማምረት ተቃርባ እንደነበር የሚያስረዳ ምስጢር አግኝተዋል። አሁንም ቢሆን ብዙ የባዮሎጂካልና ኬሚካል መሣሪያዎችን አምርታለች። መርማሪዎቹ

በተጨማሪም ከባድና አውዳሚ ፈንጂዎችን በመቶ ማይሎች ወደሚቆጠር ርቀት የሚያወናጭቶ ታላላቅ መድፎችን ለመሥራት የሚያስችል ዕቅድና ቁሳቁሶችን አግኝተዋል። የኢራቅን ችሎታ ወይም ብቃት እንዴት ዝቅ አድርገን ተመልክተነው ነበር?

ምዕራቡ ዓለም የመካከለኛው ምሥራቅን የተማረ የሰው ኃይል ሁልጊዜ ዝቅ አድርጎ የሚመለከት ይመስላል። ሊባኖስ ውስጥ የሚታየውን የአክራሪዎች የአጥፍቶ መጥፋት ዜና ወይም ሳውዲት ዓረቢያ ውስጥ ያሉ ግመል ጋላቢ ዘላኖችን ዜና እናደምጥና፡ የዓረቦች ሁሉ ኑሮ እንዲያ ነው ብለን በሞኝነት እናምን ይሆናል። እስልምና ያለውን የረዢም ጊዜ ዘመን ባሕላዊና ሳይንሳዊ ቅርስ ብዙዎቻችን አንረዳም ወይም አናደንቅም።

አውሮፓውያን እየተፋገመገሙ ጭለማው ዘመን ብለው ይጠሩት ወደነበረ ዘመን ያመሩ በነበረ ጊዜ፤ የዓረብ ምሁራን በግሪካውያንና በሮማውያን የተጀመረውን የሳይንሳዊ አቅጣጫ ጉዞ ገፍተውበት ነበር። አንድ ጸሐፊ እንዳሉት ዓረቦች፡ “ጥንታዊውን የግሪካውያን የእውቀት ቅርስ መጠበቅ፣ ማጥናት፣ ማሻሻልና ወደ ዓረብኛ መተርጎም ብቻ ሳይሆን፤ ከራሳቸውም አዲስና ጠቃሚ ግኝቶችን አክለውበታል።” ኮለምበስ የተባለው የዓለም አባሽ ከኖረበት ዘመን 600 ዓመት ቀድሞ ነው፤ አንድ የዓረብ ምሁራን ቡድን ምድር ከብ መሆኗን የገለጠውና ዙሪያ መጠንዋንም ያሳለው። የምድር ወገብ አካባቢ ስሌታቸው መጠኑን በ1370 ኪሎ ሜትር ያህል ያሳነሰ ቢሆንም፤ ግኝታቸው ታላቅ ነበር።

ብዙዎቹ የዓረብ አገሮች ሦስተኛው ዓለም ውስጥ እንዳሉ ሌሎች አገሮች ናቸው። ብዙው ሕዝባቸው የዳበረ ቴክኖሎጂያዊ እውቀት የለውም። እያንዳንዱ አገር ግን ሕዝቡን ወደ ዘመናዊነት በመለወጡ ተግባር የሚረዱ ብዙ ምሁራንና ሳይንቲስቶችን አፍርቷል።

ሁሉም አይደሉም አሜሪካንን የሚጠሏት

መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ የሚከናወኑ ሦስት ነገሮች ማለት አፈና፡ አጥፍቶ የመጥፋት አደጋ እና የአይሮፕላን ጠለፋ፤ በአሜሪካውያን ላይ ሥነ-ልቦናዊ ፍርሃት አሳድረውባቸዋል። የአሜሪካዊው ኢራን ውስጥ ካለው የአሜሪካን ኤምባሲ መታፈን፤ ሊባኖስ ውስጥ የተፈጸመው ተመሳሳይ ሁኔታ እና፤ ሽብርተኞች አሜሪካውያንን በማፈንና በማሠር የሚፈጽሙት ተግባር፤ ለአሜሪካውያን ቅዠት ሆኖባቸዋል። አፈናው በሌሎች አገሮች ዜጎች ላይ የሚፈጸም ቢሆንም፤ የጥላቻውና የቁጣው ዋና ተጠቂ የሆነችው አሜሪካን ትመስላለች።

ይህን የመሰለው የዓረቦች ማሰፈራራት ቢኖርም ታዲያ፤ መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ መገኘቷ ሥር የሰደደ እንዲሆን አሜሪካ በብርቱ ሠርታለች። በ1982 እኦኦ የአሜሪካ ሠራዊት ከየአገሮቹ ከተውጣጣው ዓለም አቀፍ ሠላም አስከባሪዎች ኃይል ጋር በመሆን ሊባኖስ ውስጥ የነበረውን የእርስ በርስ ጦርነት ለማስቆም ወደዚያው አመራ። ጥቅምት 23 ቀን 1983 እኦኦ አንድ የአጥፍቶ ጠፊ ቡድን አባል፤ ቤይሩት አይሮፕላን ማረፊያ አጠገብ ወደነበረው የአሜሪካን የባሕር ኃይል ሠራዊት ክልል ገብቶ፤ ሕንጻውን በፈንጂ ሲያወድም ድርጊቱ ቁጣና ቅሬታን ፈጠረ። በአደጋው 241 የባሕር ኃይል አባላት ሞቱ። ድርጊቱ ሊባኖስ ውስጥ በአሜሪካን ደረዳ የነበረውን የመልሶ ማቋቋም ሥራ ተስፋ አጨለመው። ዓመት ባልሞላው ጊዜ ደግሞ ቤይሩት አቅራቢያ ያለው የአሜሪካን ኤምባሲ የበምብ አደጋ ደረሰበትና 14 ሰዎች ተገደሉ። አሜሪካን እንደገና የሽብር ፈጣሪዎች ዋና ዒላማ ሆነች።

በአሜሪካን ላይ የተሰነዘረው ሦስተኛ ጥቃት የደረሰው በ1985 እኦኦ ነበር። ከአቴንስ ወደ ሮም ይበር የነበረውን የትራንስ ወርልድ አየር መንገድ፤ ሺያት የተሰኙት የእስልምና እምነት ተከታይ አሸባሪዎች ጠልፈው አንዱን አሜሪካዊ ሲገድሉ፤ ሠላሳ ዘጠኙን በመያዣነት ለአሥራ ስድስት ቀናት አቆዩዋቸው። ከአራት ወራት በኋላ አቺሌ ላውሮ የተሰኘውን የኢጣሊያን መርከብ ይዘው አንድ አሜሪካዊ ከገደሉና ሌሎችንም ካስፈራሩ በኋላ እጃቸውን ለግብፅ ባለሥልጣኖች ሰጡ።

አሜሪካውያን በማንኛው የመካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ደኅንነታቸው የተጠበቀ ነውን?

ይህ አፈናና፤ ግድያ እንዲሁም የበምብ አደጋ እና የአይሮፕላን ጠለፋ፤ ብዙ አሜሪካውያንን ያስጨንቃቸዋል። መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ያለ ሰው ሁሉ አሜሪካውያንን ይጠላቸዋል? በቴሌቪዥን የቀረቡ ዘገባዎች በተመልካቹ ዘንድ እንዲህ ያለውን እምነት ያሳድራሉ። ይሁን እንጂ፤ ዘገባዎቹ ትክክለኛውን ምስል አይሰሉም። እርግጥ ነው፤ መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ያሉ ብዙ ቡድኖች አሜሪካን ለእስራኤል ድጋፍ መስጠቷና የቆመችለት ፋይዳ ያስቆጣቸዋል። የብዙዎቹ ቁጣ ግን አሜሪካንን እንጂ፤ አሜሪካውያንን እንደ መጥላት ተደርጎ አልተተረጎመም።

የባሕር-ሰላጤው ጦርነት አሜሪካንን በተመለከተ ያሉ የተለያዩ ስሜቶች እንዲገለጡ አደረገ። የተናደዱ ሰልፊኞች ዮርዳኖስና ኢራቅ ውስጥ የአሜሪካንን ባንዲራ አቃጠሉ። የሳውዲ ዜጎች፤ ሶርያውያንና ግብፃውያን ግን አሜሪካንን እንደ ቃል ኪዳን ወዳጅ ቆጠሯት። በኩዌት

ከተማ ከብሔራዊው ያን በከተማቸው መሀል ያልፍ ለነበረ የአሜሪካን ሠራዊት አድናቆታቸውን ለመግለጥ በየጎዳናዎቹ ተሠለፉ። አሜሪካን በባሕራ ሰላጤው ጦርነት ወቅት መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ አዳዲስ ወዳጆች አፍርታለች።

ዓረቦች በዘመኑ ፍጻሜ

ዓረቦች አንድ የሚሆኑበት ጊዜ ይመጣ ይሆን? የዓረቦች አንድነት ከመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት ጋር የሚገናኘውን እንዴት ነው? በሚቀጥሉት ምዕራፎች አንዳንድ አገሮችን ጠለቅ ባለ ሁኔታ በጥናት እንፈትሻቸዋለን። አሁን ግን መሠረታዊ የሆኑ አንዳንድ ገለጣዎች ልናደርግ እንችላለን። አንደኛ፣ መጽሐፍ ቅዱስ በፍጻሜው ዘመን ትንቢቱ አንድን የዓረብ መንግሥት በተናጠል አያመለክተንም። እስልምና በአንድ ሰንደቅ ዓላማ ሥር አይጠቃለልም። ሙስሊሞች ለእስላማዊው አንድነት አፍካዊ ድጋፍ መስጠታቸውን ይቀጥላሉ፤ አንድነቱ ግን አይፈጠርም።

ነቢዩ ዳንኤል ትንቢታዊ መጋረጃውን ገልጦ፣ የግብፃውያንንና የዮርዳኖስውያንን የወደፊት ሁኔታ ያስገነዝባል። በትንቢቱ ምዕራፍ 11 ውስጥ፣ አሕዛብ ነገሥታትንና መንግሥታትን አመልክቷል። እነዚህ ነገሥታትና መንግሥታት በታሪክ ሂደት በዳንኤል ሕዝቦች (እስራኤላውያን) ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ ናቸው። ምንም እንኳን ዳንኤል ትንቢቱን ሲዘግብ የገለጣቸው ነገሮች ሁሉ ገና ወደፊት እንደሚከናወኑ አድርጎ ቢሆን፣ ብዙዎቹ በመፈጸም ላይ ናቸው። ከቁጥር 36 ጀምሮ ግን፣ ገና የሚፈጸሙ ሁኔታዎችን ይጠቁማል። ወደፊት የሚመጣውን የክፉት አለቃ እንዲህ ይገልጠዋል፡ “ንጉሡም እንደፈቃዱ ያደርጋል፤ ራሱንም ከፍ ከፍ ያደርጋል፤ በአማልክት ሁሉ ላይ ራሱን ታላቅ ያደርጋል፤ በአማልክትም አምላክ ላይ በትዕቢት ይናገራል” (ዳን. 11:36)። ዳንኤል በተለይ የሚያተኩረው፣ ይህ ክፉ መሪ ምድርን በሞላ ድል ለማድረግና የእስራኤልን መንግሥትም ለማውደም በሚሞክርበት በመጨረሻዎቹ ሦስት ዓመት ተኩል ላይ ነው። ቁጥር 41 ውስጥ፣ “መልካሚቱ ምድር” የሚላትን እስራኤልን ይህ ንጉሥ እንደሚወራት ዳንኤል ገልጧል።

ይህ ክፉ መሪ፣ በፍጻሜው ዘመን ብዙ አገሮችን ይወርራል፤ “ወደ አገሮቹ ይገባል፤ ይጎርፍማል፤ ያልፍማል” (ዳን. 11:40)። ይሁን እንጂ፣ ሁሉም አገሮች አይደሉም የዚህ አረመኔ ገዢ መዓት የሚደርስባቸው። እንዲህ ይላል ዳንኤል፡ “ብዙ አገሮችም ይወድቃሉ፤ ነገር ግን ኤዶምያስና ሞዓብ ከአሞንም ልጆች የበለጡት ከእጁ ይድናሉ” (11:41)። እነዚህ ሦስት አገሮች የተመዘገቡት፣ ከደቡብ ወደ ሰሜን

በቅደም ተከተል ነው። ከስምጥ ሸለቆ፣ ከሙት ባሕርና ከዮርዳኖስ ሸለቆ በስተ ምሥራቅ ይገኛሉ። ይህን ምድር ዛሬ የምናውቀው በዮርዳኖስነት ነው። የዮርዳኖስ ዋና ከተማ አማን፣ አሞን የሚለውን ስም ይዟል።

በዚህ ቃል መሠረት፣ ዮርዳኖስ ከዚህ አረመኔ መሪ ወረራ ታመልጣለች። የዚህች አገር ሕዝቦች በሽብሩ ወቅት አንጻራዊ ሠላም የሚኖራቸው መሆኑን እንጂ፣ አገሪቱ የማትወረርበትን ምክንያት ዳንኤል አልገለጠም። አይሁዳውያን ከወራሪው ለማምለጥ፣ ወደ ተራራዎች እንደሚሸሹ አንዳንድ ትንቢታዊ ምንባቦች ይጠቁማሉ። አንዳንዶቹ የሚሸሹት፣ ምናልባት ወደ ዮርዳኖስ ተራራዎች ይሆናል።

ዮርዳኖስ ታመልጣለች፤ ግብፅ ግን የዕጣው ተቋዳሽ ትሆናለች። ዳንኤል፣ አረመኔው ወራሪ ብዙ አገሮችን በወረራ የሚይዝ መሆኑን ከገለጠ በኋላ፣ እንዲህ በማለት አስፈሪ ማስጠንቀቂያ ያክልበታል፡ “የግብፅም ምድር አታመልጥም። በወርቅና በብርም መዝገብ ላይ፣ በከበረችም በግብፅ ዕቃ ሁሉ ላይ ይሠለጥናል” (ዳን. 11:42-43)። ይህ የመጨረሻ የዓለም መሪ፣ ግብፅንና በዙሪያዋ ያሉ አገሮችን በመውረር ይዘርፋቸዋል። ወረራው የሚከናወነው፣ በመጨረሻዎቹ ሦስት ዓመት ተኩል ፍጻሜ ወቅት መሆን አለበት፤ ምክንያቱም፡ “ከምሥራቅና ከሰሜን ግን ወሬ ያውከዋል” (11:44)፣ እናም ከግብፅ እንዲወጣ ያስገድደዋል። ይህ ሰው ከግብፅ ወጥቶ አዳዲስ ጠላቶቹን ካጠቃ በኋላ “ወደፍጻሜው ግን ይመጣል” (11:45) ወደተባለለት ወደ እስራኤል ይሄዳል።

በዳንኤል ትንቢት ቅደም ተከተል መሠረት፣ የጥፋት ልጅ “ከምሥራቅና ከሰሜን በሚመጣ ወሬ ሳቢያ” ግብፅን ይለቃል። የወራዎቹን ምንነት ዳንኤል ባይገልጥም፣ አንዱ ወሬ የባቢሎን እንደገና መገንባት ሊሆን ይችላል። እንደገና የተሠራችው ባቢሎን፣ በመጨረሻዎቹ ሰባት ዓመታት ኃያል ትሆንና በአረመኔው መሪ ላይ ተጽዕኖ ታሳድርበታለች። ሐዋርያው ዮሐንስ ይህን ተጽዕኖ የሚገልጠው፣ ጋለሞታይቱ ሴት (የባቢሎን ከተማ)፣ አውሬውን (የመጨረሻው ዘመን ገዥ)፣ የምትጋልበው መሆኑን በማመልከት ነው። ባቢሎን የዓለም ገዥ በሚሆነው ሰው ላይ ተጽዕኖ የምታሳድርበትን ሁኔታ ወይም ምክንያት ባይገልጥም፣ ሊሆን የሚችለው ግልጥ ነገር ግን፣ በመካከለኛው ምሥራቅ ነዳጅ ዘይት አማካይነት ነው። አንድ ሰው የኢራቅን፣ የኩዌትንና የሳውዲት ዓረቢያን የነዳጅ ሀብት ለመቆጣጠር ከቻለ፣ በምዕራቡ ዓለም ላይ ከፍተኛ ፖለቲካዊ ተጽዕኖ ሊያሳድር ይችላል። ነዳጅ ዘይትን በመቆጣጠሩ ሳቢያ፣ ምዕራቡን ዓለም እንዳሻው ይቆጣጠራል ለማለት ይቻላል።

የጨካኞቹ ገዥዎች ግብፅንና በአካባቢዋ ያሉ ሙስሊም መንግሥታትን መውረር፤ ከባቢሎኑ ገዢ የፖለቲካ አጻፋን ያስነሣል። የባቢሎኑ መሪ፤ ምናልባትም አፔክ የተባለው የነዳጅ አምራች አገሮች ማኅበር፤ በ1973 እስከ እንዳደረገው የነዳጅ ማዕቀብ ያደርግ ይሆናል። አጻፋው ምንም ይሁን ምን፤ እረመኔውን መሪ ያስጨንቀውና ሠራዊቱን ከግብፅ በማውጣት፤ ሥቃይ ወደሚያደርስበት ወደሌላ አዲስ ስፍራ ያዛውራል፡- “ብዙ ሰዎችንም ይገድል ዘንድና ፈጽሞ ያጠቃ ዘንድ በታላቅ ቁጣ ይወጣል” (ዳን. 11:44)።

አዋርያው ዮሐንስ፤ ይህ መሪ ወደ ባቢሎን ከተቃረበ በኋላ የሚሆነውን ታሪክ በመቀጠል እንዲህ ይላል፡ “ያየህቸውም አሥር ቀንዶችና አውሬው ጋለሞታይቱን ይጣላሉ፤ ባደዋንና ራቁቷንም ያደርጓታል፤ ሥጋዋንም ይበላሉ፤ በእሣትም ያቃጥሏታል” (ራእይ 17:16)። ባቢሎን ትጠፋለች። ዮሐንስ ይህን የባቢሎንን ጥፋት፤ በሰባት ዓመቱ የፍዳ ዘመን ፍጻሜ ላይ የሚሆን እንደሆነ በመግለጥ ረገድ ከዳንኤል ጋር ይስማማል። እንዲሁም ይህ ክፉ መሪ ወደ እስራኤል ማለትም በመጨረሻ ወደሚሸነፍበት ስፍራ ይመጣል። ይህ የሚከናወነው ክርስቶስ በሚመለስበት ወቅት ሲሆን፤ አሳቡም ከዳንኤል ጋር የሚስማማ ማስገንዘቢያ አለው።

ጥረቶች ሁሉ ቢደረጉም፤ መካከለኛው ምሥራቅ ሁከትና ሽብር እንደሰፈነበት ይቆያል። ዮርዳኖስ በምሥራቅና በምዕራብ መካከል መዋገድን ትቀጥላለች። ይህ ሁኔታም ከግጭቱ ውጭ እንድትቆይ ይረዳታል። ግብፅን፤ ከምዕራብ የሚመጣው መሪ ስትራቴጂያዊ አቀማመጧንና የቅርስ ብልጥናዋን በተገነዘበ ጊዜ፤ ነጻነቷን ያሳጣታል። ያን ጊዜ፤ “ከምሥራቅና ከሰሜን” የሚመጡ መንግሥታት የግብፅን ውድቀት በመቃወም ሊረዱት የሚነሡ መሆኑ ስለሚታወቅ፤ የሙስሊሞች ኅብረትን የሚመስል ነገር በጊዜው በተግባር ላይ የሚገኝ መሆኑ ግልጽ ነው። እነዚህ የግብፅ ረዳቶች፤ ባቢሎንና የአካባቢው ነዳጅ አምራች አገሮች ይሆናሉ። የእነርሱ ተቃውሞ፤ የፍጻሜው ዘመን ገዥ የሚሆነውን ሰው ያስፈራውና፤ በእነዚህ የመጨረሻ ጠላቶቹ ላይ ሠራዊቱን እንዲልክ ያስገድደዋል። ይህን የዓረቦች ዓመፅ ከደመሰሰ በኋላ ነው፤ አይሁዳውያንን ለመጠራረግ ወደ እስራኤል የሚያመራው። ያኔ ብቻ ነው መሢሐ ወደ ምድር የሚመለሰው።

ሳዳም ሁሴንና የባቢሎን መግነን

ለስምንት ወራት ያህል የዓለም ሕዝብ ዓይኖች ፋርስ ባሕረ-ሰላጤ አካባቢ በሚከናወኑ ነገሮች ላይ አትኩረው ነበር። በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች ከሥራ ወደቤታቸው እንደተመለሱ የጦርነት ዜናን በቴሌቪዥኖቻቸው ይከታተሉ ነበር። ለአጭር ጊዜ በዚህ ሁኔታ ትኩረታችን ተሰቦ ነበር፤ ነገር ግን ማህበረሰባችን እንዳለው እንደማንኛውም ሌላ ነገር ጦርነቱ ያሳሰበን ለጥቂት ጊዜ ብቻ ነው።

ከዚያ በኋላ መድፎች ጸጥ አሉ፤ የጦርነቱ ማብቃትም ይፋ ሆነና የዓለም ሕዝብ ትኩረቱን ወደሌላ አገሮችና ግጭቶች አዞረ። ስለሆነም በሌሎች አገሮች የሚከናወኑ ሁኔታዎች ከባግዳድ ይልቅ የዕለታዊ አበይት ርዕሰ ዜናዎች ሆኑ። ለመካከለኛው ምሥራቅ አዲስ የሰላም ዕቅድ ቀረበ፤ አዲሱ የዓለም ሥርዓትም የበላይነትን ያዘ።

ይሁን እንጂ ዓለም ጥቂት እፎይታ ባገኘበት ጊዜ ብዙ ሰዎች ፋርስ ባሕረ-ሰላጤ ውስጥ የሚከናወኑ ነገሮችን በቅርብ በመመርመር፣ ሁኔታዎቹን እንዲያረጋግጡ ለአሁኒቱ ዓለም ባለው የእንቅስቃሴ ዕቅድ ውስጥ ሊያስማሟቸው ይሞክራሉ። ጦርነቱ ያስገኘው ጠቀሜታ ምንድነው? ሳዳም ሁሴን አሁንም ኢራቅን በመቆጣጠር ላይ ናቸው። የተባበሩት ኃይላትን ያቀናጁት የአሜሪካ ፕሬዝዳንት ጆርጅ ቡሽ ከሥልጣን ሲወርዱ እሳቸው ግን በስፍራቸው ላይ ናቸው። ሳዳም ሁሴን በሥልጣን ላይ ለመቆየት መቻል ወይም አለመቻላቸው ገና አልለየለትም። ብዙዎች እኚህ ሰው በአጭር ጊዜ ይወገዳሉ የሚል ተስፋ የነበራቸው ቢሆንም እኚህ ሰው እስካሁን በስልጣን አሉ። ሰውዬው ፖለቲካዊ ለውጥ ለማድረግ በመሞከር ላይ ያሉም ይመስላሉ። የጥላቻ መንፈስ የሞላባቸው እኚህ ሰው የተሻሉ ሆነው ለመቅረብ ራሳቸውን ለጊዜው ሸሽገው ነበር። ከኩርዳውያን ተቃዋሚዎቻቸው ጋርም ሰላም ለመመሥረት ይሻሉ፤ ኩዌትን የወረሩ እኚህ አምባገነን ሰው ከዓረባውያን ወንድሞቻቸው ጋር የቅርብ ግንኙነትን በመፈለግ ላይ ናቸው። ራሳቸውን እንደናቡከደነዖር (ጥንታዊ የባቢሎን ንጉሥ) የቆጠሩት ሳዳም ዛሬ ለሕዝባቸው ስለሚበጅ ዲሞክራሲ በመምከር ላይ ናቸው።

የባሕረ-ሰላጤው ጦርነት እንዳበቃ ሎስአንጀለስ (አሜሪካ) ውስጥ የሚታተም አንድ ጋዜጣ በመካከለኛው ምሥራቅ ጉዳይ ሊቃውንት የሆኑ ሰምንት ሰዎችን ሳዳም ሁሴን በፖለቲካ ሥልጣን ለመቆየት ስለሚኖራቸው ዕድል በተመለከተ አስተያየታቸውን እንዲሰጡ ጠይቋቸው ነበር። ብዙዎቹ ሳዳም ሁሴን ረጅም ፖለቲካዊ ዕድሜ አይኖራቸውም ሲሉ፣ ራሚ ካውሪ

የተባሉ፡ ደራሲና የፖለቲካ አምድ አዘጋጅ ፍልስጥኤማዊ ግን የሳዳም ሁሴንን በሥልጣን ላይ መቆየት አስመልክተው ቀጥሎ ያለውን ለየት ያለ አስተያየት ሰጡ።

“ሳዳም ሁሴን ምንም እንኳን ወታደራዊ ብልህታቸው ዝቅተኛ ቢሆን፤ በሥልጣን የሚቆዩ ይመስላሉ...። በገሐድ ከሚታየው የጠላት የበላይነት አንጻር ያለውን የዓረቦችና የእስላሞች አይበገሬነት፤ እንዲሁም የድፍረት መንፈስ በግልጽ ተናገሩት፤ በግብርም ገለጡት። ይህ መንፈስ የተፈጠረው፡- (1ኛ) ዓረቦች ሰው-ሠራሽ በሆነውና ከአንደኛው የዓለም ጦርነት ወዲህ በተጀመረው አካባቢያዊ እንዲሁም ፖለቲካዊ ሥርዓት የተፈጠረው ቅያሜ፤ (2ኛ) የተባበሩት መንግሥታት ድርጅትና ዓለም ባጠቃላይ የጸጥታው ምክር ቤት ውሳኔን በመተግበር ጊዜ የሚያሳዩት አድልዎ፤ (3ኛ) ምዕራባውያን ቅኝና የእጅ አዙር ቅኝ ገዢዎች የእነሱን ጥቅምና የሩቅ ዓላማ እንጂ፤ የአካባቢውን ዓረባዊ ሙስሊሞች ለማይጠቅም ዓላማ ወታደሮቻቸውን ወደመካከለኛው ምሥራቅ መላካቸው እና (4ኛ) እስራኤል ጎረቤቶቿ ከሆኑት ዓረቦች ይልቅ ብርቱ መሆን አለባት የሚለው የአሜሪካ ግትር አቋም እጅግ ቅር ባሰኛቸው ዓረቦች ዘንድ ስፍራ አግኝቷል።”

መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ የተገኘው ድል አስደሳች ቢሆንም፤ ድሉ በዚያ አካባቢ ባለው ሁኔታ ላይ ያስከተለው ለውጥ ግን ጥቂት መሆኑን የዓለም ሕዝቦች አልተገነዘቡም። የትኛውም የመካከለኛው ምሥራቅ አገር መሪውን አልለወጠም። ሳዑዲት ዓረብና ኩዌት የሚተዳደሩት አሁንም ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት የመመሥረት ፍላጎት በሌላቸው ንጉሣዊያን ቤተሰቦች ነው። ሶሪያና ኢራቅ ደግሞ ጊዜው ሲያመች የግዛት ድንበሮቻቸውን የማስፋፋት ምኞት ባላቸው የባዝ ፓርቲ አምባገነኖች ነው የሚተዳደሩት። ምዕራቡ ዓለም እጅጉን የነዳጅ ዘይት ጥገኛ ነው። ዓለም ከሚያስፈልጋት ነዳጅ ግማሹ የሚገኘው ደግሞ መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ነው። በአሁኑ ጊዜ በዓለም ውስጥ አንፃራዊ ሰላም አለ። ይሁን እንጂ ይህ ሰላም ዘላቂ ነው፤ ወይስ ቀጣዩ ማዕበል እስኪመጣ ድረስ የሚቆይ የእረፍት ጊዜ?

ነቢያትና ንግረኞች

የመካከለኛው ምሥራቅ ችግር በ1970ዎቹ የመጽሐፍ ቅዱስን ትንቢቶች ለመረዳት የነበረው ልዩ ትኩረትና ፍላጎት እንደገና እንዲያንሰራራ አድርጓል። ትንቢትን አስመልክተው የሚታተሙ መጻሕፍት ኒው ዮርክ ታይምስ በተባለው መጽሔት ላይ የላቀ ሽያጭ

ያላቸው መጻሕፍት የሚለውን ስፍራ ሲይዙ፤ በክርስቲያን መጻሕፍት ሽያጭም አቻ የለሽ ሆነው ነበር። ብዙዎቹ መጻሕፍት መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ የሚከናወኑ ነገሮችን ከመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት አንጻር መርምረዋል። የኔ ድርሰት የሆነውና “የባቢሎን ትንሣኤ” በሚል ርዕስ የሚታተመው መጽሐፍም ማንም ባልገመተው ሁኔታ ሽያጫቸው ከፍ ካሉት መጻሕፍት አንዱ ነበር።

አንድ ጓደኛዬ ሁልጊዜ፤ “ብርሃን ጥቃቅን ነፍሳትን” ይሰባቸዋል የሚል አባባል አለው። ብዙ መጻሕፍት በአሁኑ ጊዜ የሚከናወኑ ነገሮችን ከመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት አንጻር ሲተረጉሙ፤ ሌሎቹ ደግሞ ትንቢቶችን አሁን ካሉ ሁኔታዎች ጋር እንዲስማሙ እያደረጉ ሊያነቧቸው ሞክረዋል። ይህ የአተረጓጎም ልዩነት ረቀቅ ያለ ቢሆንም፤ ልዩነቱን መረዳቱ በጣም ጠቃሚ ነው። የመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት ብርቱ አማኝ እንደመሆኔ፤ እግዚአብሔር ለዚህ ባቢሎንና እስራኤል ላሉበት ዓለም አንድ ዕቅድ ያለው መሆኑን ተረድቻለሁ። የትንቢቶቹ ፍጻሜ በተቃረቡ መጠንም፤ በዓለማችን የሚከናወኑ ነገሮች በመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት ከተገለጡ ሁኔታዎች ጋር እጅግ ተመሳሳይ እየሆኑ እንደሚመጡ አምናለሁ። ይሁን እንጂ ለማንኛውም ንጽጽር መነሻ ሊሆን የሚገባው መጽሐፍ ቅዱስ እንጂ የወቅቱ ሁኔታዎች አይደሉም።

የፋርስ ባሕረ-ሰላጤ ጦርነት በተከሰተ ጊዜ፤ የአንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን አስደናቂ “ትንቢቶች” ለሕተት መሆናቸው ተረጋገጠ። የበረሃው ማዕበል ዘመቻ የአርማኒዶን ውጊያ አልነበረም፤ ሳዳም ሁሴንም ሐሰተኛው ክርስቶስ አይደሉም፤ እንዲሁም ጦርነቱን ከፍጻሜ ያደርስ ዘንድ ኢየሱስ ክርስቶስ አልተመለሰም። ስከድ ሚሳይልና ተመሪ የሌዘር ቦምብ መጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት ውስጥ ተገልጧል ያሉ ሰዎች፤ ፋርስ ባሕረ-ሰላጤ ውስጥ የተደረገው ጦርነት ትንቢተ ኢሳይያስ ምዕራፍ 13 እና ትንቢተ ኤርምያስ ምዕራፍ 50-51 ውስጥ ባሉት ክፍሎች የተገለጠው የፍጻሜ ዘመን ጦርነት አለመሆኑን ተገነዘቡ። መጽሐፍ ቅዱስ ነበር የተሳሳተው? አይደለም። ችግሩ የእነዚህ ሰዎች የእግዚአብሔርን ቃል በተሣሳተ መንገድ መረዳታቸው ነበር። የወቅቱን ሁኔታ ከመጽሐፍ ቅዱስ አንጻር ከመመርመር ይልቅ፤ ሁኔታዎቹን መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንዳሉ አድርገው ተመለከቷቸው።

የበረሃው ማዕበል ዘመቻ ቢያበቃም፤ የሚያዘናጉ ጥርጣሬዎች ግን አሉ። ጦርነቱ የአርማኒዶን ውጊያ ባይሆንም መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ በቅርቡ በተከናወኑ ነገሮችና በመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢቶች መካከል ያለው ተመሳሳይነት ችላ የሚባል አይደለም። እነዚህ መመሳሰሎች የታሪክ

አጋጣሚዎች ወደስ ቀድሞ ስለዓለም ወደተወሰነው ፍጻሜ የሚያፋጥኑ ሁኔታዎች ናቸው? የእግዚአብሔር ቃል ስለባቢሎንና በታሪክ መድረክ ስለሚኖራት የመጨረሻ ዘመን ሚና ብዙ ይናገራል። በመሆኑም ወደፊት በዓለም ስለሚሆነው ነገር ለማወቅ የሚፈልግ ሰው የወቅቱን ሁኔታዎችና መጽሐፍ ቅዱሳዊውን ትንቢት ሊያጠና ይገባል። ምክንያቱም ሁለቱ ነገሮች በመቀራረብ ላይ ናቸው።

መጽሐፍ ቅዱሳዊቱ ባቢሎን እንዴት ትገለጥ ይሆን?

ባቢሎን መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከዘፍጥረት እስከ ራእይ የጎላ ስፍራ አላት። በእግዚአብሔር ላይ የሚነሣ ሰብአዊ ኩራትና ዓመፅ ተምሳሌትም ናት። ባቢሎን የሚለውን ስም ያገኘችው ባብ (በር) እና ኤል (አምላክ) ከሚሉ ጥምር ቃላት ማለት ባቤል ከሚለው የእብራይስጥ ቃል ነው። ባቤል ሰው ራሱ ወደ እግዚአብሔር ለመግቢያ የሠራት በር ናት። ሰዎች ከእግዚአብሔር ዓላማ ውጭ በራሳቸው ጥረት ወደ እግዚአብሔር ለመድረሻ ተስፋ ያደረጉባትም ነበረች (ዘፍጥ. 11)።

ባቢሎን ያላትን ባህርይ እንደያዘች ነው በመላው መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የምትጠቀሰው። እግዚአብሔር ላይ ያላት ጥላቻ ከፍተኛ ደረጃ ላይ የደረሰው፤ ወታደሮቿ ኢየሩሳሌምን ባጠፉና ምድራዊውን የእግዚአብሔር መንግሥት ባፈራረሱ ጊዜ ነበር (586 ዓ.ዓ.)። ከዳዊት ቤት የሆነውን ንጉሥ ከዙፋኑ አውርደው በሰንሰለት በማሠር ወሰዱት። የሰሎሞንን ቤተ መቅደስ አቃጥለው የይሁዳን ሕዝብ በምርኮ ወሰዱ። ዳንኤል ባቢሎንን “በአሕዛብ ዘመን” ማለት አሕዛብ ኃይሎች የእግዚአብሔር ሕዝብ ገዥዎች በሚሆኑበት ጊዜ የምትገኝ “የወርቅ ራስ” ይላታል።

ይሁን እንጂ፤ የባቢሎንን ድል የተነበየው እግዚአብሔር ራሱ ፍጻሜዋን አስከፊ መፈራረስ እንደሚያደርገውም ተስፋ ሰጥቷል። ነቢዩ ኢሳይያስ ውድቀቷን ሲገልጥ እንዲህ ብሏል፤ “እግዚአብሔር ሰዶምንና ገምራን ባፈረሰ ጊዜ እንደነበረው፤ የመንግሥታት ክብር የከላዳውያንም ትዕቢት ጌጥ ባቢሎን እንዲሁ ትሆናለች” (ኢሳ. 13: 19)። እጅግ ከፍ ከፍ ያለችው ከተማ ትንኮታኮታለች። የባቢሎን ውድቀት ከእስራኤል ትንሣኤ ጋር ባንድ ወቅት የሚከናወን መሆኑን ሲገልጥም እንዲህ ብሏል፤ “እግዚአብሔርም ያዕቆብን ይምረዋል፤ እስራኤልንም ደግሞ ይመርጠዋል፤ በአገራቸውም ያኖራቸዋል” (14: 1)። እነዚህ የኢሳይያስ ትንቢቶች ገና አልተፈጸሙም።

ኢሳይያስ ባቢሎን ላይ ከተነበየ ከመቶ ዓመት በኋላ፤ ነቢዩ ኤርምያስም እንዲህ በማለት ተመሳሳይ ትንቢት ተናግሯል፤ “ሰዶምንና

ገሞራን በአጠገባቸውም የነበሩትን ከተሞች እግዚአብሔር እንደገለበጣቸው፤ ይላል እግዚአብሔር፤ እንዲሁ ሰው በዚያ አይቀመጥም፤ የሰው ልጅ አይኖርባትም” (ኤር. 50:40)። እግዚአብሔር ከባቢሎን ጥፋት በኋላ ሕዝቡን ወደ ምድራቸው የሚመልስ መሆኑንም ነቢዩ እንዲህ በማለት ገልጧል፡ “በዚያ ወራትም፤ በዚያም ጊዜ፤ ይላል እግዚአብሔር፤ የእስራኤል ልጆችና የይሁዳ ልጆች በአንድነት ሆነው ይመጣሉ። እያለቀሱም መንገዳቸውን ይሄዳሉ፤ አምላካቸውንም እግዚአብሔርን ይፈልጋሉ። ፊታቸውንም ወደዚያ አቅንተው፤ ኑ ከቶ በማይረሳ በዘላለም ቃል ኪዳን ወደ እግዚአብሔር ተጠጉ፤ ብለው ስለጽዮን መንገድ ይጠይቃሉ” (50:4-5)።

አንዳንድ ምሁራን የባቢሎን ቂርስ በተባለ የፋርስ ንጉሥ እና በሜዶ-ፋርስ እጅ መውደቅ የኢሳይያስንና የኤርምያስን ትንቢት ፈጽመውታል ይላሉ። ይሁን እንጂ፤ እነዚህ ነቢያት ከተናገሯቸው ትንቢቶች ብዙዎቹ ያኔ አልተፈጸሙም። ከተማይቱ ቶሎ አልወደመችም፤ ቤቶችም አልተቃጠሉም። በነዋሪዎቿ ላይ የከፋ እልቂት አልደረሰም። የኢሳይያስንና የኤርምያስን ገለጣ በትክክለኛ ግንዛቤ ከተረዳነው፤ የቂርስ ከተማይቱን መያዝ ትንቢታቸውን አልፈጸመውም። ታዲያ ይህ የጥፋት ትንቢት ከዚህ ቀደም ያልተፈጸመ ከሆነ፤ መቼ ነው ባቢሎን የምትጠፋው?

የራእይዋ ባቢሎን

ሐዋርያው ዮሐንስ ያልተፈጸመ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትንቢቶችን ራእይ መጽሐፍ ውስጥ ጠቅለል አድርጎ አቅርቧል። ሐዋርያው፤ ባቢሎንን እግዚአብሔር ቃል ውስጥ በማስገባት አገሪቱ በታሪክና በትንቢት ውስጥ ያሏትን ሚናዎች ከሁለት ምዕራፎች በላይ በሆነ ክፍል በአንድ ላይ ገልጧቸዋል። ራእይ ከምዕራፍ 17-18 ያለው ክፍል በዓለም ታሪክ ውስጥ የባቢሎንን ፍጻሜ ያመለክተናል። እስቲ በዮሐንስ ራእይ የተዘረዘሩትን ትንቢቶች አካሄድ እንመልከት።

በራእይ ምዕራፍ 17 እና 18 መካከል ያለውን ግንኙነት መገንዘብ፤ ምዕራፎቹ ውስጥ ባቢሎንን ለይቶ ለማወቅ ይረዳል። ብዙ ሰዎች እንደተረዱት ራእይ ምዕራፍ 17 እና 18 የተለያዩ ባቢሎኖችን ለየብቻ ይገልጣሉ? ይህን ጥያቄ በአዎንታ የሚመልሱ ሰዎች ራእይ 17 የሚገልጠው ሃይማኖታዊዋን ባቢሎንን ሲሆን፤ ምዕራፍ 18 ደግሞ ኢኮኖሚያዊቱን ባቢሎንን ማለት የፍጻሜ ዘመኑን የዓለም መሪ መዲና ነው ብለው ያምናሉ። ሌላው መረዳት ደግሞ ምዕራፎቹ ስለ አንዲት ባቢሎን ይገልጣሉ? ለዚህ ምላሽ አዎን ኢራቅ ውስጥ እንደገና ስለምትሠራው ባቢሎን የሚያመለክት ነው የሚል መረዳት ነው።

ሐዋርያው ዮሐንስ ሁለቱም ምዕራፎች ውስጥ የጠቀሳቸውን ባቢሎኖች የገለጣቸው፤ በአእምሮው ውስጥ የነበረችው አንዲት ባቢሎን መሆኗን በሚያስገነዝብ ተመሳሳይ መንገድ ነው። ለምሳሌ፦

ባቢሎን

ስሟ አንድ ነው።

- ◆ “ታላቂቱ ባቢሎን” (ራእይ 17:5)
- ◆ “ታላቂቱ ባቢሎን” (ራእይ 18:2)

መለያዋ አንድ ነው።

- ◆ “ያየሃት ሴት... ታላቂቱ ከተማ ናት” (17:18)
- ◆ “ብርቱይቱ ከተማ ባቢሎን ወዮልሽ” (18:10)

ልብሷ አንድ ነው።

- ◆ “ሴቲቱም በቀይና በሐምራዊ ልብስ ተጎናጽፋ በወርቅና በከበሩ ድንጋዮች በዕንቁዎችም ተሸልማ ነበር” (17:4)
- ◆ “በቀጭን ተልባ እግርና በቀይ ሐምራዊ ልብስ ለተጎናጸፈች፤ በወርቅና በከበረ ድንጋይም በዕንቁም ለተሸለመች ለታላቂቱ ከተማ ወዮላት” (18:16)

ሁለቱም ጽዋ ይዘዋል።

- ◆ “በእጅዋም የሚያስጸይፍ ነገር የዝሙትም ርኩሰት የሞላበትን የወርቅ ጽዋ ያዘች” (17:4)
- ◆ “በቀላቀለችው ጽዋ ሁለት እጥፍ አድርጋችሁ ቀላቅሉባት” (18:6)

ከነገሥታት ጋር የሚኖራት ግንኙነት ተመሳሳይ ነው።

- ◆ “የምድርም ነገሥታት ከርስዋ ጋር ሴሰኑ” (17:2)
- ◆ “የምድር ነገሥታት ከርስዋ ጋር ሴሰኑ” (18:3)

ከመንግሥታት ጋር ያላት ግንኙነት ተመሳሳይ ነው።

- ◆ “በምድር የሚኖሩ ከዝሙትዋ ወይን ጠጅ ሰከሩ” 17:2)
- ◆ “አሕዛብ ሁሉ ከዝሙትዋ ቁጣ ወይን ጠጅ የተነሣ ወድቀዋል” (18:3)

ከአማኞች ጋር የሚናፈት ግንኙነት ተመሳሳይ ነው።

- ◆ “ሴቲቱም በቅዱሳን ደምና በኢየሱስ ምስክሮች ደም ስከራ እየጓት” (17:6)
- ◆ “በእርስዎም ውስጥ የነቢያትና የቅዱሳን ደም በምድርም የታረዱ ሁሉ ደም ተገኘባት” (18:24)።

የማጥፊያው መሣሪያ ተመሳሳይ ነው።

- ◆ “ባዶዋንና ራቄትዋንም ያደርጓታል... በእሳትም ያቃጥሉአታል” (17:16)።
- ◆ “በእሳትም ትቃጠላለች” (18:8)

የጥፋቱ ምንጭ አንድ ነው።

- ◆ “እግዚአብሔር አሳቡን እንዲያደርጉ... በልባቸው አግብቶአልና” (17:17)
- ◆ “እግዚአብሔር አመጸዋን እስበ... የሚፈርድባት እግዚአብሔር ብርቱ ነውና” (18:5፥ 8)

ሁለቱም ምዕራፎች ውስጥ የተጠቀሰችው ባቢሎን ዝርዝር መመሳሰል ያስደንቃል። እያንዳንዱ ምዕራፍ ባቢሎን የተባለች ከተማን ይጠቅሳል። ሁለቱም ምዕራፎች ባቢሎንን የሚገልጧት ሀብቷንና ክፉ ቅርሷን ለይስሙላ የምታሳይ ከተማ እንደሆነች አድርገው ነው። ይህች ከተማ፣ የእግዚአብሔርን የመጨረሻ ፍርድ እስክትቀበል ድረስ ከሌሎች መንግሥታት ጋር የምታደርገውን ሕገ ወጥ ግንኙነት ሁለቱም ምዕራፎች ቁልጭ አድርገው ያሳያሉ። ዮሐንስ የሚገልጠው ስለሁለት ሳይሆን ስለአንዲት ከተማ ነው። በአእምሮው ያለችው አንዲት ባቢሎን ስትሆን፣ በዘመናት ሁሉ ራሷን በእብሪት ስታሰግግ የኖረችውም እሷው ናት።

ራእይ ምዕራፍ 17 እና 18ን ዮሐንስ ሲያቀርብ የምዕራፎቹን ስምምነት በሚያጎላና ሰፋ ባለ አቀራረብ ነው። ሁለቱን ምዕራፎች ያስገባቸው፣ ምዕራፍ 16፣19 ውስጥ እግዚአብሔር “በታላቂቱ ባቢሎን” ላይ ያወጀባትን የጥፋት ፍርድ በዝርዝር ለመግለጥ ነው። “ታላቂቱም ባቢሎን የብርቱ ቁጣው ወይን ጠጅ የሞላበትን ጽዋ እንዲሰጣት በእግዚአብሔር ፊት ታሰበች”። ይህን ነው ራእይ 17 እና 18 የሚያብራሩት።

ዮሐንስ ስለባቢሎን ውድቀት ከሰማይ የተሰጣትን ፍርድ ራእይ ምዕራፍ 19፡1-3 ባለው ክፍል ውስጥ እንዲህ እያለ በአጭሩ ይገልጠዋል፦

“ሃሌሉያ” ይላሉ የሰማይ አእላፋት፤ ምክንያቱም “በዝሙትዋ ምድርን ያጠፋችደቱን ታላቂቱን ጋለሞታ ስለፈረደባት” (19:2)። ዮሐንስ ምዕራፍ 17 ውስጥ ደግሞ ባቢሎንን ጋለሞታ ብሎ ገልጧታል። ደግመውም፦ “ሃሌሉያ ጢስዋ ለዘላለም እስከ ዘላለም ይወጣል” ብሏል (19:3)። “እስከ ዘላለም” የሚወጣው “ጭስ”፤ ምዕራፍ 18 ውስጥ የተገለጠችውን የተቃጠለችውን የባቢሎን ምስል ያመለክታል።

የምዕራፍ 16 እና 19 ጠቀሚታ የባቢሎንን ውድቀት ለማስተዋወቅና ታሪኩን ጠቅለል ማድረግ ነው። በዚህ ክፍል መሠረት በዮሐንስ አእምሮ ያለችው አንዲት ባቢሎን ስትሆን፤ እርሷንም ምዕራፍ 17 እና 18 ውስጥ በዝርዝር ገልጧታል። ባቢሎን ገናና ትሆናለች፤ እንደገናም ትወድቃለች።

ጋለሞታይቱ ባቢሎን

ዮሐንስ ራእይ 17 ውስጥ ባቢሎን ላይ የተነገረውን ትንቢት የጀመረው ቀይ አውሬ ላይ የተቀመጠችን ጋለሞታ በመግለጥ ነው። ለዚህ ታላቅ ጽሑፍ ዮሐንስ በቃላት የሚሣል ምሥሉን በመጀመሪያዎቹ ስድስት ቁጥሮች ገልጦታል። ከዚያ በኋላ ነው ቀጥሎ ባሉት አሥራ ሁለት ቁጥሮች ውስጥ የተጠቀሱትን ራእዮች ይገልጥ ዘንድ እግዚአብሔር አንድ መልአክ የሚልከው። ራእይ 17 ውስጥ የተጠቀሰው የእግዚአብሔር ዓላማ፤ ባቢሎን የምትጠፋበትን ምክንያት ለሐዋርያው ዮሐንስ መግለጥ ነው። ምዕራፍ 18 ደግሞ የባቢሎን ጥፋት በሚኖረው ውጤት ላይ ያተኩራል። እግዚአብሔር ባቢሎንን ለይቶ ለማወቂያ የሚረዱ አራት ቁልፍ የትርጉም መፍቻዎች በዚህ ሁለት ምዕራፎች ሰጥቶናል። ስለባቢሎን የሰጠን ትርጉም ወይም ፍች ራእይ 17:1 ውስጥ የሚገኘው ሲሆን እርሱም፤ “በብዙ ውኃዎች ላይ የተቀመጠችው ታላቂቱ ጋለሞታ” ይላል። ባቢሎንን እንደጋለሞታ የሚገልጠው ቃል፤ ብዙዎች ባቢሎንን እንደ ሐሰተኛ የሃይማኖት ሥርዓት አድርገው እንዲረዱ ምክንያት ሆኗቸዋል። እግዚአብሔር ግን የባቢሎንን ሃይማኖታዊ ሁኔታ በመመልከት አይደለም ባቢሎንን እንደጋለሞታ ሴት የገለጣት። ጋለሞታ ያላት ለኢኮኖሚ ብልጥግና ስትል የምታሳየውን ከመልካም ሥነምግባር የወጣ ምግባሯን አጉልቶ ለማሳየት ነው።

ራእይ 17 ውስጥ የተገለጠችው ክፉ ሴት፤ በብዙ ሁኔታዋ ትንቢተ ዘካርያስ ምዕራፍ 5 ውስጥ ከተጠቀሰችውና “ክፋት ከተሰኘችው ሴት ጋር ትመሳሰላለች። ዘካርያስ በኢፍ መስፈሪያው ውስጥ እግዚአብሔር “ክፋት” ብሎ የሰየማትን ሴት ተመለከተ (ዘካ. 5:7-8)። ክፋት ሁሉ የሞላባት ነበረች። ዘካርያስ ከእርሱ ጋር ይነጋገር የነበረው መልአክ፤ የኢፍ

መስፈሪያውን ሁለት መላእክት “በሰናኦር (ባቢሎን) ምድር፤ ቤት ይሠሩለት ዘንድ ይወስዱታል፤ በተዘጋጀም ጊዜ በዚያ በስፍራው ይኖራል አሉኝ” (ዘካ. 5:11) ብሎ እንደነገረው ገልጧል። ክፋት በክፉ ቤት ተመስሎ አንድ ቀን ባቢሎን ውስጥ ይኖራል። ዮሐንስ ራእይ ምዕራፍ 17 ውስጥ የጠቀሳት ጋለሞታ የዘካርያስ ትንቢት ፍጻሜ ትሆን ይሆን?

ይህ ለኔ ምስጢር ነው

ሌላው የእግዚአብሔር የትርጉም መፍቻ ቁልፍ፣ በጋለሞታይቱ ግንባር ላይ የተጻፈው ስም ነው። “ታላቂቱ ባቢሎን” ይልና “ምስጢር የሆነ ስም” “የጋለሞታዎችና የምድር ርኩሰት እናት” (ራእይ 17:5) በማለት ሌሎች ስሞችንም ያክልበታል። የእነዚህ ስሞች ትርጉም ምንድነው?

ለጥያቄው መልስ ከመስጠታችን በፊት ሁለት ችግሮች መፍትሔ ሊያገኙ ይገባል። አንደኛ፣ ሴቲቱ “ምስጢር” የተባለችው በምን ሁኔታ ነው? ዮሐንስ ሊነግረን የፈለገው፣ ሴቲቱ ግንባር ላይ የተጻፈው ቃል፣ “ምስጢር የሆነችው ታላቂቱ ባቢሎን” የሚል ነው፤ ወይም “ታላቂቱ ባቢሎን” ተብሎ የተጻፈው ቃል ምስጢር ነው ለማለት ሊሆን ይችላል። ሁለተኛው አማራጭ ከጽሑፉ አገባብ ጋር ይስማማል። ዮሐንስ መጽሐፉ ውስጥ ሌላ ስፍራ ሴቲቱን ሲጠቅሳት፣ “ታላቂቱ ባቢሎን” በማለት እንጂ “ምስጢር የሆነችው ታላቂቱ ባቢሎን” ብሎ አይደለም (ራእይ 16:19 እና 18:2ትን ይመልከቱ)።

መፍትሔ የሚሻው ሁለተኛ ችግር፣ የምስጢሩ ትክክለኛ ምንነት ነው። “ታላቂቱ ባቢሎን” የሚለው ስም ምስጢር የሆነው እንዴት ነው? አንዳንድ ሰዎች “ምስጢር” የሚለውን ቃል በመጠቀም፣ ባቢሎን የተምሳሌትነት ፍች እንዲኖራት ነው እግዚአብሔር የፈለገው ይላሉ። አዲስ ኪዳን ውስጥ ግን ምስጢር የሚለው ቃል የእውነትን ዓይነት ወይም ባህርይ ሳይሆን የሚያሳየው ተረድተውት ባልነበረ እውነትን መገኘትን ላይ የሚያተኩር ነው።

እግዚአብሔር ባቢሎንን ምስጢር ሲላት፣ በ“ጡብና ስሜንቶ” የተሠራች ከተማ እንጂ፣ የጥፋት ረቂቅ ኃይል ሥርዓት ናት ማለቱ አይደለም። ምስጢር ያላት፣ ይህን ለባቢሎን የተነገረ እውነት ቀደም ሲል ያልገለጠ መሆኑን ለማመልከት ነው። የእግዚአብሔር መልአክ ባቢሎን አውሬውን የምትጋልብ የመሆኗን ምስጢር ለዮሐንስ ከገለጠለት በኋላ፣ “የምትደነቅ ስለምንድር ነው? የሴቲቱን ምስጢርና የሚሸከማትን፣ ... የአውሬውን ምስጢር እኔ እነግርሃለሁ” (17:7) ይለዋል።

ለዮሐንስ የተገለጠለት ሁለቱ የዓለም ኃያላን (ጋለሞታይቱና የምትጋልበው አውሬ) በፍጻሜው ዘመን በሰላም አብረው የሚኖሩ የመሆኑን ምስጢር ነው። አራተኛው የዓለም ኃያል መሪ (አውሬው)፣ የሚነሳና የኢየሱስ መንግሥት በምድር ላይ በመመሥረቻው ዋዜማ ዓለምን የሚገዛ መሆኑን ነቢዩ ዳንኤል ተንብይዋል (ዳን. 2:40-45፤ 7:23-27፤ 9:26-27)። ሌሎች የብሉይ ኪዳን ነቢያት ግን፣ ባቢሎን በእግዚአብሔር ትንቢታዊ ዕቅድ መሠረት በኃያልነት ብቅ የምትል መሆኗን ነው የተነበዩት (ኢሳ. 13-14፤ ኤር. 50-51፤ ዘካ. 5:5-11)። ነገር ግን ሁለቱ ኃያላን በአንድ ወቅት ሊኖሩና እግዚአብሔር ለዓለም ባለው ዕቅድ ውስጥ ስፍራ ሊኖራቸው የሚችለው እንዴት ነው? የዚህ ጥያቄ ምስጢር ነበር ለዮሐንስ የተገለጠለት።

ሴቲቱም...

እግዚአብሔር የሰጠው ሦስተኛ የትርጉም መፍቻ እግዚአብሔር ባቢሎንን የሚገልጥበት መለያ ስለሆነ ከሁሉ የላቀ ሳይሆን አይቀርም። ባቢሎን ስለተባለችው ጋለሞታ ብዙዎች የራሳቸውን ትርጉም ሰጥተዋል። ይሁን እንጂ ማንኛውም መለያ ወይም መግለጫ መጀመር የሚኖርበት እግዚአብሔር ራእይ 17:18 ውስጥ ከገለጠው መለያ ነው። ምንባቡ ውስጥ መልአኩ ያቀረበው፣ እግዚአብሔር ስለጋለሞታይቱ የገለጠውን ነው። “ያየሃትም ሴት፣ በምድር ነገሥታት ላይ የምትነግሥ ታላቂቱ ከተማ ናት” ብሏል። እግዚአብሔር ስለጋለሞታይቱ የሰጠው ፍች ጠቃሚ የሚሆንበት ምክንያት፣ ራእይ 17 ውስጥ የተጠቀሰች ባቢሎንን እንደክርስትና ሃይማኖት መሪ ወይም አንዳች ምሥጢራዊ ሥርዓት ሳይሆን፣ እንደአንዲት ከተማ ስለሚገልጣት ነው። ባቢሎን ዓለም አቀፍ ጠቀሜታ ያላት ከተማ መሆን አለባት። ምክንያቱም እግዚአብሔር “በምድር ነገሥታት ላይ የምትነግሥ” ብሎ ያውጅላታል። በዚህች የፍጻሜ ዘመን ባቢሎን ምንነት ላይ ምንም ታከለበት ምን፣ እግዚአብሔር በመጀመሪያ የሚገልጣት እንደ አንድ ከተማ ነው።

ሰባቱ ተራራዎችስ ምንድናቸው?

ዮሐንስ “የአውሬውን ውበት” ሲገልጥ፣ ሴቲቱ የምትቀመጥበት አውሬ ሰባት ራስ አለው ይለናል። የእግዚአብሔር መልአክ ይህን ጉዳይ ለዮሐንስ የገለጠለት እንዲህ በማለት ነው፣ “ጥበብ ያለው አእምሮ በዚህ ነው። ሰባቱ ራሶች ሴቲቱ የተቀመጠችባቸው ሰባት ተራራዎች ናቸው፤ ሰባት ነገሥታት ደግሞ ናቸው። አምስቱ ወድቀዋል፣ አንዱም አለ፣

የቀረውም ገና አልመጣም፤ ሲመጣም ጥቂት ጊዜ ሊቆይ ይገባዋል። (ራእይ 17:9-10)።

ሴቲቱ የተቀመጠችባቸው ሰባት ተራራዎች ምንድናቸው? ብዙዎች በተለምዶ ሰባቱ ተራራዎች የሚለው ቃል፥ በዮሐንስ ዘመን፥ ባለ ሰባት ተራራይቱ ከተማ በመባል የምትታወቀውን የሮም ከተማ ነው ይላሉ። እንደእነሱ አባባል ሴቲቱ የምትቀመጠው ሰባት ተራራዎች ላይ ከሆነ፥ ከተማይቱ ሮም መሆን አለባት እንጂ፥ ባቢሎን አይደለችም። ይህ የእግዚአብሔር ትርጉም ነውን?

በሰባቱ ተራራዎች መጠቀስ ምክንያት ጋለሞታይቱን ሴት ከሮም ከተማ ጋር ማገናኘት ከባድ ስሕተት ነው። የመጀመሪያው ስሕተት በሴቲቱና በተራራዎቹ መካከል ግንኙነት አለ የሚለው ነው። ሰባቱ ራሶች ከአውሬው እንጂ ከሴቲቱ ጋር የተያያዙ አይደሉም፤ ሰባቱ ተራራዎችም የአውሬው አካላት ናቸው። ዮሐንስ በሴቲቱና በአውሬው መካከል ልዩነት እንዳለ ያሳያል። መልአኩም እንዲህ ብሎ ነው የገለጠው፡ “የሴቲቱን ምስጢርና የሚሸከማትን፥ ሰባት ራሶችና አሥር ቀንዶች ያሉትን የአውሬውን ምስጢር እኔ እነግርሃለሁ።” (17:7)። ሰባቱ ተራራዎች ስለሮም የሚገለጡ ከሆነ እንግዲህ፥ ዮሐንስ የሚናገረው፥ የፍጻሜው ዘመን የዓለም መሪ የግዛት ማዕከል፥ ሮም ትሆናለች ብሎ ነው ሊባል ይሆናል። ጋለሞታይቱ ሴት የአውሬው አካል ክፍል ስላልሆነች፥ ሰባቱ ተራራዎች እርሷ የምትገኝበትን የሚያመለክቱ አይደሉም።

አንዳንዶች አሁንም ዮሐንስ “ሴቲቱ የምትቀመጥባቸው ሰባት ተራራዎች” ብሎ ስለተናገረ ጋለሞታይቱ ከሮም ጋር መሆን አለባት ይላሉ። የጋለሞታይቱ በሰባቱ ተራራዎች ላይ መቀመጥ የሚያመለክተው አድራሻዋን ሳይሆን፥ ገዢነቷን ነው። ራእይ 17:1 ውስጥ እንደተገለጠው ሴቲቱ፥ “በብዙ ውኃዎች” ላይ ትቀመጣለች። ራእይ 17:15 ውስጥ መልአኩ ውኃዎቹን ሲተረጉም፥ “ወገኖችና ብዙ ሰዎች፥ አሕዛብም ቋንቋዎችም ናቸው” ይላል። ውኃዎች ላይ መቀመጧ የሚያመለክተው፥ የዓለም ሕዝቦችን የመቆጣጠር ሥልጣኗን ነው። ዮሐንስ ሴቲቱ “በቀይ አውሬ ላይ መቀመጧን በተጨማሪ ይገልጣል (17:3)። ሴቲቱ የምትቀመጠው በአውሬው ሁለንተና ላይ እንጂ፥ ራሶቹ ላይ ብቻ አይደለም። ይህም የሚያመለክተው ሥፍራን ሳይሆን የመቆጣጠር ጉዳይ ነው። የጋለሞታይቱ መቀመጥ ምዕራፉ ውስጥ ሁለት ጊዜ ገዢነቷን በግልጽ የሚያመለክት ከሆነ፥ ሁኔታው ለሦስተኛ ጊዜ ቢደገም ታዲያ ለዚያው ጉዳይ የተለየ ትርጉም መስጠቱ ተስማሚ ይሆናል? የጋለሞታይቱ “መቀመጥ” በሰባቱ ተራራዎች ላይ ያላትን ገዢነት ያመለክታል ማለቱ፤

አድራሻዋን ነው የሚገልጠው ከሚለው ትርጉም እጅግ የላቀ ተስማሚነት አለው።

ሰባቱ ተራራዎች የሚለው ቃል የሮም ከተማ ማለት ነው ብንል እንኳን፤ ትርጉሙ ከተማይቱ ናት ጋለሞታይቱ ማለት አይደለም። ሰባቱ ተራራዎች የሚያመለክቱት የሮም ከተማን ሳይሆን፤ ሌላ መሆኑን ለማመን የሚያስችል ማስረጃ አለ። የተራራዎቹ ተምሳሌታዊነት ገለጣ፤ ሐዋርያው ዮሐንስ ከአይሁድ የወረሰውን ዘይቤ የሚከተል ነው። “የራእይ መጽሐፍ በቋንቋውና በምስል ገለጣው ከማንኛውም የአዲስ ኪዳን መጽሐፍ ይልቅ በእጅጉ አይሁዳዊ ነው። መጽሐፉ የሚጠቀመው ጳውሎስ የተጠቀመበትን ቋንቋ ሳይሆን፤ የብሉይ ኪዳን ነቢያት ማለት ኢሳይያስ፤ ሕዝቅኤልና ዳንኤል የተጠቀሙበትን ቋንቋ ነው።”

አዲስ ኪዳን ውስጥ ተራራ የመንግሥት ወይም የብሔራዊ ኃይል ተምሳሌት ሆኖ ነው ያገለገለው። ነቢዩ ኢሳይያስ እንዲህ ብሏል፡ “በዘመኑ ፍጻሜ የእግዚአብሔር ቤት ተራራ፤ በተራሮች ራስ ላይ ጸንቶ ይቆማል፤ ከከረብቶችም በላይ ከፍ ከፍ ይላል፤ አሕዛብም ሁሉ ወደእርሱ ይሰበሰባሉ” (ኢሳ. 2፡2)። ኤርምያስ 51፡25 ውስጥ ደግሞ እግዚአብሔር ለባቢሎን ጥብቅ ማስጠንቀቂያ ሲሰጥ እንዲህ ብሏል፡ “አንተ ምድርን ሁሉ የምታጠፋ አጥፈ ተራራ ሆይ፤ እነሆ እኔ በአንተ ላይ ነኝ፤ ይላል እግዚአብሔር፤ እጄንም እዘረጋለሁ፤ ከድንጋዮችም ላይ አንከባልልሃለሁ፤ የተቃጠለም ተራራ አደርግሃለሁ።”

ነቢዩ ዳንኤል እንዲህ የገለጠውን ራእይ ተመለከተ፤ “ምስሉን የመታ ድንጋይ ታላቅ ተራራ ሆነ፤ ምድርንም ፈጽሞ ሞላ” (ዳን. 2፡35)። ተራራው የምን ተምሳሌት ነው? “በእነዚያ ነገሥታት ዘመን የሰማይ አምላክ የዘላለም የማይፈርስ መንግሥት ያስነሣል። ለሌላ ሕዝብም የማይሰጥ መንግሥት ይሆናል። እነዚያንም መንግሥታት ሁሉ ትፈጫቸዋለች፤ ታጠፋቸውማለች ለዘላለምም ትቆማለች” (ዳን. 2፡44)።

ብሉይ ኪዳን ተራራን እንደተምሳሌት የሚጠቀምበት አንድን መንግሥት ለመግለጥ ነው። ራእይ 17 ውስጥ የተጠቀሱትን ሰባት ተራራዎች የሰባት መንግሥታት ተምሳሌት ናቸው ለማለት የሚያስችል ሌላ ምክንያትም አለ። ሰባቱን ተራራዎች እንደ የሰባት የመንግሥታት ተምሳሌቶች ናቸው፤ የአውሬው ሰባት ራሶችም የሚያመለክቱት የተራራዎቹና የነገሥታት ተምሳሌትን ነው።

ሰባቱ ተራራዎች ሮምን የሚገልጡ ከሆነ ግን፤ ራእይ ውስጥ የተጠቀሱትን ሰባት ነገሥታት መለየቱ አስቸጋሪ ይሆናል። የሮም ሰባት ነገሥታት እነማን ናቸው? ብዙዎቹ ሰባቱ ነገሥታት ከአውግስጦስ ቄሳር

እስከ ቴቶ ያሉት የሮም አገዛዝ ነገሥታት ናቸው ለማለት ይሞክራሉ። ሰባቱን ተራራዎች በእነዚህ ነገሥታት ቁጥር ለማስተካከል ቢሞክር፤ ኔሮና ቫስፓሲያን በተባሉት ነገሥታት መካከል የነበሩት ሌሎች ሦስት የሮም ነገሥታት መዘለል አለባቸው። ይህ ጥሩ አተረጓጎም አይደለም። ይህን አተረጓጎም ጥሩ የሚያደርገው በመሀከል የነበሩን ነገሥታትን ማለትም ጋለባ፤ አቶ እና ቪቲሊየስን ቸል ማለቱ ነው። እነዚህ መሪዎች ታዋቂ መሪዎች ባይሆኑም በነገሥታትነት የሚታወቁና በቀድሞ የታሪክ ጸሐፊዎች የተዘገቡ ናቸው። በዮሐንስ ራእይ የተገለጡት ሰባት ነገሥታት ከሮም ታሪክ ጋር አይስማሙም።

መልአኩ የእግዚአብሔርን ራእይ ለዮሐንስ ሲገልጥለት፤ የአውሬው እያንዳንዱ ራስ አንድ ተራራ እና አንድ ንጉሥ የሚወክሉ መሆናቸውን አስገንዝቦታል። ይህ ገለጣ የሚመስል ሊሆን የሚችለው “ተራራ” የሚለው ቃል መንግሥትን የሚያመለክት ምሳሌ ሲሆን ብቻ ነው። ራሶቹ ሰባት መንግሥታትና እነርሱን የሚገዙ ሰባት ነገሥታት ናቸው። በተለምዶ አንድን መሪ ከሚመራው መንግሥት ጋር የምናዛምድበት አገላለጥም አለ። ለምሳሌ የአሜሪካንና የሩሲያን መንግሥትን ለመግለጽ “የፕሬዚዳንት ክሊንተን አስተዳደር” ወይም “የፕሬዚዳንት የልሲን” አስተዳደር እንደማለት ነው።

ነቢዩ ዳንኤል ይህን አገላለጥ በሚገባ ተጠቅሞበታል። ዳንኤል 2 ውስጥ ነቢዩ ናቡከደነፆር በሕልሙ ሰላየውና ከተለያዩ ብረቶች ስለተሠራው ምስል ፍች በተናገረ ጊዜ፤ “አንተ [ንጉሥ ናቡከደነፆር] የወርቁ ራስ ነህ። ከአንተም በኋላ ከአንተ የሚያንስ ሌላ መንግሥት ይነሳል” (ዳን. 2፡38-39) ብሏል። ወርቅ የሆነው የምስሉ ራስ ንጉሥ መሆኑን ነቢዩ ጽፏል። የምስሉ ሁለተኛ አካል ግን ሌላ መንግሥትን የሚያመለክት ነበር። ዳንኤል የተመለከተው፤ እፊቱ በነበረው ንጉሥ ውስጥ ሰውኛ ተምሳሌት የተላበሰውን የባቢሎንን መንግሥት መሆኑ ግልጽ ነው። በመሆኑም የታሪኩን አካሄድ ሳይጠብቅ ትኩረቱን ከንጉሡ ወደመንግሥቱ ሊያዞር ይችላል ነበር። ሐዋርያው ዮሐንስ ሰባቱን መንግሥታትና ሰባቱን ነገሥታት የተመለከታቸው በተመሳሳይ አኳኋን ነው። መልአኩ ራእይ 17፡9-10 ውስጥ ባለው ክፍል የገለጣቸው “ተራራዎች” እና “ነገሥታት” የሚያመለክቱት፤ ምናልባት ሰባት መንግሥታትና ነገሥታቶቻቸውን እንጂ፤ የሮም ከተማን አይደለም።

በመቃረብ ላይ ያለው ምን ይሆን?

እግዚአብሔር ራእይ ምዕራፍ 17 እና 18 ውስጥ በፍጻሜው ዘመን ስለሚነሳውና ባቢሎን ስለሚባለው ኃይል ጠቃሚ መግለጫ ሰጥቷል።

ባቢሎን የሚለው ቃል በጥሬ ትርጉሙ ሲታይ ዓለምን የምትገዛ ከተማ ማለት ነው። ባቢሎን ለቁሳዊ ቅንጦት ስትል በሥነ-ምግባራዊ ፋይዳዎ በምታመነዝር ጋለሞታ ተመስላለች። እግዚአብሔር ባቢሎንን ምስጢር ይላታል፤ ምክንያቱም ከፍጻሜው ጊዜ የዓለም ገዢ ጋር የሚኖራትን ግንኙነት ቀደም ብሎ አልገለጠም ነበር። ባቢሎን በአብዛኛው የዓለም ክፍል ላይ የቁጥጥር ጫና የምታደርግ ይመስላል።

ራእይ 17 ውስጥ እግዚአብሔር የሚገልጣቸው አራት የትንቢት መፍቻዎች ወደዓለም የሚገቡትን ረቂቅ የሃይማኖት ሥርዓቶች ቁልፎች አይከፍቱልንም። በዚያ ፈንታ ከጡብና ስሚንቶ በተሠራችው፤ እንዲሁም በኃይልና በቅንጦት በሰከረችው ባቢሎን ላይ የሚነገረውን ትንቢት በር ነው የሚከፍቱልን። በዚህ ምዕራፍ የተገለጠችው ባቢሎን በመልክዓ-ምድርም ሆነ በፖለቲካ ገናና ትሆናለች።

ዮሐንስ “ታላቂቱ ባቢሎን፤ የምድር ጋለሞታዎችና ርኩሳን እናት” የተባለችውን ጋለሞታ ነው የሚገልጠው። እግዚአብሔርም ራእይ 17፡18 ውስጥ “የየሃትም ሴት በምድር ነገሥታት ላይ የምትነግሥ ታላቂቱ ከተማ ናት” በማለት የጋለሞታይቱን ማንነት ይተረጉማል። የዮሐንስ ባቢሎን፤ ደቡብ ኢራቅ ውስጥ የምትገኝና በፍጻሜው ዘመን የምትኖር አንዲት ከተማ ናት። ለምንድነው ባቢሎን “የአመንዝራዎች ሁሉ እናት” የተባለችው? እግዚአብሔር የሚሰጠው ስያሜ አስጸያፊውን የባቢሎን ታሪክ በአጭሩ ይገልጠዋል። እግዚአብሔር መለስ ብሎ የባቤልን ግንብ በማየት፤ ከጥፋት ውኃ በኋላ ባቢሎን የዓመፅ መፈልፈያ ስፍራ መሆኗን ይመለከታል። ይህች የጥፋት ከተማ በእግዚአብሔር ሳይሆን በራሷ መንገድ ወደሰማይ ለመድረስ ዓመፅንና ያልተሳካ ሙከራዎችን አድርጋለች።

ባቢሎን በፍጻሜው ዘመን ዓለምን እንደገና የምትቆጣጠር መሆኗን ዮሐንስ በአስደናቂ ሁኔታ ይተነብያል። የምትቆጣጠረው ኢኮኖሚውን ነው። ከተማይቱ ለማመን የሚያዳግት ብልጥግና እንደሚኖራት ሲገልጥ፤ “የምድርም ነጋዴዎች ከቅምጥሊቱ ኃይል የተነሣ ባለጠጋዎች ሆኑ” (ራእይ 18፡3)። “አውሬው” የሚል ስም የተሰጠውን የፍጻሜው ዘመን የዓለም ገዢም ትቆጣጠረዋለች፤ “ከምድር ነገሥታት” (18፡9) ጋርም ሕገ-ወጥ ንግድ ታካሂዳለች። ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ ተሰሚና ኃይል ወደመሆኑ ከፍታ ትወጣለች።

ይሁን እንጂ፤ በገሃድ የምናውቃት ባቢሎን እነዚህን ትንቢቶች የምትፈጽመው እንዴት ነው? ባቢሎን የምትገኘው ኢራቅ ውስጥ አይደለምን? የኢራቅ ክብርና ኃይል በበረሃው ማዕበል ዘመቻ ጊዜ ለመልካም ዓላማ ሲባል አልተደመሰሰምን? መጽሐፍ ቅዱሳዊውን ትንቢት

ተዓማኒ አድርገው ከተቀበሉት፤ ምንም የበረሃው ማዕበል ዘመቻ ቢካሄድባት፤ ባቢሎን በዓለም ውስጥ ከፍተኛ ስፍራ ትይዛለች ብለው እርግጠኛ ይሁኑ። ነገር ግን ይህ እንዴት ነው የሚሆነው?

መጀመሪያ በባሕረ-ሰላጤው ጦርነት ወቅት የባቢሎን ከተማ በበምብ አልተደበደበችም ወይም አልተደመሰሰችም። በሳዳም ሁሴን የተጀመረው ባቢሎንን መልሶ የመገንባት ዕቅድም አልተቋረጠም። ጦርነቱ ከቆመ ወዲህ እንደውም ባቢሎን ውስጥ የሚከናወነው ግንባታ ቀጥሏል። በመስከረም ወር 1992 እኩሉ አራተኛውን የባቢሎን በዓል ለማክበር ኢራቅ የጥሪ መልእክት አሠራጭታለች። ከመላው ዓለም የሚመጡ እንግዶች ሳዳም ሁሴን የሚገነቧት ባቢሎንን እንዲመለከቱ እንደገና ተጠርተዋል።

ኢራቅ ያቀደችውን አዲስ ቁፋሮ ስታካሂድ፤ ጎብኚዎች ቆመው ይመለከቱባቸው ዘንድ ሦስት ትልልቅ የመመልከቻ ሠገነቶች በመሠራት ላይ ናቸው። ሠገነቶቹ የሚሠሩት የናቡከደነፆር ባቢሎን ከነበረችበት ግንብ በስተውጭ ነው። “ይህ ሥራ ፕሬዚዳንቱ በግል ያዘዙት ነው” ብለዋል የኢራቅ ጥንታዊ ቅርሶች ጉዳይ ዳይሬክተር የሆኑት ሞዋያድ ሰይድ።

አንድ ሰው ባንድ ወቅት ባቢሎን ዋና ከተማችን ትሆናለች ባለ ጊዜ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትንቢቶች ይፈጸማሉ። ከተማይቱ ሙሉ በሙሉ እንደገና በመታደስ መገንባት አያስፈልጋትም። ባቢሎን እንደምትኖር፤ የመካከለኛው ምሥራቅ ግዛት ዋና ከተማ እንደምትሆንና እጅግ ግዙፍ የሆነ ብልጥግናና ንግድ መነኻሪያ እንደምትሆን መጽሐፍ ቅዱስ ይገልጣል።

ሳዳም ሁሴን ባቢሎን ዋና ከተማዬ ናት ብለው አላወጁም። ነገር ግን እሳቸውም ሆኑ ወደፊት የሚነሣ ሌላ መሪ አወጀው፤ ብቻ በማንኛውም አኳኋን ባቢሎን መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ እንደገና የአንድ ግዛት ዋና ከተማ ትሆናለች።

ሁለተኛ ኢራቅ መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ አሁንም በወታደራዊ አቅሟ ኃይል ናት። “ለስድስት ወራት ያህል ሳዑዲት ዓረቢያ ምድረበዳ ውስጥ አሜሪካን የጦር ኃይሏን ስታከማች ከዚህ የአሜሪካን ወታደራዊ ኃይል ጋር ሲነጻጸር የኢራቅ የጦር ኃይል ደካማ ይመስል ይሆናል። ከጎረቤቶቿ ጋር ሲተያይ ግን እጅግ የላቀና ግዙፍ ነው”። አሜሪካን ወደፊት የባሕረ-ሰላጤው መንግሥታትን የመከላከል አቅም ባይኖራት ወይም ፍቃደኛ ባትሆን ኢራቅ ኩዌትን ለመውረርና ሳዑዲት ዓረብን ለማስፈራራት አሁንም ወታደራዊ ኃይል አላት። ሳዳም ሁሴንን ከወራሪነት ድርጊታቸው ለመግታት ወይም እሳቸውን የሚተካን የወደፊት መሪ ለመከላከል፤ በቂ ወታደራዊ ኃይል ወደመካከለኛው ምሥራቅ

ለማስገባት የሚችል ከአሜሪካ በቀር ሌላ የዓለም ኃይል መንግሥት የለም። ሳዳም ሁሴን ዓለም ካላት ነዳጅ ዘይት ከግማሽ በላይ የሚገኝበትን አካባቢ በቆጣጠሩ ሰውዬው የተባበሩት መንግሥታት ድርጅት የማዕቀብ ውሳኔዎችን ለማስሻር፣ ባላቸው ዕቅድ መሠረት ምዕራቡን ዓለም ለማሳመን የሚያስችል የገንዘብም ሆነ የተጽዕኖ አቅም ይኖራቸው ነበር። ዓለምም የነዳጅ እደላው እንዳይቋረጥ በመሥጋት የሰላም ስምምነት ያደርግ ነበር።

ከነሐሴ 1990 እስከ ቀደም ሲል ከኢራቅ ይመጣ የነበረውን አስፈሪ ነገር የዓለም ሕዝቦች ችላ አሉ። ሳዳም ሁሴን ግን በሳምንታት ውስጥ ነው ዓለም ለጥቃት የተጋለጠች መሆኗን በድርጊታቸው ያሳዩት። ከጦርነቱ በኋላም ቢሆን ብዙ የዓለም መንግሥታት አስፈሪው ነገር ያበቃለት መሰላቸው። ይህ ግን ሙሉ በሙሉ እውን አልነበረም። በታህሣስ ወር 1993 እስከ ሳዳም ሁሴን የምዕራቡን የቃል ኪዳን ኃይል ተገዳደሩት። በጊዜው አንድ የኢራቅ ባለሥልጣን እንዲህ ብለው ነበር፡ “የጦርነት ማፋም ስምምነቱን ተቀብለናል፤ እጃችንን ሰጥተናል ብለን ግን ለማንም አልፈረምንም ... ጦርነቱ እንዳበቃ የተቀበልነውን ግዴታ፣ ከአንድ ዓመት በኋላ እምቢ አልን። ከዚያ አንድ ዓመት ወዲህ የተቀበልነውን፣ አሁን እምቢ እንላለን፣ አሁን የምንቀበለውንም ከአንድ ዓመት በኋላ እምቢ እንላለን።” ባቢሎን በዓለም ፍጻሜ መቃረቢያ ላይ ዋና የኢኮኖሚ ኃይል እንደምትሆን መጽሐፍ ቅዱስ ይገልጣል። ኢራቅም ለፈጣን እድገት አሁንም እጅግ ምቹ ሁኔታ አላት።

> ምዕራፍ አሥራ አንድ <

ቱርክ፥ ኢራን እና የእስላማዊው ኅብረት በእስራኤል ላይ ማበር

በ1979 እኦአ ኢራን ውስጥ ይከናወን የነበረው የአክራሪነት እንቅስቃሴ ለአሜሪካኖች የሚያስገርምና የሚያናውጥ ዜና ነበር። የኢራን ሺያት አክራሪዎች ሃይማኖታዊ መሪ የነበሩት አያቶላ ሩሆላህ ሆሚኒ ለአሥራ አምስት ዓመታት በሰደት ከቆዩ በኋላ ወደ አገራቸው ተመለሱ። እኚህ ሰው፥ የኢራኑን ሻህ ከዙፋናቸው አስወግደው፥ ኢራንን ወደ እስላማዊት ሪፑብሊክነት ለመለወጥ ይታገሉ ጀመር።

አሜሪካን የእስልምናና የኢራን ሕዝብ ጠላት ሆና ተቆጠረች። ጥቅምት 4 ቀን 1979 እኦአ ኢራን ውስጥ ለተቃውሞ የወጣ ሕዝብ የአሜሪካንን ኤምባሲ ከቦ እዚያ የነበሩ ሠራተኞችን አሠራቸው። አክራሪ እስላሞች በኢራን ጎዳናዎች እየተዘዘሩ “ሞት ለአሜሪካን!” ሲሉ፥ የአሜሪካንን ባንዲራ ሲያቃጥሉና ዜጎቿን ሲያሥሩ፥ አሜሪካን ለ443 ቀናት ግራ በመጋባትና በዝምታ ተመለከተች። ሁኔታው እስከዛሬ አገሪቱ ስለ መካከለኛው ምሥራቅ ባላት ፖሊሲ ላይ ተጽዕኖ የሚያደርግ ስሜት አሜሪካ ውስጥ ፈጠረ።

ሳዳም፥ ሳዳም፥ የኛ ጀግና ናቸው

የባሕረ-ሰላጤው የ1979 እኦአ ችግር ለ1991 እኦአ ጦርነት ምክንያት የሚሆን ዘር በውስጡ ነበረው። አያቶላ ሆሚኒ ወደ ኢራን በተመለሱ በአምስት ወሩ፥ ሳዳም ሁሴን ኢራቅ ውስጥ ከፍተኛውን ሥልጣን ያዙ። እንደ የሃይማኖት መሪና ሌላ አብዮተኛ አብረዋቸው ነበሩ። ሁለቱም ሥር የሰደደ ተልእኮና ግብ ነበራቸው፤ የመካከለኛው ምሥራቅን መልክ መለወጥ። የአሜሪካን ታጋዮች ኢራን ውስጥ በመሠቃየት ላይ ባሉበት መስከረም 22 ቀን 1980 እኦአ የሳዳም ሁሴን ታንኮች ወደ ኢራን ድንበር ተጠጉና፥ በኢራቅና በኢራን መካከል የተካሄደውን የስምንት ዓመት ጦርነት ጀመሩ።

ሳዳም ሁሴን ብዙውን ወታደራዊ እርዳታና ሥልጣና ከሶቪየት ኅብረት ሲያገኙ፥ አሜሪካን ደግሞ ቀደም ሲል የኢራንን ሠራዊት በአሜሪካ ሠራሽ የጦር መሣሪያዎች አስታጥቃለች። ይሁን እንጂ፥ የሆሚኒ ወደ ሥልጣን መውጣት፥ አሜሪካን ከኢራን ጋር የነበራትን ግንኙነት ለወጠው። ምንም እንኳን አሜሪካን ሁለቱ አገሮች ጦርነት በሚያደርጉ ጊዜ ገለልተኛ ነኝ ብትልም፥ ተቃዋሚ ሠልፈኞች ዜጎቿን ካገቱባት ወዲህ፥

አሜሪካን ውስጥ የነበሩት የኢራን ሀብቶች እንዳይንቀሳቀሱ አግዳ ነበር። ማንኛውም ወታደራዊ መሣሪያ ወይም መለዋወጫ ወደ ኢራን እንዳይጓዝ ከለከለች። የውጭ ፖሊሲዋ አያቶላ ሆሚኒንና ኢራንን ከመጥላት አኳያ የተቀረፀ ሆነ።

የሳዳም ሁሴን ጦር በመጀመሪያ ድል ያገኘ ቢመስልም፤ በኋላ ግን ይበታተንና ያፈገፍግ ጀመር። የኢራን ወታደሮች የኢራቅን ጦር አጥቅተው ከተያዘው ግዛታቸው አስወጡት። በ1980ዎቹ አጋማሽ ላይ ድሉ ወደ ኢራን ማድላቱ ግልጥ ሆነ። የኢራቅ ድል መሆን ገሀድ እየሆነ በመጣ ጊዜ፤ አሜሪካንና ሌሎች ምዕራባውያን አገሮች ሳዳም ሁሴንን በመርዳት፤ ኢራቅ ይደርስባት የነበረውን ጥፋት አገዱት። ብዙ አገሮች ዘመናዊ ጦር መሣሪያዎችንና ጠቃሚ መረጃዎችን ለኢራቅ ለመስጠት ተባበሩ።

እነዚህ አገሮች ኢራቅንና ሳዳም ሁሴንን የረዷቸው ለምንድነው? የሰውዬውን አሸባሪነትና የሰብአዊ መብት ረገጣ ታሪክ አልዘነጉትም። ሳዳም ሁሴን ሥልጣን በያዙ በጥቂት ቀናት ውስጥ ነው ሀያ አንድ ተቃዋሚዎቻቸውን ያሠሩና የረሸኗቸው። በኩርዳውያን ላይ የሚያካሄዱትን የሽብር አገዛዝ ገፍተውበታል። “አሜሪካውያንና ምዕራባውያን፤ ኢራቅን ለመርዳት የሚያሳዩት ዝንባሌ፤ ባዝ የተባለው የአገሪቱ ፓርቲ ኩርዳውያንን እንዲጨፈጭፍ ምቹ ሁኔታ ፈጠረለት።” የሳዳም ሁሴንን ጭካኔና አደገኛነት የተረዳ ሰው አልነበረምን?

ሌሎቹ የዓለም መንግሥታት የሳዳም ሁሴንን ድርጊት ችላ ቢሉትም፤ እስራኤል ግን አላለችም። የሰውዬውን እኩይ ዕቅድ በመረዳቷ ነው፤ የሚደርስባትን ዓለም አቀፍ ውግዘት በመቋቋም፤ በሰኔ ወር 1981 እኦአ ባግዳድ አቅራቢያ የነበረውን የኮከሊየር ኃይል ማመንጫ ጣቢያ በበምብ የደበደበችው። ይህ ብቻም አይደል፤ ብረት ለበሶችንና ሌሎች ወታደራዊ መሣሪያዎችን ለኢራናውያን አቀብላለች። ይህ ግን የአገሪቱ መሪ ሆሚኒንም ሆኑ፤ አከራሪ እሳላሞች በአደባባይ ያመኑት ጉዳይ አይደለም። ሳዳም ሁሴን ለወታደራዊ የበላይነት ካላቸው ምኞት ሳቢያ የሚመጣባቸውን አደጋ እስራኤላውያን ተገነዘቡና፤ ሊገቷቸው ፈለጉ።

የተከናወኑ ነገሮችን ዞር ብሎ መመልከቱ መልካም ግንዛቤን ያስገኛል። በዚሁ መሠረት የባሕረ-ሰላጤው ጦርነት የሳዳም ሁሴንን አነሣሥ ጥርት ባለ ሁኔታ እንድናጤን ይረዳናል። ይሁን እንጂ፤ የሳዳም ሁሴን ዓላማዎች ሊገለጡ ይችሉ የነበሩት ሰውዬው ኩዌትን ከወረራ በኋላ ነበር? ምርጥ የዓለም የመረጃ ተቋማት ሳዳም ሁሴን እጅግ ኃያል እንዲሆኑ በዝምታ በተመለከቷቸው ጊዜ ይከተል የነበረውን አደጋ አላጤኑትም ነበር? ለምን ነበር ምዕራባውያን ትኩረታቸውን በኢራን ጉዳይ ላይ አድርገው፤

ለምዕራቡ ዓለም አደገኛ የሆነችውን አገር ችላ ያሏት? ለነዚህ ጥያቄዎች መልስ የሚሆኑ ሁለት ምክንያቶች አሉ።

መጀመሪያ፥ የኢራን በአክራሪ እስላማውያን እጅ መውደቅ ለምዕራቡ ዓለም ድንገተኛ ነገር ሆነበት። የሆሚኒ በፍጥነት ወደ ሥልጣን መውጣትና የአክራሪ ሙስሊሞችን ድጋፍ ማግኘትም በምዕራቡ ዓለም ጎብረተሰብ ዘንድ ፍርሃትና ግራ መጋባትን ፈጠረ። በቬትናም ጦርነት ምክንያት የተፈጠረው ሥነ-ልቦናዊ ችግር በሕዝቦቿ ላይ ስለአጠላ፥ ኢራን ለአሜሪካን ዜጎች ችግርን ልትፈጥር በምትችልባቸው ጉዳዮች ላይ አንዳች እርምጃ ለመውሰድ አሜሪካን ኃይል ያጣች መሰለች። የአሜሪካን ትኩረት ያደላው በሳዳም ሁሴን ላይ ሳይሆን፥ በሆሚኒና በአክራሪ እስላማውያን እንቅስቃሴ ላይ ነበር።

ሁለተኛ፥ አሜሪካን መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ የሚገኙትንና የምዕራቡ ዓለም ወዳጅ የሆኑትን አገሮች ከጥቃት ለመከላከል የነበራት ፍላጎት ኢራንን እንደ ጠላት እንድታያት አደረጋት። የኢራን መሪ የነበሩት የሆሚኒ ዕቅድ፥ ፀረ-ምዕራቡ ዓለም የሆነውን አዲስ ሃይማኖታዊ አክራሪነት በመላው የሙስሊም ዓለም ማሰራጨት ነበር። ቢሳካላቸው ኖሮ፥ ፋርስ ባሕረ-ሰላጤ አካባቢ ያለውንና ዓለም ካላት የነዳጅ ሀብት ግማሹ የተከ ማቸበትን የባሕር ዳርቻ በመያዝ፥ ዛቻቸውን ዓለም አቀፋዊ ይዘት እንደሚኖረው ማድርግ ነበር ዓላማቸው። የምዕራቡ ዓለም ሥልጣኔ ኢራናውያን አክራሪዎች የሚይዙት ሁለተኛ ታጋች ይሆን ነበር? ይህ አደጋ ያሠጋቸው በተለይ ኩዌትና ሳውዲት ሳሪቢያ ነበሩ። ምንም እንኳን መከታው ከሳዳም ሁሴንና ከኢራቅ ሠራዊት ቢሆን፥ አሜሪካን እነዚህን አገሮች ከሆሚኒ አደጋ መከላከል ነበረባት።

ኢራን፥ የደከመች ግን ያልወደቀች አገር

በኢራንና በኢራቅ መካከል ለስምንት ዓመት የተካሄደው ጦርነት በ1988ቱ በጋ አበቃ። ባገኙት ድል የተበረታቱት የኢራቅ ወታደሮች፥ በኢራናውያን ይዘታ ላይ ባደረሷቸው ሦስት ጥቃቶች በመጀመሪያው ፋኦ የተባለችውን ባሕረ-ገብ ምድር ያዙ። ጦርነቱና ቀደም ሲል የተደረገው ሃይማኖታዊ የማጥራት እርምጃም የኢራንን ኢኮኖሚ አደቀቀው። የገንዘብ ዋጋ ግሽበትና የሥራ አጡ ብዛት ኢኮኖሚውን ሲያናጋው፥ የተለያዩ የፖለቲካ ቡድኖች ደግሞ እንደ ችግር ፈጣሪ እየተመከኛኙ እርስ በርሳቸው ይወቃቀሱ ጀመር።

ሆሚኒ በተባበሩት መንግሥታት አማካይነት የቀረበውን የተኩስ አቁም ስምምነት ለመቀበል ተስማምተው ነበር። ውሳኔው የአክራሪ እስልምና አብዮት መሐንዲስ ለነበረችው አገር መራራ ሽንፈት ሆነ። ሆሚኒ

እራሳቸው የተኩስ አቁም ስምምነቱን ስለ መቀበል አስመልክተው ሲናገሩ፡ “ከመርዝ የከፋና ገዳይ ውሳኔ ነው” ብለዋል። ቢሆንም ስምምነቱን ከመቀበል ሌላ አማራጭ አልነበራቸውም።

ኢራን በፔሁ አመራር ሥር ትተዳደር በነበረ ጊዜ የነበራት ገናናነት በሆሚኒ ዘመን አልነበረም። የዘጠኝ ዓመቱ እስላማዊ አክራሪነት አመራርና የስምንት ዓመቱ ጦርነት አፈራረሳት። አንዳንዶች እንደገመቱት፡ ኢራን ከነዳጅ ሽያጭ ታገኝ የነበረውን 23 ቢሊዮን ዶላር በጦርነቱ ሳቢያ አጥታለች። በተጨማሪም ለጦር መሣሪያ መግዣ 24 ቢሊዮን ዶላር እንድታወጣ ጦርነቱ አስገድዷታል። ከኢራቅ ጋር በተደረገው ጦርነትም በመቶ ሺህ የሚቆጠሩ ኢራናውያን ሞተዋል። በአሥር ሺሆች የሚቆጠሩት ደግሞ “ከሀዲዎችን ማስወገድ” በሚለው የአክራሪ እስላማውያን ፖለቲካዊና ሃይማኖታዊ ዘመቻ ተገድለዋል።

ኢራን ጦርነቱን የፈጸመችው ተጎሳቄላ፡ ተጎድታና ሌሎች አገሮች አግልለዋት ነው። ኢኮኖሚዋ ወድሞ፤ ጦር ኃይሏ ፈራርሶ ለማንሠራራት የነበራት ተስፋም ጨልሞ ነበር። እስላማዊው አብዮትም አልተሳካም። ከሆሚኒ ሞት በኋላ፤ ምዕራባውያን አገሮች ኢራን ከመከራዋ ስለተማረች፤ ከሠለጠኑት የዓለም ሕዝቦች ጋር ቀስ በቀስ ትቀላቀላለች በማለት ተስፋ አድርገው ነበር። እነዚህ ሕዝቦች አሁንም በመጠባበቅ ላይ ናቸው። ኢራን መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ እንደገና የምትጫወተው ሚና ይኖር ይሆን?

ከባሕረ-ሰላጤው ጦርነት ወዲህ፤ ኢራን የምታካሄደው የጦር ኃይል ግንባታ፤ ጎረቤቶቿ የሆኑ ዓረቦችንም ሆነ ምዕራባውያንን የሚያሳስብ ሆኗል። አገሪቱ የጦር መሣሪያ ለመግዣ በዓመት ሁለት ቢሊዮን ዶላር ታወጣለች። መሣሪያዎቿን የምትገዛው በዋናነት ከቻይናና ከሩሲያ ነው። ሲ.አይ.ኤ የተባለው የአሜሪካን የስለላ ድርጅት እንዳረጋገጠው፤ ኒውክሌየራዊ፤ ኬሚካላዊና ባዮሎጂካላዊ የጦር መሣሪያዎችንም በማምረት ላይ ናት። ሩቅ ተምዘግዟ ሚሳይሎችና ባሕር-ሰርንጅ መርከቦችንም ትሠራለች። እስላማዊ አክራሪነትን ለማስፋፋት ያላት ቁርጠኛ ዓላማም ያለገደብ በመስፋፋት ላይ ነው። የአገሪቱ የመጨረሻ ግብ፤ ባጠቃላይ መካከለኛው ምሥራቅን ፀረ-ምዕራባዊ ዓለም የሆነ አክራሪ እስላማዊ ግዛት ማድረግ ነው። ምዕራቡ ዓለም ሳዳም ሁሴንን ለማስወገድ ሲል የሠራው አንድ ስሕተት፤ ኢራን ጦሯን አደራጅታ ጠብ አጫሪነቷን እንድትቀጥልበት ማድረጉ ነበር።

ቱርክ “ምዕራባዊቱ” እስላማዊ መንግሥት

ቱርክ ከጥንት ጀምሮ ምዕራቡንና ምሥራቁን ዓለም እንደድልድይ በማገናኘት አገልግላለች። ሐዋርያው ጳውሎስ ያደገው፤

የደቡባዊው ቱርክ ክፍል በሆነችው የጦርሴስ ከተማ ውስጥ ነበር። ዛሬ ምዕራብ ቱርክ እየተባለ በሚጠራው ክፍል አብያተ ክርስቲያን ተክሏል። እግዚአብሔር ለአገልግሎት ጠርቶት ወደ አውሮፓ ምድር እስከገባ ድረስ አገልግሎቱ ያተኮረው፤ ቱርክ ወይም ትንሹ እስያ ውስጥ ነበር። ቱርክ ዛሬ የምዕራቡና የምሥራቁ የሆኑ ጥንታዊና ዘመናዊ እንዲሁም መንፈሳዊና ዓለማዊ ነገሮች ተቀይጠው የሚታዩባት ምድር ናት።

ከኔቶ ቃል ኪዳን አገሮች የደቡባዊው ምሥራቅ ክፍለ-ጦር ማረፊያም ናት። በዚህ ሁኔታዋ ኮሙኒዝምን በመከላከሉ ረገድ ከምዕራቡ ዓለም ጋር ትከሻ ለትከሻ ተያይዞ በመከላከያው ግንባር መሥመር ላይ ትገኛለች። ይሁን እንጂ፤ የጋራ ገበያው አባል ወይም የአውሮፓ ኢኮኖሚክ ኮሚሽን አካል እንድትሆን የአውሮፓ መንግሥታት አልፈቀዱላትም። በእነዚህ ሁሉ ምክንያቶች ሳቢያ አገሪቱ በአንድ እግሯ ምዕራቡ፤ በሌላው ምሥራቁ ዓለም ውስጥ በመቆም፤ በተለያዩ ሁለት ሕዝቦች መካከል ሚዛናዊነቷን ጠብቃ ለመኖር ትጥራለች።

ጥንታዊው የኦቶማን መንግሥት፤ ኢስታንቡል እተባለችው መናገሻ ከተማው ውስጥ ሆኖ መካከለኛው ምሥራቅንና የአውሮፓን አንዳንድ ክፍሎች ለ600 ዓመታት ገዝቷል። በአንደኛው የዓለም ጦርነት ወቅት ግን ይህ የኦቶማን ገናና መንግሥት “የአውሮፓው ገመምተኛ” ሆኖ ነበር። ብልሹነትና መገለል በምድሪቱ ተንሰራፋ። በዚህ ምክንያት በሀያኛው መቶ ክፍለ-ዘመን መጀመሪያ “ወጣት ቱርካውያን” የተሰኙ ቡድን ተነሥቶ የመንግሥት ለውጥ እንዲሆን አስገደደ። የቡድኑ አባላት በኦቶማን መንግሥት ውስጥ የተሻለ ለውጥ ቢያመጡም፤ አገሪቱን አንደኛው ዓለም ጦርነት ውስጥ በማስገባት ከጀርመን፤ አውስትሪያና ህንጋሪ ጎን እንድትሰለፍ አድርገዋታል።

ጀርመን በመጀመሪያው የዓለም ጦርነት ይዋጓት በነበሩ መንግሥታት ድል በመነሣቷ፤ የኦቶማንን ገናና መንግሥት ፍጻሜን አስከተለ። ይህን በጀርመን የሚመራ ኃይል ድል ያደረጉ ወገኖች የኦቶማን መንግሥትን ቀሪ ግዛቶች ወሰዱ። ቱርክ እራሷ በ1923 እኦአ የቱርክ ሪፑብሊክ መንግሥት እስኪመሠረት ድረስ ሠላም አልነበራትም። ሙስጠፋ ከማል አታቱክ የተባሉ መሪዋ ነበሩ የሪፑብሊካዊ መንግሥቱን ሥር ነቀል ለውጥ ያመጡት። ምንም እንኳን የሕዝቧ 98 በመቶው ሙስሊም ቢሆን፤ አገሪቱን ዘመናዊ በማድረግ ረገድ መሪዋ የእርዳታ ፊታቸውን ያዘሩት ወደ ምዕራቡ ዓለም ነበር። አዲሱ የቱርክ ሕገ መንግሥት እስልምና የመንግሥቱ ሃይማኖት መሆኑን አላወጀም። ሃይማኖታዊና ፖለቲካዊ ነጻነት በአገሪቱ መኖሩ፤ ቱርክን ከአውሮፓ ጋር በቅርብ በማስተላለር በምዕራባዊው ዲሞክራሲ የምትመራ አድርጓታል።

ቱርክ ለወደፊቱም ከምዕራቡ ጋር መተባበር ብትፈልግም፤ የባሕረ-ሰላጤው ጦርነት የፈጠረው ስውር ሥጋት አለባት። ኢራቅ ኩዌትን ከወረረች በኋላ፤ የቀድሞው የአሜሪካን ፕሬዚዳንት ቡሽ የቱርኩን ፕሬዚዳንት ቱርጋት አዛልን በስልክ አነጋግረዋቸው ነበር። ፕሬዚዳንት ቡሽ ያሰቡት፤ ኢራቅ ወደ ውጭ የምትልከውን የነዳጅ መጠን በመቀነስ በአገሪቱ ላይ ጫና ለመፍጠር ነው። ኢራቅ ለገበያ ከምታቀርበው ነዳጅ አብዛኛው በቱርክ ምድር ላይ በሚያልፈው ቧንቧ በኩል ነበር የሚላከው። ይህን መሥመር ቱርክ አቋረጠችው። በዚህ ምክንያት ቱርክ የሚደርስባት ኢኮኖሚያዊ ችግር ግን ከባድ ነበር። የነዳጅ ቧንቧውን በመዝጋቷ ከቀረጥ ታገኝ የነበረውን በቢሊዮን ዶላር የሚቆጠር ገንዘብ አጣች።

የአገሪቱ መሪ ሙስጠፋ ከማል የቱርክ ሪፑብሊክን ሲመሠርቱ፤ በምዕራቡና በምሥራቁ ዓለም መካከል በመልካም ለመመላለስ ወስነው ነበር። ከቱርክ የውጭ ፖሊሲዎች አንዱና ዋናው ነገር፤ በዓረባዊ ወይም በእስላማዊ ግጭቶች ውስጥ አለመግባት ነበር። የአገሪቱ ፕሬዚዳንት አዛል የኢራቅ ነዳጅ መተላለፊያ የሆነውን ቧንቧ ሲዘጉ፤ እንዲሁም የምዕራቡ ጦር ኃይል አይሮፕላኖች ቱርክ ውስጥ እንዲያርፉና እንዲነሡ ሲወስኑ ግን ከምዕራቡ ዓለም ጋር በመተባበር ፀረ-ኢራቅ አቋም መያዛቸው ነበር።

የፕሬዚዳንቱ ውሳኔ፤ የምዕራቡ የጦር ቃል ኪዳን ኃይል ከኢራቅ ጋር ለሚያደርገው ጦርነት ቢረዳውም፤ የሚያስከፍለው ፖለቲካዊ ዋጋ ግን ግዙፍ ነው። በዚሁ መሠረት፤ የአገሪቱ ፕሬዚዳንት የነበራቸው ተወዳጅነት እያዘቀጠ መጣ። አገሪቱ እነርሱ “አረመኔዎች” ከሚሏቸው ኃይሎች ጋር በመተባበር፤ እስላማዊ ወንድሞቿን ለመውጋት በመወሰኗ እስላሞች በምሬት ተቃወሟት። ከኢራቅ ታገኝ የነበረው የነዳጅ ቀረጥ በመቋረጡ ምክንያት ኢኮኖሚዋ ተጎዳ። ከአሜሪካና ከምዕራባውያን አገሮች የሚመጣላት እርዳታም ችግሯን ሊቀርፈው አልቻለም። በኢኮኖሚ ችግር ቱርክ እንዲህ ስትሠቃይ ምዕራባውያን የቃል ኪዳን አገሮች ያደረጉላት ነገር ቢኖር፤ መጠነኛ የእርዳታ ጥገናና የቃላት ማበረታቻ ብቻ ነበር።

የባሕረ-ሰላጤው ግጭት ካበቃ በኋላ እንኳን የቱርክ ችግር በማሻቀብ ላይ ነው። ከ400,000 በላይ የሆኑ ኩርዳውያን ዓማጂዎች ዓመፃቸው በሳዳም ሁሴን በተደመሰሰባቸው ጊዜ፤ መኖሪያ ቀበሌያቸው ከሆነው ሰሜን ኢራቅ ሸሹ። ከነዚህ ውስጥ በሺህ የሚቆጠሩት ወደ ቱርክ ግዛት ነበር የገቡት። አገሪቱ በራሷ ግዛት የነበሩ ኩርዳውያን በሚፈጥሩባት ችግር ተወጥራ ነበር። ኩርዳውያን የራሳቸው ነጻ መንግሥት ለመመሥረት በነበራቸው ጥያቄ ሳቢያ፤ የቱርክ መንግሥትና ኩርዶች ሲዋጉ ኖረዋል። ቱርክ ለቃል ኪዳን ጦር ኃይል ድጋፍ መስጠቷ፤ አገሪቱ ከኩርዶች ጋር የነበራትን ጸብ አባባሰው።

ሌላው የዓለም ክፍል በጨቋኝ ገዢዎቹ ላይ ባገኘው ድል ሲደሰት፤ ቱርክ ግን ችግር ውስጥ ነበረች። በከባዱ የምጣኔ ሀብት ችግር ላይ በሙስሊም ወንድሞቻቸው ላይ በሚደረገው ጦርነት ውስጥ ተሳታፊ የመሆኑ ጸጸት ተዳምሮ መንግሥቱን አናወጠው። የአገሪቱ ፕሬዚዳንት የምዕራቡ ዓለም ደጋፊ በመሆናቸው ምክንያት በሕዝቡ ዘንድ የነበራቸውን አመኔታ ከምን ጊዜውም ይልቅ ዝቅ አደረገው። አገሪቱ በደጋፊዎቿ የመከዳቷ ስሜት ከፍ ያለባት፤ ኩርዶች በችግሯ ላይ በተጨመሩበት ጊዜ፤ ትጠብቀው የነበረ የኢኮኖሚ እርዳታ ስለቀረበት ነው። ቱርክ የምዕራቡን ዓለም ለመርዳት የተቻላትን ሁሉ ብታደርግም፤ ምዕራቡ ዓለም የሰጣት አጸፋ ግን ችግሯን ማባባስ ነበር።

“የቱርክ የኢኮኖሚ ሁኔታ ከጦርነቱ በፊት ከነበረው ይልቅ ተባባሰ። ከነዳጅ የምታገኘው ቀረጥ መቅረቱ፤ የቱሪዝም ገቢዋ ማሽቆልቆሉ፤ ባሕረ-ሰላጤው አገሮች ውስጥ ከሚሠሩ ዜጎቿ የሚላከው ገንዘብ መቋረጡ እና የውጭ ገበያዋ መቀነሱ ያስከተለባት ችግር ከባድ ነበር። የቱርክና የኢራቅ የጋራ ሀብት የሆነው የነዳጅ ዘይት ማስተላለፊያ ቧንቧ በመዘጋቱ ምክንያት ቱርክ ከቀረጥ ታገኝ የነበረውና ያጣችው ገንዘብ ወደ ሁለት ቢሊዮን ዶላር ይገመታል። ኢራቅ ነዳጅ ዘይት ወደ ውጭ እንዳትልክ የተጣለባት ማዕቀብ እስካልተነሣ ድረስ ከቀረጥ የሚገኘው ገቢ መጠን ቀድሞ ወደ ነበረበት ሊመለስ አይችልም።”

ቱርክ ለእርዳታ ወደ ምዕራባውያን አገሮች ብትመለከትም ምዕራባውያን ተገቢውን ምላሽ አልሰጧትም ነበር። ከምዕራባውያን ጋር ያላትን ግንኙነት እንደጠበቀች ለእርዳታ ወደ ሌሎችም መመልከት ነበረባት። የምትፈልገው እርዳታም ከቀድሞው የሶቪየት ኅብረት አባል አገሮች፤ ከምሥራቅ አውሮፓና ከኢራን ነበር የሚመጣላት። በምሥራቁና በምዕራቡ ዓለም መካከል የተፈጠረው ውጥረት በ1989 እኦኦ እንዳበቃ፤ ቱርክ ለንግድ ግንኙነት ምሥረታ ብዙ የምሥራቅ አውሮፓ አገሮችንና ሶቪየት ኅብረትን ጠየቀች። ከሶቪየት ኅብረት መፈራረስ በኋላ የንግድ ግንኙነቱ ሂደት ተፋጥሟል። ቱርክ በአሁኑ ጊዜ የጥቁር ባሕር ምጣኔ ሀብት ልማት ክልል ለመምሥረት በትጋት በመሥራት ላይ ናት። ይህ ዘጠኝ አባላት ያሉት የጥቁር ባሕር አዋሳኝ አገሮች “የምጣኔ ሀብት ገበያ” ቱርክን፤ ቡልጋሪያን፤ ሩሜኒያን እና የቀድሞይቱ የሶቪየት ኅብረት መንግሥት አባላት የነበሩትን (አርሜኒያን፤ አዘርባጃንን፤ ጆርጂያን፤ ሞልዳቪያን፤ ሩሲያን እና ዩክሬይን) ያካትታል። “የምዕራቡ በር የተዘጋባቸው ቱርኮች የሰሜን አገሮችን በመቃኘት ላይ ናቸው።”

አገሪቱ ወደ ሰሜን ብቻ ሳይሆን፤ ወደ ምሥራቅም ትመለከት ይሆናል። የቀድሞው ሶቪየት ኅብረት አካል የነበሩ አምስት የመካከለኛው

እስያ አገሮች ከቱርክ ጋር የሚያገናኟቸው ብዙ የጋራ ነገሮች አሉ። አምስቱ አገሮች (ካዛክስታን፣ ኪርጊስታን፣ ታጂክስታን፣ ቱርክሜኒስታን እና ኡዝበክስታን) በጋራ ከ50 ሚሊዮን የላቁ ሙስሊሞች አሏቸው። ብዙዎቹ የጋራ ታሪክ ሲኖራቸው፣ ቋንቋቸው ቅይጥ ቱርክኛ ነው። በእነዚህ በቅርቡ ነጻ የወጡ የሶቪየት ኅብረት አገሮች ላይ የላቀ ተጽዕኖ ለማሳደር ቱርክና ኢራን በመድካከር ላይ ናቸው።

ቱርክ እግሯቿን በ“ባስፓራስ” [Bosporus] እና “በዳአርዶኔልስ” [Dardenelles] በማድረግ ቆይታለች። አንድ እግሯን በምዕራብ ዳርቻ ዲሞክራሲ ባለበት፣ ቤተ ክርስቲያንና መንግሥት በተለያዩበት፣ የኔቶ የጦር ቃል ኪዳን አባል በሆነችበት እና የአውሮፓ ምጣኔ ሀብት ማሳበር አባል የመሆን ፍላጎቷ በሰፈነበት የምዕራቡ ዓለም አቅጣጫ ተከላለች። በሌላው እግሯ ደግሞ፣ በሰተምሥራቅ ከሌሎች የሙስሊም አገሮች ጋር በምጣኔ ሀብትና በሃይማኖት ወደተሳሰረችበት፣ በኩርዶች ምክንያት ተመሳሳይ ችግር ወዳለባቸው፣ ከሷ ጋር ባሕላዊ ትስስር ወዳላቸው የቀድሞ የመካከለኛው እስያ አገሮች አቅጣጫ ቆማለች። እንዲህ በማድረግ እስከ ዛሬ በምሥራቁና በምዕራቡ ዓለም መካከል በሚዛናዊነት ለመቆም ችላለች። ወደፊትም እንዲሁ ለመቀጠል ትችል ይሆን? መጽሐፍ ቅዱስስ ቱርክና ኢራን ወደፊት በዓለም ታሪክ ውስጥ ስለሚኖራቸው ሚና የሚጠቁመው ነገር አለ? የዚህ ጥያቄ መልስ ትንቢተ ሕዝቅኤል ውስጥ ይገኛል።

እስልምና በእስራኤል ላይ የሚሰነዝረው ጥቃት

በዚህ መጽሐፍ ምዕራፍ ሰባት ውስጥ፣ እስራኤል መንግሥታት በሚፈጥሩት አንድ ኅብረት የምትወረር መሆኗን አስመልክቶ በሕዝቅኤል የተገለጠን አስደናቂ ትንቢት መርምረናል። የነቢዩን ትንቢት በትኩረት ለመመርመር ይቻላል። ዘንድ ወደ ሕዝቅኤል 38-39 መለስ ብለን የመመልከቻችን ጊዜ አሁን ነው። ነቢዩ የሚያስተምረን ምንድነው? አሁን ካለው የመካከለኛው ምሥራቅ ሁኔታ ጋርስ እንዴት ይዛመዳል?

ሕዝቅኤል ትንቢቱን የሚጀምረው፣ በፍጻሜው ዘመን ሠራዊት ግንባታ ውስጥ የሚሳተፉት እነማን መሆናቸውን ለአንባቢዎቹ በመግለጥ ነው። ሕዝቅኤል 38፡2-3፥6 ውስጥ ጎግ የተባለ ሰው ይገለጣል። ጎግ ማለት፣ ማጎግን፣ ሞሳህን፣ ቶቤልን፣ ጋሜርንና ቱጋርማን ጨምሮ የመንግሥታቱን ኅብረት የሚመራ ሰው ነው። እነዚህ መንግሥታት በሕዝቅኤል ዘመን የት ነበሩ? አገሮቹ ዛሬ ሰሜናዊና ምሥራቃዊ ቱርክ በሆነው አካባቢ፣ ሰሜናዊ ምዕራብ ኢራቅ፣ እንዲሁም የቀድሞው ሶቪየት ሪፑብሊክ አካል በነበሩት ጆርጂያ፣ አርሜንያ እና አዘርባጃን ባሉበት

ወጣገባና ለም አካባቢ ነበሩ። በሕዝቅኤል ከተገለጡት አገሮች ብዙዎቹ ዛሬ የቱርክ ምድር ሆነዋል።

በፍጻሜው ዘመን ወረራ ወቅት የሚነሡት መሪዎች የሚኖሩት፣ ከቱርክ አንጦቶ በጥቁር ባሕርና ካስፒያን ባሕር መካከል እስካለው ምድር በተዘረጋው አገር የሚኖሩ ናቸው። ሕዝቅኤል ከእነዚህ ወራሪዎች ጋር የሚተባበሩ ሌሎች አገሮችን ስምም እንደሚከተለው ይገልጣል፡ “ፋርስንና ኢትዮጵያን ፋጥንም ከእነርሱ ጋር . . . አወጣለሁ” (ሕዝ. 38፡5)። የመጀመሪያው “ፋርስ . . .” ነው። ጥንታዊቱ ፋርስ የዘመናዊቱ ኢራን አቻ ናት። ኢራናውያን ዛሬ የሚናገሩት ቋንቋ አሁንም ፋርስኛ ወይም የፋርስ ቋንቋ ይባላል። በሕዝቅኤል ገለጣ መሠረት እንግዲህ፡ ኢራን እስራኤልን ከሚወርሩ አገሮች ጋር ትተባበራለች።

ከእስራኤል ወራሪዎች ጋርም የምትተባበረው ሌላ አገር ኩሽ ወይም ኢትዮጵያ ናት። በሕዝቅኤል ዘመን ኩሽ ተብሎ የሚጠራው፣ ግብፅ ውስጥ ካለውና አስዋን ከሚባለው ስፍራ ጀምሮ ያለው አገር ነበር። ሕዝቅኤል ቀደም ሲል እግዚአብሔር፡ “የግብፅንም ምድር ከሚገዳል [ሰሜናዊ ግብፅ] ጀምሮ እስከ ሴዌኔና [ደቡባዊ ግብፅ] እስከ ኢትዮጵያ ዳርቻ ድረስ ውድማና ባድማ አደርጋለሁ” (ሕዝ. 29፡10) ማለቱን ተንብዮ ነበር። ኩሽ የተባለው አገር፡ ከደቡብ ግብፅ ጀምሮ አሁን ሱዳንና ኢትዮጵያ የምንላቸውን አገሮች ይጨምር ነበር።

ወረራው ኅብረት ውስጥ የምትጨመረው ሌላ አገር ፋጥ ናት። ፋጥ የሚባለው አገር ከግብፅ በስተምዕራብ ይገኝ ነበር። ጥንታዊቱ ፋጥ የዛሬይቱ ሊቢያ ናት። ብዙ ሰዎች ሕዝቅኤል 38-39 ውስጥ የተጠቀሰውን የወራሪ አገሮች እንግዳ መስል ስብጥር ሲመለከቱ ይገረማሉ። ከእስራኤል ግንዛቤ አንጻር ሲታይ ግን፣ ለወረራው የሚተባበሩ አገሮች የእግዚአብሔርን ምርጥ ሕዝቦች ከየአቅጣጫው ለመውረር ሲተባበሩ አሁን ከሚታሰበው ይበዛሉ። የኅብረቱ መሪ የሚሆነው ሰው ከሰሜን ሆኖ፣ በጥቁር ባሕርና በካስፒያን ባሕሮች ዙሪያ ያሉ አገሮችን ያስተባበራል። እነዚህ አገሮች ቱርክና ከቀድሞዎቹ የሶቬየት ኅብረት አገሮች አንዳንዶቹ ናቸው። የዚህ የሰሜን ኅብረት መሪ ከምሥራቅ፣ ከደቡብ እና ከምዕራብ ሌሎች አገሮችንም ማለት ኢራንን፣ ሱዳንንና ሊቢያን ያስተባበራል። ይህን በማድረግ የኅብረቱን ኃይል መርቶ እስራኤልን ይወርራል።

የዚህ በእስራኤል ላይ የሚነሣ ኅብረት መፈጠር ጉዳይ የማይሆን መስሎ ለብዙ መቶ ዓመታት ቆይቷል። ከዚህ አንጻር የሕዝቅኤልን መልእክት ቁም ነገር ለመረዳት የፈለጉ ሰዎች በኅብረቱ ለሚሳተፉ አገሮች ሌላ መለያ በመስጠት ትንቢቱን ተዓማኒ ለማድረግ ሞክረዋል። አንዳንዶች

ሕዝቅኤል ከጠቀሰውና ሞላሕ ከሚለው ስም ጋር የሚመሳሰል ስም ያላቸው ከተማዎች ፈልገዋል፡፡ (ለምሳሌ ሞላሕ፣ ሞስኮ እንደማለት)። ሌሎቹ በሕዝቅኤል የተጠቀሱ ሕዝቦችን እንቅስቃሴ ፈትሸዋል፡፡ (ለምሳሌ ጋሚር፣ የጀርመን ጎሳዎች እንደማለት)። እነዚህ ሰዎች የሕዝቅኤልን ትንቢት ለመረዳት ያላቸው ፍላጎት የሚደነቅ ቢሆንም፤ የተከተሉት ዘዴ የተሟላ አይደለም።

የእግዚአብሔርን ቃል ለመፍታት የተሻለው አማራጭ፣ ቃላቱ ራሳቸው የሚናገሩትን እንዲሉ መፍቀድ ነው። እግዚአብሔር ፍጻሜን ከጅማሬው የሚያውቅ ስለሆነ፣ አገሮቹ ወይም ሕዝቦቹ ባይኖሩ እንኳን ስም ሊሰጣቸው ይችላል ነበር። ለምሳሌ አይሁዳውያንን ከባቢሎን ምርኮ ነጻ የሚያወጣቸውን ሰው፣ የቂሮስን ስም ለኢሳይያስ ነግሮታል። ይህ ሰው የተወለደው ኢሳይያስ ስሙን የጠቀሰው ከመቶ ዓመት በኋላ ነበር (ኢሳ. 45፡1)። በሕዝቅኤል የተጠቀሱት አገሮች እርሱ በነበረበት ዘመን ይታወቁ ነበር። እነዚህ አገሮች እስራኤልን ለመውጋት የሚተባበሩ መሆናቸውን እግዚአብሔር ተናግሯል። ይሁን እንጂ፣ እንዲህ የተለያዩ ወገኖችን ሊያስተባብራቸው የሚችል ነገር ምን ሊሆን ይችላል? እስልምና፣ ነው መልሱ።

እስልምናን ማሠራጨት

የሶቪየት ኅብረት መፈራረስ ከአክራሪ እስላማዊ እንቅስቃሴ ማቆጣቸው ጋር ገጠመ። የቀድሞይቱ የሶቪየት ኅብረት አባላት በነበሩ ስድስት አገሮች ውስጥ 50 ሚሊዮን ሙስሊሞች ይኖራሉ። ቱርክና ኢራን የሶቪየት ኅብረትን የበላይነት ተጽዕኖ ስፍራ ለመተካት ከሳውዲት ዓረቢያ ጋር የጥድፊያ ዝግጅት በማድረግ ላይ ናቸው።

አንድ ጸሐፊ እንዳሉት፡

“ቱርክ፣ ኢራንና ሳውዲት ዓረቢያ በአካባቢው ላይ ተጽዕኖ ለማሳደር እርስ በርሳቸው የሚፎካከሩ አገሮች ናቸው። እነዚህ አገሮች በገበያ፣ በወርቅ፣ በጥጥና በተፈጥሮ ጋዝ ፍለጋ ይፎካከራሉ። ከ74 ዓመቱ አምባገነን አገዛዝ በቅርቡ ነጻ የወጡ 50 ሚሊዮን ሙስሊሞችን እእምሮና ልብ ለመማረክም ይፎካከራሉ። ውድድሩ የሚካሄድበት ሁኔታ ለአካባቢው፣ ምናልባትም ለመላው ዓለም ታላቅ ሁኔታ ያስከትል ይሆናል።”

የቀድሞይቱ ሶቪየት ኅብረት ግዛት በነበሩ አገሮች ውስጥ በአሁኑ ጊዜ በመከናወን ላይ ካሉ ነገሮች አንጻር ሲታይ፣ የሕዝቅኤል ትንቢት አዲስ ተዛማጅነት አለው። አንድ ሃይማኖት ያላቸው የሶሜን ሕዝቦች፣ ቃል ኪዳን የማድረጋቸው ነገር በጣም የሚቻል ሲሆን፣ የቃል ኪዳኑ መሪዎችም ቱርክና ኢራን ይሆናሉ። ሁለቱም አገሮች የአካባቢውን

በኢኮኖሚና በሃይማኖት መተሳሰር ይበልጥ ለማንልበት ታላቅ ጥረት በማድረግ ላይ ናቸው። ለወታደራዊ ግንኙነትም በመመሥረት ላይ ናቸው። ኢራን ኑክሊየራዊ የጦር መሣሪያ ከካዛኒስታን ሪፑብሊክ ለመግዛት በሶቪየት ኅብረት መፈራረስ ጊዜ የተፈጠረውን ዝብርቅርቅ ሁኔታ የተጠቀመችበት መሆኑን አንድ በዓረብኛ ቋንቋ የታተመ ሪፖርት አጋልጧል። መቀራረቡ እየጠነከረ ሲሄድ፣ የላቂ የሃይማኖታዊ፣ ምጣኔ ሀብታዊና ወታደራዊ ትሥሥሮች ይመሠረታሉ።

የሰሜንና የምሥራቁ ኅብረት የመጀመሪያ ምልክቶች ቱርክና ኢራን ውስጥ በመታየት ላይ ናቸው። በሕዝቅኤል የተጠቀሱት ሌሎች ተባባሪዎችስ የታሉ? ሊቢያና ሱዳን እንዴት ነው እዚህ ስሌት ውስጥ የሚገቡት? በቅርቡ ሱዳን ውስጥ የተደረጉት ለውጦች ለሙስሊሙ ዓለም አሳሳቢ ሆነዋል። ኢራን ሱዳን ውስጥ የምታሳድረው ተጽዕኖ በአሳሳቢ ፍጥነት በማደግ ላይ ነው። በ1991 እኦኦ መገባደጃ የኢራን ፕሬዚዳንት፣ ሀሺሚ ራፍሳንጃኒ አንድ የመልእክተኞች ቡድን በመምራት ወደሱዳን ሄደው ነበር። ቡድኑ ውስጥ የኢራን የስለላ ድርጅት የአብዮታዊ ዘወትር ኃላፊ ነበሩበት። የሱዳንን የጦር ኃይል አባላት ያሠለጥኑ ዘንድ ኢራን 2,000 የአብዮታዊው ዘብ አባላትን ወደዚያው ልካለች። በተጨማሪም 17 ሚሊዮን ዶላር የሚገመት ወታደራዊ ጦር መሣሪያ ለሱዳን ልካለች።

አሚር ታሄሪ የተባሉ ጸሐፊ ሲዘግቡ፣ “ኢራን በአካባቢው አዲስ ወዳጆችን ትፈልጋለች፤ ሱዳን አንዷ ትሆን ይሆናል” ብለዋል። ሊቢያ መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ ያላት ሚና አልተለወጠም። የአገሪቱ መሪም ሙአመር ጋዳፊ እስራኤልን ይቃወማሉ፤ አይሁዳውያንን ለማጥፋትም የተቻላቸውን ሁሉ አድርገዋል። ሊቢያ ሽብር ፈጣሪዎችን የማደራጀትና በ1990 እኦኦ ስኮትላንድ ሎከርቢ አየር ላይ የበረራ ቁጥሩ 007 የሆነ የፓን አም አይሮፕላንን በሰምብ ማፈንዳትን የመሳሰሉ የሽብር ድርጊቶችን የመርዳት ታሪክ አላት። እስራኤልን ለማጥቃት ከተደራጀ የሙስሊም ቡድን አባላት ጋር ተባብራ የምታደርገውንም ለመገመት ይቻላል። የቀድሞው የሶቪየት ኅብረት አባላት ከነበሩ ሪፐብሊኮች ጋር ግንኙነት ለመመሥረት በመሞከር መልእክተኞችን ወደዚያው ልካ ነበር።

ቱርክ፣ ኢራን፣ ሙስሊማዊ ሪፐብሊኮች፣ ሱዳንና ሊቢያ፣ ከእስልምና ታሪካቸው በቀር እምብዛም የጋራ የሆነ ነገር የሌላቸው ናቸው። ሕዝቅኤል ግን እነዚህ አገሮች እስራኤልን በማጥቃቱ አድማ ውስጥ እንደሚኖሩበት ያመለክታል። ለብዙ ዓመታት ይህ ቃል ኪዳን የማይቻል ይመስል ነበር፤ አሁን ግን መሠረት በመጣል ላይ ነው። ይሁን እንጂ፣ በቃል ኪዳን የሚተሳሰሩት አገሮች ጦርነቱን የሚጀምሩት መቼ ነው?

ጊዜው

ሕዝቅኤል፥ እስራኤልን የሚወሯት እነማን መሆናቸውን ካስገነዘበ በኋላ፥ በትንቢቱ ምዕራፍ 38፥8 ውስጥ እንዲህ በማለት የወረራውን ጊዜ ይገልጣል፡ “ከብዙ ዘመንም በኋላ ትፈለጋለህ፤ በኋለኛውም ዘመን፥ የዘላለም ባድማ በነበሩ፥ በእስራኤል ተራሮች ላይ፥ ከብዙ ሕዝብ ውስጥ ወደተሰበሰባች፥ ከሰይፍ ወደተመለሰች ምድር ትገባለህ።” እነዚህ መንግሥታት እስራኤልን የሚወርሯት፥ አይሁዳውያን ተመልሰው ምድራቸው ላይ መኖር ከጀመሩ በኋላ ሊሆን ይችላል። ከሕዝቅኤል ግንዛቤ አንጻር፥ ይህ ወረራ እስራኤላውያን ከክርስቶስ ልደት በፊት በ539 ዓ. ዓ. ከባቢሎን ምርኮ ወደ ምድራቸው ከተመለሱ በኋላ በማንኛውም ጊዜ ሊሆን ይችላል ነበር። ይሁን እንጂ፥ ከምርኮው ከተመለሱ ከ539 ወዲህ በሮማውያን ከምድራቸው እንዲወጡ እስከተደረጉ ድረስ ምንም ወረራ አልደረሰባቸውም። ስለዚህ ትንቢቱ ገና የሚፈጸም ነው።

ጦርነቱ የሚደረግበትን ጊዜ ለመገንዘብ ይረዳን ዘንድ ሕዝቅኤል ሌሎች ዝርዝሮችን ይጨምራል። እስራኤላውያን ወደ ምድራቸው መመለስ ብቻ ሳይሆን፥ በሰላም መኖርም አለባቸው። “እርስዎም ከሕዝብ ውስጥ ወጥታለች፥ ሁሉም ሳይፈሩ ይቀመጡባታል” (ሕዝ. 38፥8)። ከዚህ በኋላ እግዚአብሔር ለወራሪዎቹ እንዲህ ይላቸዋል። “በዚያ ቀን ሕዝቤ እስራኤል ሳይፈሩ በተቀመጠ ጊዜ አንተ አታውቀውምን?” (ሕዝ. 38፥14)።

እስራኤላውያን ምድራቸው ላይ መኖር ብቻ ሳይሆን፥ ኑሯቸውም የሰላም ይሆናል። ሕዝቅኤል ወራሪዎች፥ የተዘናጋች እስራኤልን ለመውረር የሚያወጡትን አረመኔያዊ ዕቅድ እንዲህ በማለት ይገልጣል፡ “ቅጥር ወደሌላቸው፥ መንደሮች እወጣለሁ፤ ተዘልለው ወደሚኖሩ፥ ሁላቸው ሳይፈሩ ያለ ቅጥርና ያለ መወርወርያ፥ ያለ መዝጊያም ወደሚቀመጡ እገባለሁ” (38፥11)። ቅጥሮች በብሉይ ኪዳን ዘመን ከጠላት ለመከላከያነት ያገለግሉ ነበር። ወረራው የሚከነወነው፥ እስራኤል የተጠበቀችና የሚያስፈራት ነገር የሌለ በሚመስላት ጊዜ ነው በማለት ሕዝቅኤል ይገልጣል። ይህ ዘመነኛይቱን እስራኤል የሚያመለክት አይደለም። ምክንያቱም ከ1948 እኩላ ወዲህ እስራኤል ጸጥታዋ ተሟልቶ፥ የመከላከያ ኃይሏንም አዘናግታ አታውቅም። ባለፉት ግማሽ ምዕተ ዓመታት እስራኤል ውስጥ ጦርነት የቆመበት እንጂ፥ ሰላም የሰፈነበት ጊዜ አልነበረም።

መቼ ነው እስራኤል ሰላም የሚኖራት? ሁለት የሰላም ጊዜያት እንደሚኖሯት ነው መጽሐፍ ቅዱስ የሚገልጠው። የመጀመሪያው በጣም

አጭር የሰላም ጊዜ፤ ወደፊት የሚነሳው የዓለም ገዥ ለመካከለኛው ምሥራቅ ችግር “መፍትሔ” ሲያገኝለትና ለእስራኤልም ሰላም ሲያመጣለት ነው። በዚህ መጽሐፍ ምዕራፍ 4 ውስጥ እንደተገለጠው፤ ይህ አንጻራዊ የሰላም ጊዜ የሦስት ዓመት ተኩል ዕድሜ ብቻ ነው የሚኖረው። በዚህ ጊዜ እስራኤል ሰላም ይሰማታል። ሁለተኛው የሰላም ጊዜ የሚሆነው፤ ኢየሱስ ክርስቶስ የሰላም መንግሥቱን ምድር ላይ ለመመሥረት ሲመጣ ነው። ያን ጊዜ፤ “በእስካብ መካከል ይፈርዳል፤ በብዙ አሕዛብም ላይ ይበይናል፤ ሰይፋቸውም ማረሻ፤ ጦራቸውንም ማዋጅ ለማድረግ ይቀጠቅጣሉ፤ ሕዝብም በሕዝብ ላይ ሰይፍ አያነሳም፤ ስልፍም ከእንግዲህ ወዲህ አይማሩም” (ኢሳ. 2:4)።

የትኛውን የሰላም ጊዜ ነው ሕዝቅኤል የሚገልጠው? ሁለቱም የሰላም ጊዜዎች የሚያበቁት፤ እስራኤል ላይ በሚደረገው ወረራ ቢሆንም፤ የሕዝቅኤል 38-39 ግልጥ ማስገንዘቢያዎች የሚያስረዱት ግን፤ በወረራ የሚተጓጎለውን የመጀመሪያ የሰላም ጊዜ ነው። እግዚአብሔር ክብሩን ለእስራኤል ለመግለጥ ሲል ወረራውን ይፈቅዳል። “ከእንግዲህ ወዲያ የእስራኤል ቤት እኔ እግዚአብሔር አምላካቸው እንደሆነሁ ያውቃሉ” (39:22)። ወረራው የእስራኤል ሕዝብን ከመንፈሳዊ ዝለታቸው ለማንቃትና ወደ እግዚአብሔር እንዲመለሱ ለማድረግ ያገለግላል። በመሆኑም ወረራው የሚከናወነው፤ ከመጨረሻው መንፈሳዊ መታደሳቸው በፊት ነው። መሢሔ ወደ ምድር በሚመለስበት ጊዜ በሚኖረው ሁለተኛ የሰላም ወቅት እስራኤል በመንፈሳዊ ሕይወቷ ገብቶ ትሆናለች (ኢሳ. 59:21፤ ኤር. 31:31-34)። ስለዚህ ጦርነቱ የሚከናወነው፤ እስራኤል በመንፈሳዊ ሕይወቷ በደነዘዘችበት የመጀመሪያው የሰላም ጊዜ መሆን አለበት።

ሕዝቅኤል ወረራው የሚካሄድበትን ጊዜ አስመልክቶ ሁለተኛ ፍንጭ ይሰጣል። ወረራው የሚደረገው፤ እስራኤላውያን ወደ ምድራቸው ከተመለሱ በኋላ ቢሆንም፤ ሕዝቡ ባጠቃላይ ከወረራው በፊት ይመለሳሉ ማለት አይደለም። እግዚአብሔር ስለ ጦርነቱና ስለሚያስከትለው ጥፋት ከተናገረ በኋላ፤ ለሕዝቡ እንዲህ ይላል፤ “አሁን የያዕቆብን ምርኮ እመልሳለሁ፤ ለእስራኤልም ቤት ሁሉ እራራለሁ፤ ስለ ቅዱስ ስሜም እቀናለሁ” (ሕዝ. 39:25)። የወረራው አንድ ውጤት፤ አይሁዳውያንን ለመጨረሻ ጊዜ ወደ እስራኤል ምድር መመለስ ይሆናል። ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ ምድር በሚመለስበት ወቅት፤ አይሁዳውያን ሁሉ ወደ ምድራቸው የሚከማቹ መሆናቸው ስለሚታወቅ (ማቴ. 24:31)፤ ጦርነቱ መሆን ያለበት ይህ በኢየሱስ ምጽአት ጊዜ የሚደረገው፤ የአይሁዳውያን መመለስ ከመከናወኑ በፊት ነው።

ትንቢተ ሕዝቅኤል ከምዕራፍ 38-39 ባለው ክፍል የተገለጠው ወረራ የሚከናወነው፤ እስራኤላውያን ወደ ምድራቸው በሠላም ተመልሰው በሚኖሩበት ጊዜ ነው። ይሁን እንጂ፤ ይህ የሠላም ጊዜ እግዚአብሔር ለእስራኤል ተስፋ የሰጣት የመጨረሻ ሠላም አይደለም። በዚህ ጊዜ እስራኤላውያን በአጠቃላይ አይደሉም ወደ ምድራቸው የሚመለሱት፤ የተመለሱትም ቢሆኑ ጌታን በትክክል አያውቁትም። እግዚአብሔር ከጦርነቱ በኋላ ስለሚሆነው ነገር ተስፋ ሲሰጥ እንዲህ ብሏል፡ “ፊቴንም ከእነርሱ ከእንግዲህ ወዲህ አልሸሽግም፤ መንፈሴን በእስራኤል ቤት ላይ አፍስሻለሁና” (ሕዝ. 39፡29)። ጦርነቱ መደረግ ያለበት፤ በመጨረሻው ሦስት ዓመት ተኩል ጊዜ ውስጥ መሆን አለበት። በዚህ ጊዜ፤ እስራኤል የደህንነቷን ጉዳይ የዓለምን ሠላም ለማስከበር ኃይል ላለው የዓለም መሪ በእምነት ታስረክባለች።

ይህ ዕለት ቅርብ ነው? አናውቀውም። ከዚያ ቀጥሎ እግዚአብሔር በጊዜ ሰሌዳው የያዘው ነገር ቤተ ክርስቲያኑን ከዓለም ማውጣት ነው።

እግዚአብሔር ባለንበት ዘመን* በቤተ ክርስቲያን አማካይነት በምድር ላይ በመሥራት ላይ ነው። የብሉይ ኪዳን ትንቢታዊ ፕሮግራም ግን በእስራኤል ሕዝብ ላይ ያተኩራል። የፍጻሜው ዘመን ነገሮች በምድር ላይ መከናወን ከመጀመራቸው በፊት እንደሚመጣና አማኞችን እንደሚወስዳቸው ኢየሱስ ለቤተ ክርስቲያን ተስፋ ሰጥቷል (1ኛ ተሰ. 4፡13-5፡11፤ ራእይ 3፡10)። ቤተ ክርስቲያን ከምድር ከተወሰደች በኋላ እግዚአብሔር ለእስራኤል ያለውን ትንቢታዊ ፕሮግራም ይቀጥላል።

ወደፊት የሚነሳው የዓለም መሪ ከእስራኤል ጋር አንድ ስምምነት እስኪፈራረም ድረስ፤ የእግዚአብሔር ትንቢታዊ ሰዓት መሥራት አይጀምርም። ከስምምነቱ መፈራረም በኋላ፤ በፍጻሜው ሦስት ዓመት ተኩል ጊዜ ውስጥ፤ በአንድ ወቅት፤ በሕዝቅኤል የተገለጠው ጦርነት ይጀምራል። ይህ እንዲህ ቢሆንም፤ የምናያቸው የዓለም ሁኔታዎች የጊዜውን መቃረብ ይጠቁማሉ። አሁን በዓለም መድረክ ላይ የሚታዩት ሁኔታዎች በነቢያት ከተነገሩት ትንቢቶች ጋር ይመሳሰላሉ። ቱርክ፤ ኢራን እና ከቀድሞው የሶቪየት ኅብረት ግዛት የወጡት እስላማዊ ሪፑብሊኮች ኢኮኖሚያዊ፤ ወታደራዊና ሃይማኖታዊ ትሥሥር በመመሥረት ላይ ናቸው። ሱዳንና ሊቢያም ከእነዚህ አገሮች ጋር ኅብረት ለመፍጠር የቅርብ ግንኙነት በማድረግ ላይ ናቸው። እስራኤል ሠላሚ ተከብሮ ዓለም አቀፍ እውቅና ባለው ድንበሯ ውስጥ እንድትኖር ለማድረግ የተጀመረውን ሁለ ገብ የመካከለኛው ምሥራቅ የሠላም ሂደት ለማጠናቀቅ፤ የዓለም

* በዚህ ምዕራፍ መጨረሻ ያለውን የጊዜ ማውጫ ይመልከቱ።

መንግሥታት በጉጉት በመሥራት ላይ ናቸው። የዓለም ሁኔታዎች መጽሐፍ ቅዱሳዊው ትንቢት ውስጥ የተጠቀሱ ነገሮችን ምስል ማሳየት ሲጀምሩ፤ የፍጻሜው ጅማሬ ቅርብ ሊሆን እንደሚችል ይጠቁማሉ።

እግዚአብሔር እና ጎግ

ሕዝቅኤል እስራኤልን የሚወርሯት እነማን መሆናቸውንና የወረራውን ጊዜ ብቻ ሳይሆን፤ ወራሪዎቹ ከወረራቸው የሚታቀቡበትን ሁኔታም ይገልጣል። በጎግ የሚመሩት መንግሥታት ሠራዊት እስራኤልን ለመውረር ጉዞ ሲጀምር፤ የእስራኤል የወደፊት ዕጣ አጠያያቂ ይሆናል። እስራኤል ድንገት ይደረስባታል። ወራሪዎቿ ከየአቅጣጫው ጥቃት ይሰነዝሩባታል። በሚገባ የሚቀናጀው የወራሪዎቹ ዕቅድ እስራኤልንም ሆነ ሊከላከልላት ቃል ገብቶ የነበረውን የዓለም መሪ ያስደነግጣቸዋል። እንዴት ነው ወረራው ሊቆም የሚችለው?

ሕዝቅኤል 38:19-22 ውስጥ እግዚአብሔር ጦርነቱ የሚቆምበትን ሁኔታ ገልጧል። ጠላቶቿን ሊያጠፋና እስራኤልን ለመታደግ በቀጥታ ጣልቃ ይገባል። ወራሪዎች ወደ እስራኤል እንደተጠጉ፤ እግዚአብሔር በአካባቢው ታላቅ የመሬት መንቀጥቀጥ ያስነሣል። “በቅንዓቱና በመዓቲ እሳት ተናግራለሁ። በእርግጥ በዚያ ቀን በእስራኤል ምድር ጽኑ መናወጥ ይሆናል። ... ተራሮችም ይገለባበጣሉ፤ ገዳገደሎችም ይወድቃሉ፤ ቅጥርም ሁሉ ወደ ምድር ይወድቃሉ” (38:19-20)። ወራሪዎቹ ሠራዊቶች ጥቂት ድል እንዳገኙ፤ ታላቅ የምድር መናወጥ ተነሥቶ ድልድዮችንና ሕንጻዎችን ስለሚያፈራርሳቸው ከወረራቸው ይታቀባሉ። ተራሮችና ኮረብታዎች እየተናዱ ጎዳናዎችን ይዘጋሉ፤ ለአደጋው የሚጋለጡ ሰዎችንም በቁማቸው ይቀብሯቸዋል።

የምድር መናወጡ፤ የወራሪዎቹን የመጀመሪያ ዕቅድ ያቋርጥና ታላቅ የግንኙነት ችግር ይፈጥርባቸዋል። የሠራዊቱ ልዩ ልዩ ክፍሎች ስለሚበታተኑ ማዕከላዊ እዝና ቁጥጥር ይጠፋል። ከተለያዩ አገሮች የተውጣጣው ሠራዊት ፍጹም ግራ ይጋባል። አንዳንዶቹ ወራሪዎች ቱርክኛ፤ ሌሎቹ በፋርስ ቋንቋ፤ የቀሩት ደግሞ ዓረብኛ የሚናገሩ ይሆናሉ። ከግራ መጋባትና ከድንጋጤ የተነሣ የወራሪው ሠራዊት አባላት በስሕተት እርስ በርሳቸው ይዋጋሉ። “በተራሮችም ሁሉ በእርሱ ላይ ሰይፍን እጠራለሁ፤ የሰውም ሁሉ ሰይፍ በወንድሙ ላይ ይሆናል፤ ይላል ጌታ እግዚአብሔር” (ሕዝ. 38:21)። ብዙ ወራሪዎች ከወዳጅ በሚተኮስ ጥይት ይሞታሉ።

የጦርነቱ ሁለት ውጤቶች “ቸነፈርና ደም” ናቸው (38:22)። በድንጋጤ አንዱ በሌላው ላይ እየተኮሰ ከወራሪዎች ብዙዎቹ ይቆሰላሉ፤

ብዙዎችም ይሞታሉ። ሠራዊቱ የሕክምና እርዳታና ሌላ አቅርቦት እንዳያገኝ የምድር ነውጡ ያግዳል። ሙታን የሚቀብራቸው፣ ቁስለኞች ለሕክምና የሚያነሣቸው አያገኙም። የምግብና የውኃ አቅርቦት ስለሚያልቅ፣ ወታደሮች የሚያገኙትን ነገር ሁሉ ለመመገብ ይገደዳሉ። ሁኔታዎቹ ለተላላፊ በሽታዎች መነሣት ምቹ ይሆናሉ። ኮሌራ፣ ተቅማጥና ከንጽሕና ጉድለት ሳቢያ የሚመጡ በሽታዎች ይስፋፋሉ። ብዙዎች በጦርነቱ ከደረሰባቸው ቁስል ወይም በዚያ ሳቢያ በሚመጣ ሕመም ይሞታሉ።

እግዚአብሔር በወራሪው ሠራዊት ላይ የሚያደርሰውን እልቂት “በተፈጥሯዊ” ጥፋት ጀምሮ በዚያው ይጨርሰዋል። የእግዚአብሔር ፍርድ መጀመሩን ያመለከተው የምድር ነውጥ መነሻ ብቻ ነው። “በቸገፈርና በደም እፈርድበታለሁ፤ ዶፍም፣ የበረዶም ድንጋይ፣ እሳትና ድኝም በእርሱና በጭፍሮቹ ከእርሱም ጋር ባሉ በብዙ ሕዝብ ላይ አዘንባለሁ” (38፡22)። በወራሪዎቹ ላይ የሚደርሱት ሦስት መቅሠፍቶች ከሰማይ የሚወርዱ ናቸው። ኃይለኛ ዝናብ ወታደሮቹ እርዳታ እንዳይደርስላቸው ያግዳል። የመሬት ናዳና ጎርፍ ብዙዎቹን ይገድላል። የውኃ የማጥፋት ኃይል አስፈሪ ነው፤ ያን ኃይል ነው እግዚአብሔር በወራሪዎቹ ላይ የሚያመጣባቸው።

ከእግዚአብሔር የመጨረሻ መቅሠፍቶች ሁለተኛው በረዶ ነው። በረዶን እንደመግደያ መሣሪያ አናስበውም። ነገር ግን ከሰማይ የሚወርድ ታላቅ የበረዶ ዝናብ ጥፋት ሊያደርስ ይችላል። በብሉይ ኪዳን ዘመን በተካሄደ አንድ ጦርነት፣ የእስራኤልን ጠላቶች ለማጥፋት እግዚአብሔር በሰይፍና በበረዶ ድንጋይ ተጠቅሟል። “ከእስራኤልም ልጆች ፊት እየሸሹ በቤትሀሮን ቁልቁለት ሲወርዱ፣ ወደ ዓዜቃ እስኪደርሱ ድረስ እግዚአብሔር ከሰማይ ታላላቅ የበረዶ ድንጋይ አወረደባቸውና ሞቱ። የእስራኤል ልጆች በሰይፍ ከገደሏቸው ይልቅ፣ በበረዶ ድንጋይ የሞቱት በለጡ” (ኢያሱ 10፡11)። ወራሪዎቹ ምንም መከለያ ወይም መጠለያ ስለማያገኙ ለበረዶው ጥቃት ይጋለጣሉ።

ከሰማይ የሚወርደው ሌላ የእግዚአብሔር አደጋ “እሳትና ድኝ” ነው። ይህን መዓት ሕዝቅኤል ባያብራራውም፣ ቃሉ እግዚአብሔር በሰዶምና ገሞራ ላይ ወዳወረደው ፍርድ ይወስደናል። “እግዚአብሔርም በሰዶምና በገሞራ ላይ ከእግዚአብሔር ዘንድ ከሰማይ እሳትና ዲን አዘነበ” (ዘፍጥ. 19፡24)። ሰዶምን ያወደማት እሳት እስራኤልን በሚወር ሠራዊት ላይ እንደገና ይዘንባል። አንዳንዶች “እሳትና ድኝ” ከእሳተ ገሞራ ፍንዳታ በኋላ የሚኖረውን ሁኔታ የሚገልጥ ይመስላቸዋል። ይህ በእርግጥ ሊሆን ይችላል። ብዙው የሰሜናዊ እስራኤል ክፍል በእሳተ ገሞራዊ ቋጥኝ

ተሸፍኗል። ይህ ሁኔታ ምድሪቱ ባንድ ወቅት “የእሳት ድኝ” ሸፍኗት እንደነበር የሚያረጋግጥ ማስረጃ ነው። ግዙፎቹ እሳተ ገሞራዊ የሳላን ተራራዎች እንደ ዝምተኛ ምስክሮች ቆመው የርዳኖስ ሸለቆ ውስጥ የሚከናወኑትን ከርሡምድራዊ እንቅስቃሴዎች ይመለከታሉ።

የጎግ ወራሪ ሠራዊት በእግዚአብሔር ኃይል ከንድ ፊት ምንም አይደለም። እስራኤል ከወረራው ትተርፋለች። ይሁን እንጂ፤ የእስራኤል ሠራዊት ድሉ የኔ ነው ሊል አይችልም። የኢንሹራንስ ኩባንያዎች በዚያን ጊዜ የሚሆኑ ነገሮችን “የእግዚአብሔር ድርጊት” ይሏቸዋል፤ ተስማሚ ስያሜ ነው። የወራሪውን ሠራዊት ውጊያ ለመግታት እግዚአብሔር የምድር መናወጥን፤ ኃይለኛ ዝናብ፤ የበረዶ ድንጋይ እንዲሁም እሳትና ድኝ ይልካል። ወራሪዎቹ ወታደሮች በፍርሃትና ግራ በመጋባት እርስ በርሳቸው ይታኮሳሉ። ከመድኃኒት ችግርና ሌላ አቅርቦት እንዲሁም ከንጽሕና ጉድለት ጋር ተዳምረው ወረርሽኝ ያስነሣሉ። በዚያን ጊዜ “እኔም እግዚአብሔር እንደሆንሁ ያውቃሉ” (ሕዝ. 38:23)።

ማጠቃለያ

እግዚአብሔር በዚህ እስላማዊ ኅብረት ላይ የሚያደርሰው ጥፋት መካከለኛው ምሥራቅ ውስጥ አስደናቂ ውጤት ያመጣል። ሕዝቦቿ የእግዚአብሔርን አስደናቂ ታዳጊነት ሲረዱ፤ እስራኤል ብሔራዊና መንፈሳዊ መነቃቃት ታደርጋለች። የዓለም መሪ የሆነው ሰው የደገንነት ዋስትና ሊሰጣት አልቻለም። እግዚአብሔር ግን ጣልቃ ሊገባ የቻለ ብርቱ አምላክ ነው። ጦርነቱ ካበቃ በኋላ፤ እስራኤል ቤተ መቅደስ ውስጥ ለሚቀመጠው የዓለም መሪ ምስል አልሰግድም ትላለች። ይህን የቀድሞ አጋሯን አልከተልም የምትልበትን ምክንያት መጽሐፍ ቅዱስ አይገልጥም። ምናልባት እግዚአብሔር የጦርነቱን አስደናቂ ፍጻሜ ተጠቅሞ የሕዝቡን ዓይኖች ከፍቶ ይሆናል።

ቱርክ፤ ኢራንና የቀድሞው ሶቪየት ኅብረት ክፍል የነበሩ እስላማዊ ሪፑብሊኮች የራሳቸውን አዲስ የዓለም ሥርዓት በማበጃጀት ላይ ናቸው። ሊቢያ እና ሱዳንም ከዚህ የእስላማዊ አገሮች ቡድን ጋር የቅርብ ትሥሥር ለመፍጠር ይፈልጋሉ። ግንኙነቱ ወደፊት ምንም ዓይነት መልክና መለዋወጥ ቢኖረው፤ አገሮቹ አንድ ቀን የእስራኤልን ምድር ለማጥፋት ወደሚነሣሡበት ጦርነት ይመራቸዋል።